

TILINPÄÄTÖS 2023, ETELÄ-SAVON HYVINVOINTIALUE

Alla mainitut asiakirjat on allekirjoitettu X-Signissa. Allekirjoittajien henkilöllisyys on varmennettu vahvalla tunnistautumisella.

Allekirjoitukset

Allekirjoittaja	Moilanen Soili Sinikka
Allekirjoitusaika	03.05.2024 10:20
Allekirjoittaja	Seppälä Arto Eemil
Allekirjoitusaika	03.05.2024 10:23
Allekirjoittaja	Seppälä Santeri Johannes
Allekirjoitusaika	03.05.2024 10:34
Allekirjoittaja	Huupponen Erkki Juhani
Allekirjoitusaika	03.05.2024 17:34
Allekirjoittaja	Stenberg Eija Anneli
Allekirjoitusaika	04.05.2024 14:20
Allekirjoittaja	Valtola Pirkko Kaarina
Allekirjoitusaika	04.05.2024 16:00
Allekirjoittaja	Strandman Jaana Birgitta
Allekirjoitusaika	05.05.2024 14:56
Allekirjoittaja	Sistonen Eero Tapio
Allekirjoitusaika	05.05.2024 22:23
Allekirjoittaja	Kuikka Seija Kyllikki
Allekirjoitusaika	05.05.2024 22:51
Allekirjoittaja	Laukkanen Heikki Juhani
Allekirjoitusaika	06.05.2024 07:24
Allekirjoittaja	Valtola Matti Oskari
Allekirjoitusaika	06.05.2024 09:32
Allekirjoittaja	Koskela Jouni Tapio
Allekirjoitusaika	19.05.2024 22:43
Allekirjoittaja	Peitsaro Panu Pekka
Allekirjoitusaika	20.05.2024 06:47
Allekirjoittaja	Laine Janne Kristian

Allekirjoitusaika 20.05.2024 13:12

Allekirjoittaja **Tuomela Ulla-Maija**

Allekirjoitusaika 21.05.2024 22:12

Allekirjoitetut asiakirjat

Asiakirja

Tilinpäätöskirja 2023.pdf
(92a029d34cb1cbce622a5b006c59ab1e0763321b409adf1a9c508f801ca922b3)

**Etelä-Savon
hyvinvointialue**

Etelä-Savon hyvinvointialueen tilinpäätös 2023

Sisällysluettelo

1.	Toimintakertomus.....	1
1.1.	Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1.1.	Hyvinvointialuejohtajan katsaus.....	1
1.1.2.	Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	3
1.1.3.	Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa	12
1.1.4.	Henkilöstö	15
1.1.5.	Ympäristö	17
1.1.6.	Muut ei-taloudelliset asiat	18
1.1.7.	Arvio tulevasta kehityksestä, merkittävimmistä epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	19
1.2.	Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	24
1.3.	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	25
1.3.1.	Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	25
1.3.2.	Toiminnan rahoitus.....	28
1.4.	Rahoitusasema ja sen muutokset.....	31
1.5.	Kokonaistulot ja -menot	35
1.6.	Hyvinvointialuekonsernin toiminta ja talous	37
1.6.1.	Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt.....	37
1.6.2.	Konsernin toiminnan ohjaus ja konsernivalvonta	37
1.6.3.	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	38
1.6.4.	Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	38
1.6.5.	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	39
1.7.	Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	43
1.7.1.	Tuloksen käsittely	43
1.7.2.	Talouden tasapainottamistoimenpiteet	43
2.	Talousarvion toteutuminen	50
2.1.	Hyvinvointialueen strategia ja strategiset tavoitteet.....	50
2.2.	Valtakunnallisten strategisten tavoitteiden toteutuminen.....	52
2.3.	Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan toteutuminen	60
2.3.1.	Konsernin tavoitteiden toteutuminen.....	60

2.3.2.	Toimialojen tavoitteiden toteutuminen	60
2.3.2.1.	Sosiaalipalvelut.....	60
2.3.2.2.	Ikääntyneiden palvelut	66
2.3.2.3.	Terveyspalvelut	75
2.3.2.4.	Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	82
2.3.2.5.	Konsernipalvelut	86
2.3.3.	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	95
2.4.	Investointiosan toteutuminen	97
2.5.	Lainaonttovaltuuden käyttö investointien rahoittamiseen	99
2.6.	Rahoitusosan toteutuminen	100
2.7.	Yhteenveto aluevaltuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	101
3.	Tilinpäätöslaskelmat	103
3.1.	Tuloslaskelma	103
3.2.	Rahoituslaskelma	104
3.3.	Tase	105
3.4.	Konsernin tuloslaskelma.....	107
3.5.	Konsernin rahoituslaskelma.....	108
3.6.	Konsernitase	109
4.	Tilinpäätöksen liitetiedot	111
5.	Eriytetyt tilinpäätöslaskelmat	128
6.	Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä	132
7.	Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat.....	133

1. Toimintakertomus

1.1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1. Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Etelä-Savon hyvinvointialueen ensimmäisestä vuodesta muodostui monessa mielessä vaikea. Samanaikaisesti paineita toivat ulkopuolelta muun muassa inflaatio, palkkaratkaisut, henkilöstöpula, ikääntymisen kiihdyttämä soite-kustannusten nousu sekä valtion rahoituksen riittämättömyys ja enakoimattomuus suhteessa velvoitteisiin. Näiden omista toimista riippumattomien seikkojen johdosta Eloisa aloitti tilikaudella mittavat säästötoimet ja uudistukset. Yhtenä ensimmäisistä hyvinvointialueista Etelä-Savon aluevaltuusto teki 18.9.2023 vaikeat päätökset palvelujen tuotantosunnitelmasta, jonka linjauksista merkittävä osa pannaan toimeen 2024–2025. Säästöjen aikaansaamiseksi Eloisa muun muassa karsi hallintoa ja johtajien määrää, vähensi tiloja sekä kävi henkilöstön kanssa kolmet yhteistoimintaneuvottelut.

Haastavassa taloustilanteessa hyvinvointialue kuitenkin saavutti paljon. Useimmilla muilla hyvinvointialueilla hoitoon pääsy erikoissairaanhoidossa oli ruuhkautunut ja jonot pitkiä. Etelä-Savossa erikoissairaanhoidon pääsi parhaiten koko maassa. Palvelujen digitalisointi eteni vauhdilla. Vuoden 2023 lopussa jo noin kolmasosa perusterveydenhuollon vastaanottokäynneistä toteutui etänä. Digitaalisiin vastaanottoihin saatiin työvoimapulan aikana helpommin uutta henkilöstöä ja henkilöstötilanne säilyi yleensäkin hyvänä – huolimatta vuoden mittaan käydyistä kolmesta yhteistoimintaneuvottelusta. Panostukset sisäiseen ja ulkoiseen työnantajakuvaan tuottivat tulosta.

Talousarviossa vuodelle 2023 osasimme arvioida menotason kohtalaisesti ja toimintakatteen eli toimintatuottojen ja -kulujen erotuksen hyvinkin täsmällisesti, vaikka aiempien organisaatioiden tietojen yhdistäminen tuotti ennakointiin huomattavaa epävarmuutta. Myös omat säästötoimet alkoivat purra. Sen sijaan valtion rahoituksen enakoimattomuus, niukkuus ja rahoitusmallin ankaruus Etelä-Savon iäkkään, monisairaana, paljon palveluja tarvitsevan ja vähenevän väestön hyvinvointialueelle muodostivat hankalan yhtälön heti toiminnan alusta alkaen.

Hyvinvointialueet, Etelä-Savo muiden mukana, aloittivat toimintansa soite-uudistuksen siirtymävaiheessa syntyneessä vaikeassa taloudellisessa asetelmassa. Uudistuksen ensimmäisenä vuonna 2023 hyvinvointialueille on helmikuun alussa koostettujen tilinpäätösennustetietojen perusteella kertymässä yhteensä noin 1,35 miljardin euron alijäämä, joka vastaa lähes viittä prosenttia hyvinvointialueiden toimintakuluista. Hyvinvointialueiden taloustilanteen ydinongelmana on valtion rahoituksen riittämättömyys toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin nähden.

Hyvinvointialueiden toiminnan alkuvaiheessa painottuivat myös aiemmilta organisaatioilta siirtyneiden palvelujen talouden ongelmat. Emeritusprofessori Markku Pekurisen hyvinvointialuejohtajien H23-verkostolle tekemän selvityksen mukaan siirtyneiden palvelujen mukana seurannut rahoitus vastasi vain osittain siirtyneiden palvelujen todellisia tuotantokustannuksia. Myös lainsäädännön asettamista uusista tehtävistä ja velvoitteista hyvinvointialueille aiheutuva kustannusrasite oli selvästi aliarvioitu.

Rahoituksen indeksitarkistusmenettely ei vastannut kustannustason todellista kasvua. Vuoden 2023 hyvinvointialueindeksin mukainen rahoituslaskelmissa huomioitava kustannustason kasvu on 3,52

prosenttia, kun vielä keväällä inflaatio oli korkeimmillaan kahdeksan prosentin tuntumassa. Hyvinvointialueindeksi, jonka tarkoituksena on vastata alueiden kustannusten muutosta ja toimia hyvinvointialueiden rahoituslaskelmissa kasvukertoimena kulujen noustessa, ei onnistunut kuvaamaan juuri lainkaan hyvinvointialueiden järjestämistä vastaavien palvelujen kustannustason todellista muutosta. Hyvinvointialueindeksi kattoi arviolta vain noin 17 prosenttia hyvinvointialueiden kustannustason todellisesta muutoksesta. Hyvinvointialueindeksissä suurin paino (60 %) on yleisellä ansiotasoindeksillä, joka kuvaa pääosin (89 %) muiden alojen kuin hyvinvointialueiden henkilöstön palkkakehitystä. Toiseksi suurin paino on kuluttajahintaindeksillä (30 %), joka ei kuvaa käytännössä lainkaan hyvinvointialueiden hankkimien tavaroiden ja palvelujen hintakehitystä.

Kaikkiaan kunnilta siirtyneisiin kustannuksiin perustuva hyvinvointialueiden ensimmäisen toimintavuoden rahoitus ei vastannut todellisia palvelujen järjestämisen kustannuksia. Tämä heijastui suoraan hyvinvointialueiden rahoitusvajaksi toiminnan käynnistyessä vuonna 2023.

Alkuperäisessä talousarviossa Etelä-Savon hyvinvointialueen toimintamenoiksi arvioitiin noin 855 miljoonaa euroa. Joulukuussa muutetussa talousarviossa menoiksi arvioitiin 857,5 miljoonaa euroa. Lopullinen toteutunut toimintamenojen määrä oli noin 873 miljoonaa euroa, josta henkilöstökulujen osuus oli noin 428 miljoonaa euroa. Toteutuneiden toimintatulojen määrä 152,5 miljoonaa euroa oli positiivinen yllätys sekä alkuperäiseen (134,6 milj. euroa) että muutettuun (130,3 milj. euroa) talousarvioon verrattuna. Valtion rahoitukseksi ennakoimme aiempien rahoituslaskelmaversioiden perusteella 703 miljoonaa euroa, mutta rahoitus toteutui vain 694,5 miljoonan euron suuruisena. Tämän johdosta Eloisalle syntyi – palvelujen tuotantosuunnitelman mukaisista ja muista merkittävistä talouden sopeuttamistoimista huolimatta – vuoden 2023 aikana noin 43 miljoonan euron alijäämä. Toimintatuottojen odotettua paremman toteuman ansiosta alijäämä jäi muutostalousarvion noin 50 miljoonan euron tasoa selvästi pienemmäksi. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä on kumulatiivista alijäämää 34,4 miljoonaa euroa. Hyvinvointialuelain mukaan kumulatiiviset alijäämät tulee kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä.

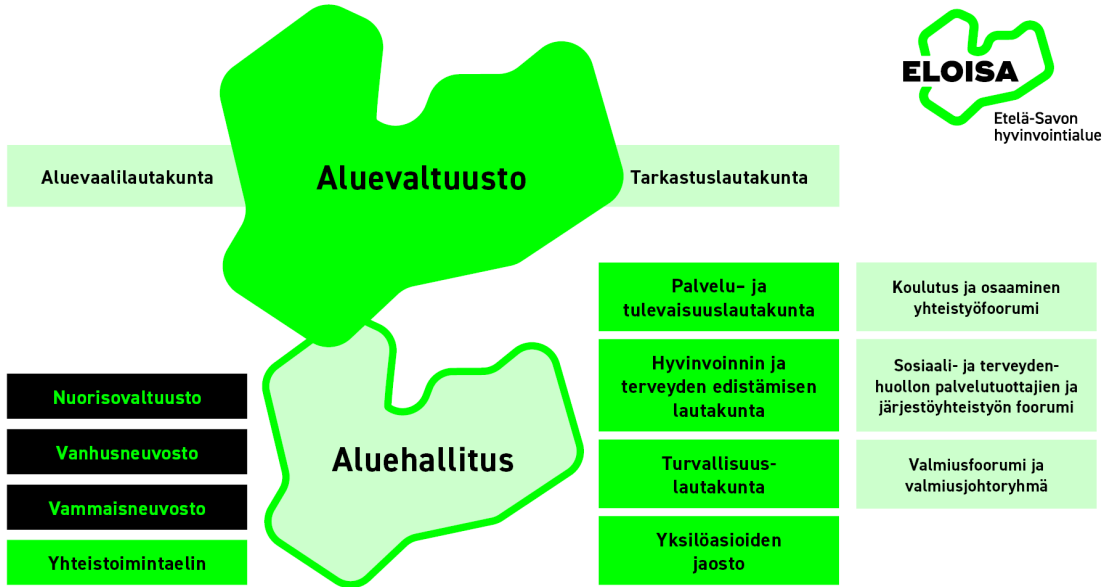
Valtion etupainotteisen rahoituksen ja aiemmilta organisaatioilta periytyneiden kassavarojen ansiosta likviditeetti säilyi koko vuoden hyvänä. Eloisan ei tarvinnut tilikauden aikana nostaa uutta pitkäaikaista lainaa eikä lyhytaikaista rahoitusta. Vuoden 2024 aikana Eloisan arvioidaan tarvitsevan sekä lyhyt- että pitkäaikaista lainarahoitusta.

Taloushaasteista huolimatta suhtaudun optimistisesti Etelä-Savon hyvinvointialueen tulevaisuuteen. Perusrahoituksen ja hyvinvointialueindeksin korjaaminen tulee olemaan lähivuosina hyvinvointialueiden yhteisen edunvalvonnan merkittävimpiä tavoitteita. Keskeiset ratkaisut sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastuksen järjestämiselle maakunnan asukkaille ja vielä suuremmalle joukolle kausiasukkaita on pääosin tehty. Meillä on tekemisessä rento meininki. Osaava ja työstään innostunut henkilökunta pitää uudistukset hyvässä vauhdissa. Vaikka talouden sopeutukset tulevat olemaan monella tapaa vaikeita, olen varma, että onnistumme uudistumisessa.

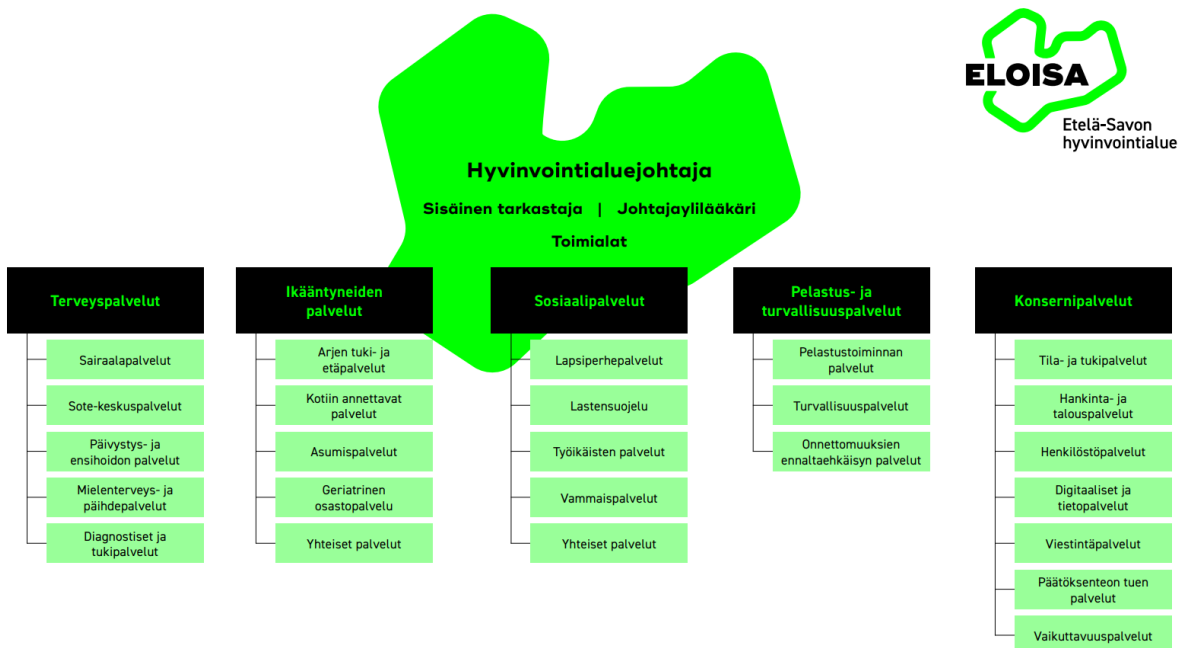
Santeri Seppälä
hyvinvointialuejohtaja

1.1.2. Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Etelä-Savon hyvinvointialueen hallinto vuonna 2023:

Etelä-Savon hyvinvointialueen organisaatio vuonna 2023:

Aluevaltuusto

Puheenjohtaja: Anna-Kristiina Mikkonen (sd.)

1. varapuheenjohtaja: Mira Ilmoniemi (kok.)

2. varapuheenjohtaja: Tommi Vehmala (kesk.)

Valtuutettu	Kunta	Puolue
Ahonen, Liisa	Mikkeli	kd.
Anunti-Virta, Mirja	Sulkava	kok.
Auvinen, Hannu	Sulkava	kesk.
Hartonen, Tanja	Mikkeli	ps. → kesk.
Hassinen, Riitta	Mikkeli	sd.
Heikkinen, Liisa	Pieksämäki	kok.
Honkamaa, Tapio	Mikkeli	kesk.
Huhtala, Katri	Puumala	liik.
Huupponen, Erkki	Pieksämäki	sd.
Hämäläinen, Laura	Mikkeli	kesk.
Hämäläinen, Miia	Pertunmaa	kok.
Häkkänen, Antti	Mäntyharju	kok.
Ilmoniemi, Mira	Pieksämäki	kok.
Juhola, Jatta	Mikkeli	sd.
Juntunen, Maisa	Kangasniemi	vihr.
Juuti, Tero	Savonlinna	liik.
Järvinen, Heli	Savonlinna	vihr.
Järvinen, Sami	Mikkeli	ps.
Kaskinen, Terho	Savonlinna	kesk.
Kauria, Outi	Mikkeli	kesk.
Saari, Sanni	Rantasalmi	kesk.
Kilpeläinen, Pekka	Savonlinna	sd.
Koskela, Jouni	Savonlinna	kd.
Kristiansson, Olli-Pekka	Savonlinna	sd.
Kuikka, Seija	Mikkeli	kesk.
Kuronen, Tuula	Pieksämäki	sd.
Kähkönen-Valtola, Suvi	Mikkeli	kok.
Laamanen, Kirsti	Savonlinna	kesk.
Laine, Janne	Savonlinna	kesk.
Laukkanen, Heikki	Juva	kesk.
Leppä, Jari	Pertunmaa	kesk.
Liikanen, Veli	Mikkeli	vihr.
Liukkonen, Saara	Hirvensalmi	kok.
Liukkonen, Tapani	Mikkeli	ps.
Lundenius, Matti	Savonlinna	ps.
Mikkonen, Anna-Kristiina	Savonlinna	sd.

Moilanen, Soili	Pieksämäki	kesk.
Niemelä, Sanna	Savonlinna	vas.
Niiranen, Lauri	Enonkoski	kesk.
Olkkonen, Kirsi	Mikkeli	kesk.
Peitsaro, Panu	Savonlinna	liik.
Pulliainen, Liisa	Mikkeli	kesk.
Puntanen, Anne	Mikkeli	sd.
Puputti, Seija	Savonlinna	liik.
Pöyry, Pekka	Mikkeli	kesk.
Remes, Ville	Pieksämäki	kok.
Sepponen, Arto	Pieksämäki	kesk.
Seppälä, Arto	Mikkeli	sd.
Sistonen, Eero	Rantasalmi	kesk.
Smedberg, Jari	Savonlinna	liik.
Soininen, Mali	Mikkeli	kok.
Stenberg, Eija	Savonlinna	sd.
Strandman, Jaana	Mikkeli	ps.
Strengell, Jarno	Mikkeli	sd.
Suomalainen, Tuukka	Savonlinna	kesk.
Taavitsainen, Satu	Mikkeli	sd. → liik. 26.1.2023 alk.
Valtola, Oskari	Mikkeli	kok.
Valtola, Pirkko	Mikkeli	kok.
Vehmala, Tommi	Kangasniemi	kesk.

Varavaltuutettu	Kunta	Puolue
Rasola, Nina	Mikkeli	kok.
Kervinen, Jouko	Mikkeli	kok.
Kovanen, Anna-Maria	Pieksämäki	kok.
Leinonen, Janne	Savonlinna	kok.
Turunen, Pekka	Savonlinna	kok.
Marjalaakso, Olli	Mikkeli	kok. → ero 11.12.2023
Kokko, Sampsa	Kangasniemi	kok.
Salo-Oksa, Armi	Mikkeli	kok.
Hänninen, Ari	Mikkeli	kok.
Ossi, Kerttu	Savonlinna	kok.
Turunen, Taru	Pieksämäki	kok.
Kantola, Eero	Mäntyharju	kd.
Kietäväinen, Olavi	Puumala	kd.
Mykkänen, Risto	Pieksämäki	vas.
Sallinen, Leena	Savonlinna	vas.
Marttinen, Mika	Mikkeli	liik. → kok. 26.3.2023 alk.
Pekkonen, Pasi	Savonlinna	liik.

Vänttinen, Tuija	Savonlinna	liik.
Sipilä, Arto	Mikkeli	liik. → sit.
Viskari, Petri	Mikkeli	liik. → ero 11.12.2023
Laukkarinen, Jaana	Mikkeli	sd.
Saintula, Eija	Hirvensalmi	sd.
Väisänen, Tiina	Kangasniemi	sd.
Nousiainen, Markku	Savonlinna	sd.
Hartonen, Ari	Mäntyharju	sd.
Tikkanen, Petri	Mikkeli	sd.
Ruotsalainen, Rita	Pieksämäki	sd.
Vironen, Jouni	Pieksämäki	sd.
Tuovinen, Katja	Juva	sd.
Lipsanen, Mervi	Savonlinna	sd.
Kuitunen, Soile	Mikkeli	sd.
Tissari, Jenni	Mikkeli	sd.
Peni, Riikka	Mikkeli	vihr.
Majamäki, Mika	Pieksämäki	vihr.
Kolimaa, Maire	Mikkeli	vihr.
Mouhu, Kari	Mäntyharju	ps.
Sensio, Jani	Mikkeli	ps. → kok.
Visunen, Kirsi	Savonlinna	ps.
Heinänen, Raimo	Mikkeli	ps.
Kimonen, Jehki	Pieksämäki	ps. 28.3.2023 alkaen
Mynttinen, Maritta	Mikkeli	kesk.
Tella, Airi	Puumala	kesk.
Pekonen, Petri	Mikkeli	kesk.
Pirttiaho, Susanna	Kangasniemi	kesk.
Pasanen, Unto	Puumala	kesk.
Merikoski, Yrjö	Pieksämäki	kesk.
Huhtinen, Marjaana	Juva	kesk.
Ralli, Kaisa	Sulkava	kesk.
Arffman, Marja	Rantasalmi	kesk.
Pirinen, Kaj	Juva	kesk.
Viljakainen, Kaija	Pieksämäki	kesk.
Kakriainen, Markku	Mikkeli	kesk.
Honkanen, Heidi	Hirvensalmi	kesk.
Karvinen, Hannu	Savonlinna	kesk.
Noponen, Perttu	Mikkeli	kesk.
Leppäkumpu, Raimo	Mäntyharju	kesk.
Loikkanen, Toivo	Savonlinna	kesk.
Väisänen, Anne-Mari	Pieksämäki	kesk.
Härkönen, Reima	Savonlinna	kesk.
Levänen, Arvo	Pieksämäki	kesk.

Aluehallitus

Puheenjohtaja: Heikki Laukkanen (kesk.)

1. varapuheenjohtaja: Arto Seppälä (sd.) / 28.3.2023 saakka Satu Taavitsainen

2. varapuheenjohtaja: Pirkko Valtola (kok.)

Jäsen	Varajäsen
Saari, Sanni (kesk.) / Auvinen, Hannu 18.9.2023 saakka	Sistonen, Eero (kesk.)
Huupponen, Erkki (sd.)	Kuronen, Tuula (sd.)
Koskela, Jouni (kd.) / Järvinen, Heli 18.9.2023 saakka	Järvinen, Heli (vihr.) / Koskela, Jouni 18.9.2023 saakka
Kuikka, Seija (kesk.)	Olkkonen, Kirsi (kesk.)
Laine, Janne (kesk.)	Karvinen, Hannu (kesk.)
Laukkanen, Heikki (kesk.)	Mykkänen, Risto (vas.) / Nieminiitty, Sanna (ent. Niemelä) 18.9.2023 saakka
Moilanen, Soili (kesk.)	Honkanen, Heidi (kesk.) / Mynttinen, Maritta 14.2.2023 saakka
Peitsaro, Panu (liik.)	Juuti, Tero (liik.) / Smedberg, Jari 14.2.2023 saakka
Stenberg, Eija (sd.)	Hartonen, Ari (sd.) / Strengell, Jarno 6.11.2023 saakka
Strandman, Jaana (ps.)	Visunen, Kirsi (ps.) / Hartonen, Tanja 14.2.2023 saakka
Seppälä, Arto (sd.) / Taavitsainen, Satu 28.3.2023 saakka	Juhola, Jatta (sd.) / Seppälä, Arto 28.3.2023 saakka
Valtola, Oskari (kok.)	Hänninen, Ari (kok.) / Remes, Ville 14.2.2023 saakka
Valtola, Pirkko (kok.)	Soininen, Mali (kok.) / Kähkönen-Valtola, Suvi 13.6.2023 saakka

Tarkastuslautakunta

Puheenjohtaja: Mirja Anunti-Virta (kok.)

Varapuheenjohtaja: Laura Hämäläinen (kesk.)

Jäsen	Varajäsen
Huhtala, Katri (liik.)	Pekkonen, Pasi (liik.)
Anunti-Virta, Mirja (kok.)	Heikkinen, Liisa (kok.)
Hassinen, Riitta (sd.)	Rantalainen, Raija (sd.)
Hämäläinen, Laura (kesk.)	Kakriainen, Markku (kesk.)
Kauria, Outi (kesk.)	Levänen, Arvo (kesk.)
Kristiansson, Olli-Pekka (sd.)	Nousiainen, Markku (sd.)
Mouhu, Kari (ps.)	Lindholm, Terttu-Liisa (ps.)
Pasanen, Unto (kesk.)	Nousiainen, Marja Sisko (kesk.)
Turunen, Pekka (kok.)	Taipale, Mauri (kok.)

Aluevaalilautakunta

Puheenjohtaja: Jari Sihvonen (kesk.)
Varapuheenjohtaja: Mervi Lipsanen (sd.)

Jäsenet
Anna-Mari Kovanen (kok.)
Raimo Heinänen (ps.)
Tuija Vanttinen (liik.)

Varajäsenet
Vesa Rouhiainen (vihr.)
Heikki Haukijärvi (kd.)
Risto Mykkänen (vas.)
Eeva Vuorinen (kesk.)
Mia Estelle Lotta (sd.)

Palvelu- ja tulevaisuuslautakunta

Puheenjohtaja: Anne Puntanen (sd.) / Arto Seppälä 13.6.2023 saakka
Varapuheenjohtaja: Mali Soinen (kok.)

Jäsen	Varajäsen
Auvinen, Hannu (kesk.)	Saari, Sanni (kesk.)
Liukkonen, Tapani (ps.) / Järvinen, Sami 11.12.2023 saakka	Ritvanen, Petri (ps.) / Sensio, Jani 11.12.2023 saakka
Kokko, Sampsa (kok.)	Tuunanen, Jarmo (kok.)
Laukkarinen, Jaana (sd.)	Rautiainen, Sari (sd.)
Mynttinen, Maritta (kesk.)	Väisänen, Sanna (vas.)
Puputti, Seija (liik.)	Janhunen, Katriina (vihr.)
Pöyry, Pekka (kesk.)	Noponen, Perttu (kesk.)
Puntanen, Anne (sd.) / Seppälä, Arto 13.6.2023 saakka	Hartonen, Ari (sd.)
Soininen, Mali (kok.)	Rasola, Nina (kok.)

Turvallisuuslautakunta

Puheenjohtaja: Miia Hämäläinen (kok.)

Varapuheenjohtaja: Tuukka Suomalainen (kesk.)

Jäsen	Varajäsen
Heinänen, Raimo (ps.)	Laitinen, Pekka (ps.) / Sensio, Jani (ps.) 11.12.2023 saakka
Hämäläinen, Miia (kok.)	Kovanen, Anna-Maria (kok.)
Kantola, Eero (kd.)	Marttinen, Mika (liik.)
Laamanen, Kirsti (kesk.)	Sallinen, Leena (vas.)
Leinonen, Janne (kok.)	Vuori, Juha (kok.)
Lipsanen, Mervi (sd.)	Saintula, Eija (sd.)
Pulliainen, Liisa (kesk.)	Matilainen, Anne (kesk.)
Strengell, Jarno (sd.)	Nousiainen, Markku (sd.)
Suomalainen, Tuukka (kesk.)	Leppäkumpu, Raimo (kesk.)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunta

Puheenjohtaja: Tapio Honkamaa (kesk.)

Varapuheenjohtaja: Ville Remes (kok.)

Jäsen	Varajäsen
Hartonen, Tanja (kesk.)	Visunen, Kirsi (ps.)
Honkamaa, Tapio (kesk.)	Annala, Esa (vas.)
Juhola, Jatta (sd.)	Tuovinen, Katja (sd.)
Kilpeläinen, Pekka (sd.)	Vironen, Jouni (sd.)
Liukkonen, Saara (kok.)	Turunen, Taru (kok.)
Merikoski, Yrjö (kesk.)	Männistö, Pyry (kesk.)
Pekonen, Petri (kesk.)	Huhtinen, Marjaana (kesk.)
Peni, Riikka (vihr.)	Jämsä, Mika (vihr.)
Pirttiaho, Susanna (kesk.)	Hämäläinen, Maija (kesk.)
Tikkanen, Petri (sd.) / Puntanen, Anne 18.9.2023 saakka	Ruotsalainen, Rita (sd.)
Remes, Ville (kok.)	Lautala, Pentti (kok.)
Smedberg, Jari (liik.)	Vänttinen, Tuija (liik.)
Tella, Airi (kesk.)	Pirinen, Kaj (kesk.)

Vaikuttamistoimielimet

Vaikuttamistoimielimien osalta tilikauden aikaisia muutoksia ei ole lueteltu. Taulukoissa on esitetty vaikuttamistoimielinten jäsenet ja varajäsenet 31.12.2023 tilanteen mukaisesti.

Nuorisovaltuusto

Kuntien nuorisovaltuustojen valitsemat jäsenet / varajäsenet		
Jäsen	Varajäsen	Kunta
Ida Tissari, siht.	Rudolfs Kustavus	Enonkoski
Kaisla Tuominen	Iiris Pirinen	Juva
Rojda Göy	Casper Vihervuori	Kangasniemi
Gabriel Hirwa Toivo Tiihonen	Otto Lindsted	Mikkeli
Ronja Nevanperä	Ella Hahl	Mäntyharju
Vilma Ahtiainen	Siiri Pöyry	Pertunmaa
Tuukka Lappi	Tatu Särkkä	Pieksämäki
Iida Hynninen		Rantasalmi
Maija Tuovinen	Sinna Ahonen	Puumala
Lotta Silvennoinen	Leo Huttunen	Savonlinna
Peppi Virta		Sulkava
Marek Kokkonen	Olga Sikanen	Hirvensalmi

Avoimella haulla valitut nuorisovaltuuston jäsenet
Kristian Paakkari
Sebastian Niemeläinen
Saara Laukkanen, pj
Sara Heino
Henri Laine
Eva Sahlman
Riina Tiainen
Katri Markevitsch
Aamos Kilponen
Olivia Wetterstarnd, vpj.
Onni Pänkäläinen

Vanhusneuvosto

Puheenjohtaja: Eija Luukkonen
varapuheenjohtaja: Risto Korhonen

Jäsen	Varajäsen	Kunta / piiri
Jorma Laasonen	Ritva Vuohelainen	Pieksämäki
Jouko Makkonen	Maire Hämäläinen	Savonlinna
Risto Korhonen, Aija Himanen, Hannu Karttunen	Tuula Lahtinen	Mikkeli
Jorma Laesharju	Jaana Lopperi	Mäntyharju
Eija Luukkonen	Esko Vuokko	Juva
Kirsti Heiskanen	Aila Sairanen	Enonkoski
Pertti Paunonen	Tuula Kosonen	Sulkava
Helena Kärkkäinen	Eero Eronen	Rantasalmi
Kari Laamanen	Helvi Valtonen	Puumala
Pirjo Laitinen, Simo Hokkanen		Kangasniemi
Kaija Montin	Sirkku Salomäki	Pertunmaa
Sirpa-Helena Pesonen	Juhani Manninen	Hirvensalmi
Leena Teittinen		EKL Eläkkeensaajat Mikkelin piiri
Pekka Valtari	Liisa Torniainen	Etelä-Savon kansallinen senioripiiri
Arvo Levänen	Eeva-Liisa Luukkonen	Eläkeliitto Etelä-Savon piiri
Kirsti Eronen	Leena Suhonen	Eläkeliitto Itä-Savon piiri

Vammaisneuvosto

Puheenjohtaja: Leena Pekkanen

Jäsen	Varajäsen	Kunta
Kati Sairanen, Risto Jurvanen, Piritta Punnonen		Savonlinna
Kauko Väisänen, Anneli Liukkonen, Timo Petäjämäki	Reijo Hämäläinen	Mikkeli
Helena Saavalainen	Pertti Kumpulainen	Pieksämäki
Leena Pekkanen		Mäntyharju
Tapio Immonen	Vuokko Viljanen	Juva
Tuula Muhonen	Maria Loikkanen	Enonkoski
Eeva Lyytinen	Hannamari Autio	Sulkava
Olli Pekka Nykänen		Rantasalmi
Kari Laamanen	Helvi Valtonen	Puumala
Pirjo Laitinen, Kirsti Lähteenmäki		Kangasniemi
Kaija Montin	Sirkku Salomäki	Pertunmaa
Sirpa-Helena Pesonen	Juhani Manninen	Hirvensalmi

Tilivelvolliset

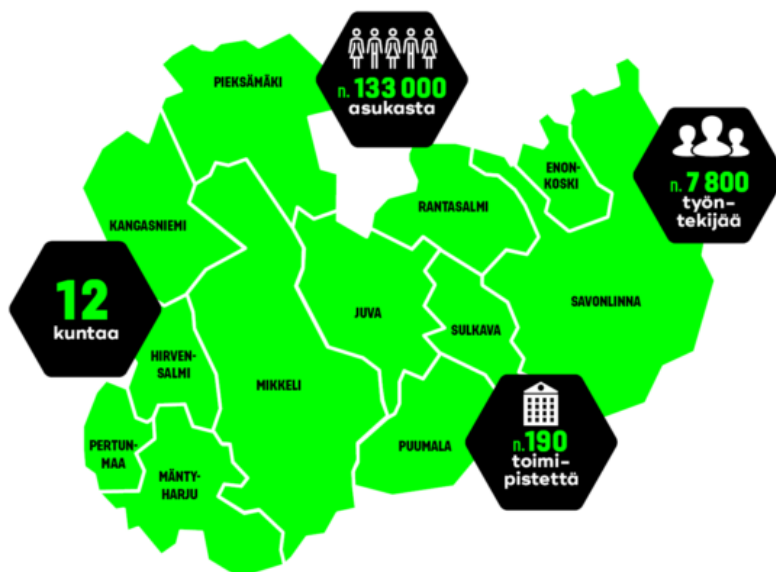
Etelä-Savon hyvinvointialueen tilivelvollisia vuonna 2023 olivat aluehallitus, aluehallituksen alaiset jaostot, lautakunnat, ja seuraavat viranhaltijat: hyvinvointialuejohtaja, toimialajohtajat, palvelu-aluejohtajat ja palvelualuepäälliköt sekä tulosaluepäälliköt ja- vastuuhenkilöt, johtajaylilääkäri sekä sosiaali- ja integraatiojohtaja.

1.1.3. Olennaiset muutokset toiminnassa ja taloudessa

Keskeiset toiminnalliset näkökulmat

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille 1.1.2023. Hyvinvointialueet muodostettiin sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksessa, joka oli yksi Suomen historian merkittävimmistä hallinnollisista uudistuksista. Hyvinvointialueet ovat itsehallinnollisia alueita. Hyvinvointialueiden rahoitus perustuu valtion rahoitukseen, eikä alueilla ole toistaiseksi verotusoikeutta, kuten kunnilla. Hyvinvointialueuudistuksessa Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Essote, Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä Sosteri, Etelä-Savon pelastuslaitos sekä Vaalijalan kuntayhtymä lakkasivat ja yhdistyivät osaksi uutta organisaatiota, Etelä-Savon hyvinvointialuetta. Lisäksi hyvinvointialueen järjestämisvastuulle siirtyivät Pieksämäen kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelut sekä Sulkavan ja Rantasalmen kuntien ulkoistetut sosiaali- ja terveyspalvelut.

Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisa on yksi Suomen 21 hyvinvointialueesta, jotka muodostuvat pääosin maakuntajaon pohjalta. Uudenmaan maakunta on jaettu neljään hyvinvointialueeseen. Helsingin kaupunki vastaa sosiaali- ja terveyspalvelujen ja pelastustoimen järjestämisestä alueellaan, HUS-yhtymä vastaa erikseen säädetyistä vaativan erikoissairaanhoidon tehtävistä alueellaan. Eloisa järjestää sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen palvelut Etelä-Savon maakunnan 12 kunnan eli Enonkosken, Hirvensalmen, Juvan, Kangasniemen, Mikkelin, Mäntyharjun, Pertunmaan, Pieksämäen, Puumalan, Rantasalmen, Savonlinnan ja Sulkavan alueella.

Hyvinvointialueiden tehtävistä säädetään sosiaali- ja terveystalvija pelastustoimea koskevassa erityislainsäädännössä. Hyvinvointialueella on niin kutsuttu rajoitettu yleinen toimiala. Hyvinvointialueilla ei ole rajoittamatonta yleistä toimialaa, kuten kunnilla, vaan se voi päättää ottaa hoitaakseen alueellaan ainoastaan sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Hyvinvointialueiden toimintaa, hallintoa, taloutta ja tarkastusta koskeva yleislaki on laki hyvinvointialueesta (611/2021, jäljempänä myös hyvinvointialuelaki). Muita keskeisiä hyvinvointialueen toimintaa koskevia lakeja ovat mm. laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, nk. järjestämislaki), laki pelastustoimen järjestämisestä (613/2021) laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021) sekä edellä mainittujen yhteinen, hyvinvointialueuudistukseen liittynyt voimaantulolaki (616/2021). Myös hyvinvointialueiden rahoituksesta on oma erillinen lakinsa, laki hyvinvointialueiden rahoituksesta (617/2021).

Jokainen hyvinvointialue kuuluu yhteen yhteistyöalueeseen. Yhteistyöalueita on viisi, joista jokaisen alueella sijaitsee yliopistollinen sairaala. Yhteistyöalueet edistävät sosiaali- ja terveydenhuollon alueellista yhteensovittamista ja kehittämistä sekä hyvinvointialueiden välistä yhteistyötä. Etelä-Savon hyvinvointialue kuuluu Itä-Suomen yhteistyöalueeseen, johon kuuluvat myös Eloisan lisäksi Keski-Suomen hyvinvointialue, Pohjois-Savon hyvinvointialue (yliopistollinen keskussairaala) ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialue. Ensimmäistä yhteistyösopimusta valmisteltiin tiiviisti tilikauden 2023 aikana. Samaan yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden tulee laatia keskinäinen yhteistyösopimus valtuustokausittain. YTA-alueen hyvinvointialueiden aluehallitukset valmistelivat yhteistyösopimusta 9.2.2024 Pieksämäellä Vaalijalan osaamis- ja tukikeskuksessa pidetyssä seminaarissa. Neuvottelut ovat edenneet loppusuoralle, ja sopimus saataneen päätöksentekoon kevään 2024 aikana. Sopimuksen toteutumista tullaan arvioimaan vuosittain Itä-Suomen yhteistyöalueen johtoryhmässä, joka koostuu yhteistyöalueen hallitusten puheenjohtajista ja hyvinvointialuejohtajista. Tarvittaessa johtoryhmä myös linjaa sopimuksen toteuttamiseen liittyviä operatiivisia kysymyksiä ja antaa suosituksia siihen tarvittavista päivityksistä. Yhteistyösopimuksen toteuttamista seurataan ja arvioidaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön ja yhteistyöalueen hyvinvointialueiden välisissä neuvotteluissa, joihin osallistuvat myös valtiovarainministeriö ja sisäministeriö.

Keskeiset talouden näkökulmat

Vuoden 2023 talousarvio ja siihen talousarviovuoden aikana päätetyt muutokset valmisteltiin varsin epävarmoissa olosuhteissa, sillä kyse oli useammasta eri organisaatiosta hyvinvointialueeseen siirtyneen toiminnan ensimmäisestä toimintavuodesta. Sekä tulo- että menoerien arviointiin liittyi haasteita ja epävarmuutta. Merkittävin epävarmuustekijä oli valtion rahoitus, joka lopulta toteutuikin 8,75 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota heikompana. Toimintakatteen määrä onnistuttiin alkuperäisessä talousarviossa arvioimaan hämmästyttävän tarkasti, sillä lopullinen tilinpäätöksen toteuma vastasi toimintakatteen osalta alkuperäisen talousarvion lukemaa, noin 720,6 miljoonaa euroa. Sekä toimintatuotot että toimintakulut ylittivät niin alkuperäisen kuin muutetunkin talousarvion. Kaikki toimintatuottojen erät ylittivät sekä alkuperäisen että muutetun talousarvion, tiliryhmistä suurin positiivinen poikkeama oli tuissa ja avustuksissa, joka toteutui hanketoiminnan ja muiden valtion avustuserien ansiosta jopa 11 miljoonaa muutettua talousarviota parempana. Toimintakuluissa merkittävin poikkeama suhteessa talousarvioon oli henkilöstökulujen kokonaismäärässä, joka 428 miljoonan euron suuruisena ylitti muutetun talousarvion noin 12,1 miljoonalla eurolla. Toisaalta huomattava osa talousarvioylitykseen liittyneistä henkilöstökustannuksista katettiin niin ikään talousarvion ylittäneillä tukien ja avustusten tuloilla. Henkilöstömenojen kokonaismäärään sisältyy poikkeuksellisenä eränä vireillä oleviin työriitoihin liittyen kirjattu pakollinen varaus, jonka määrä sivukuluineen on 1,13 miljoonaa euroa.

Tilinpäätöksen toimintakate oli lopulta noin 6,5 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempi. Mikäli valtion rahoitus olisi toteutunut alkuperäisen talousarvion suuruisena, olisi tilikauden alijäämä ollut alkuperäiseen talousarvioon verrattuna noin miljoona euroa pienempi, eli 34,2 miljoonaa euroa. Tuloslaskelman sisältöä on selostettu tarkemmin toimintakertomuksen kappaleessa 1.3.1, valtion rahoituksen tasoon liittyvää kokonaisuutta kappaleessa 1.1.7. Tuloslaskelman toteutumisvertailu suhteessa talousarvioon on esitetty kappaleessa 2.3.3.

Alijäämäisen talouden johdosta tarpeellisia tasapainotustoimenpiteitä kuvataan kappaleessa 1.7.2. Tilikauden aikana on käsitelty talouteen ja sen tasapainottamiseen liittyvinä merkittävinä päätöksinä mm. palveluiden tuotantosunnitelmaa (aluevaltuusto 18.9.2023 § 72), talousarviovalmistelun yhteydessä lisäsäästöihin tähdänneitä yhteistoimintaneuvotteluita (aluehallitus 27.11.2023 § 346) ja talousarvioon sisältyneitä lisäsopeutustoimenpiteitä (aluevaltuusto 11.12.2023 § 89), joita kuvataan tarkemmin myös edellä mainitussa tasapainotustoimenpiteitä käsittelevässä toimintakertomuksen osiossa.

Hyvinvointialueen avaava tase muodostettiin hyvinvointialueuudistusta koskevan lainsäädännön omaisuusjärjestelyitä koskevien määräysten sekä kirjanpitolautakunnan antaman tarkentavan ohjeistuksen mukaisesti Etelä-Savon hyvinvointialueen valmistelun aikaisesta taseesta, Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän taseesta, Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän taseesta, kunnilta hyvinvointialueelle siirtyneistä vastuista ja omaisuudesta sekä useamman eri hyvinvointialueen kesken jakautuneelta Vaalijalan kuntayhtymältä vastaanotetuista omaisuudesta ja vastuista. Etelä-Savon hyvinvointialueen avaava tase per 1.1.2023 muodostui yhdistelemällä erilliset taseet ja siirtyneet omaisuus- ja vastuuerät yhteen sekä huomioimalla Vaalijala-kuntayhtymän osalta aluehallituksessa 13.11.2023 § 315 käsitellyn tarkentavan jakautumissopimuksen vaikutukset. Aluevaltuusto hyväksyi hyvinvointialueen avaavan taseen päätöksellään 21.2.2024 § 6.

Hyvinvointialueen tilikauden 2023 tilinpäätöksen yhteydessä on suhteessa avaavaan taseeseen oikaistu edellisten tilikausien ylijäämiä yhteensä noin - 14,1 miljoonalla eurolla. Oikaisuista noin 8,95 miljoonaa euroa liittyy Vaalijala-kuntayhtymän jakosopimuksen jakolaskelman mukaisesti muiden hyvinvointialueiden osuuksiin Vaalijalan nettovarallisuudesta. Muiden hyvinvointialueiden osuudet on tilinpäätöksessä kirjattu vähennyksenä edellisten tilikausien ylijäämä -tilille ja lisäyksenä siirtovelkoihin. Niin ikään Vaalijala-kuntayhtymään liittyen on edellisten tilikausien ylijäämiä vähennetty ja vastaavasti siirtovelkoja lisätty yhteensä noin 5,2 miljoonalla eurolla liittyen kuntayhtymän ylijäämien palauttamisesta vireillä olevaan hallintoriitaan. Vaalijalan kuntayhtymän yhtymäkokous päätti 14.12.2022 § 38 kuntayhtymän kirjanpidollisten ylijäämien osittaisesta palauttamisesta jäsenkunnille sekä § 39 kuntayhtymän vuoden 2022 koko ylijäämän maksamisesta jäsenkunnille. Etelä-Savon hyvinvointialue ja Varkauden kaupunki valittivat em. päätöksistä hallinto-oikeuteen. Päätösten mukaisia ylijäämiä ei ole palautettu jäsenkunnille, eikä päätöksiä ollut huomioitu Vaalijalan vuoden 2022 tilinpäätöksessä. Hyvinvointialueen tilinpäätöksessä varovaisuuden periaatetta noudattaen siirtovelkoihin kirjattu ja edellisten tilikausien ylijäämistä vähennetty summa vastaa määrää, jonka Etelä-Savon hyvinvointialue joutuisi tilittämään alueensa kunnille, mikäli hyvinvointialueen valitus ei menestyisi muutoksenhakuprosessissa. Tarkemmat tiedot oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä, siten myös edellä kuvatuista kirjauksista, on annettu tilinpäätöksen liitetiedossa nro 23.

Tilinpäätöslaskelmiin vaikutti osaltaan myös Islab-liikelaitoskuntayhtymän purkautuminen ja uuteen hyvinvointiyhtymään siirtyminen 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueuudistuksen johdosta. Uudistuksen johdosta liikelaitoskuntayhtymän omaisuuserät sisältyivät Essote- ja Sosteri-kuntayhtymien taseisiin ja siten myös hyvinvointialueeseen muodostettuun avaavaan taseeseen per 1.1.2023. Hyvinvointiyhtymän muodostamisen johdosta omaisuuserät, yhteensä 7,44 miljoonaa euroa, poistuivat Etelä-Savon hyvinvointialueen taseesta kirjauspäivällä 1.1.2023. Tarkemmat tiedot avaavaan taseeseen sisällyneistä hyvinvointiyhtymän omaisuuseristä on annettu tilinpäätöksen liitetiedossa nro 2.

Vaalijala-kuntayhtymään kuuluneen Sääksvuoren palvelukodin, poliklinikan ja toimintakeskuksen liikkeenluovutus Keski-Suomen hyvinvointialueelle toteutuu 1.1.2024 alkaen aluevaltuuston 6.11.2023 § 78 hyväksymän liikkeenluovutussopimuksen mukaisesti. Näin ollen Sääksvuoren kokonaisuus sisältyy sekä vuoden 2023 avaavaan taseeseen, että tilinpäätökseen.

Hyvinvointialueen investointisuunnitelma hyväksyttiin vasta 18.9.2023 § 70. Investointisuunnitelmaa koskevan päätöksenteon viivästymisen johdosta vuoden 2023 aikana tehtyjen nettoinvestointien määrä jäi varsin maltilliseksi, 5,15 miljoonaa euroon. Merkittävä osa vuodelle 2023 kaavailuista investoinneista siirtyi näin ollen toteutettavaksi seuraavina vuosina.

Koska kyseessä on uusi, hyvinvointialueuudistusta koskevan lainsäädännön perusteella syntynyt organisaatio, esitetään hyvinvointialueen tilinpäätöksessä vuoden 2023 tilinpäätöksessä tuloslaskelma ja rahoituslaskelma ilman vertailutietoa edeltävästä tilikaudesta, jota nykymuotoisella organisaatiolla ei ole ollut. Taseen osalta vertailutietona esitetään virallisessa tilinpäätöslaskelmassa (kapale 3.3) avaavan taseen tiedot.

1.1.4. Henkilöstö

Etelä-Savon hyvinvointialueen tavoitteena on olla paras ja joustavin työnantaja. Tavoitteen toteutumista seurataan erillisellä henkilöstökokemusta mittaavalla kyselyllä. Kysely toteutettiin vuoden 2023 aikana yhdeksän kertaa. Tavoitteena on, että joka kyselyyn vastaisi henkilöstöstä 60 % eli noin 4680 työntekijää. Vuoden loppuun mennessä kyselyyn oli vastannut noin 17 % henkilöstöstä. Vastaukset

käydään läpi jokaisessa työyksikössä ja konkreettista kehittämistyötä tehdään korjaavien palautteiden osalta mahdollisimman nopeasti.

Kyselyn perusteella saatava suositteluindeksi on ensimmäisen kyselyn (-4) jälkeen noussut positiiviseksi ja oli joulukuun 2023 lopussa 13 %. Vuoden aikana eNPS oli parhaimmillaan luvussa 18. Vastaajista 37,6 % suositteli Eloisaa työnantajana. Vastaajista noin 37,5 %, oli ns. passiivisia (luvut 7-8). Suositteluindeksin keskiarvo helmikuussa 2024 oli 7,33 (asteikko 1-10).

Sairauspoissaolopäivien määrä per työntekijä oli keskimääräisesti 13,6 kalenteripäivää vuonna 2023. Esihenkilöiden myöntämien sairauspoissaolojen jälkeen lähes yhtä paljon poissaoloja ovat aiheuttaneet tuki- ja liikuntaelinoireet sekä mielenterveyden häiriöt. Henkilöstöstä 30 % ei ollut yhtään päivää poissa työstä sairauden vuoksi vuonna 2023.

Työhön liittyviä tuki- ja liikuntaelinsairauksista johtuvia poissaoloja tulee eniten selkäreiden vuoksi. Mielenterveyteen liittyvät poissaolot ovat usein kestoaltaan pitkiä (1-3 kk). Työterveyshuoltosopimusta on täydennetty Pihlajalinnan Mielenhuoli- ja Lyhytterapiapalveluilla, joihin henkilöstö on voinut matkalla kynnyksellä hakeutua. Henkilöstö on ollut tyytyväisiä palveluihin ja kokenut käynneistä olevan apua.

Työterveysyhteistyössä alkuvuosi 2023 kului pääsääntöisesti sopimuksen haltuunottoon ja yhteistyöprosessien muotoiluun. Työpaikkaselvitykset käynnistyivät loppukesällä ja niitä tehtiin eri toimialoille yhteensä 54 kpl, tässä määrässä ovat mukana sekä perus- että suunnatut selvitykset eri ammattiryhmien toteuttamina. Perusselvitysten yhteydessä tarjotaan henkilöstölle mahdollisuutta osallistua terveystarkastukseen. Lisäksi terveystarkastuksia tehdään lakisääteisesti työn altisteiden ja terveydellisten vaatimusten perusteella.

Työterveyshuollon toiminta on painottunut sairaanhoitoon, ennaltaehkäisevän työterveyshuollon osuus oli 44,5%. Työhyvinvoinnin asiantuntijat toimivat aktiivisesti yhteistyössä kumppanuusperiaatteella toimialojen ja työterveyshuollon kanssa.

Eloisalla, kuten muillakin hyvinvointialueilla, on vaikeuksia henkilöstön saatavuudessa. Tilanne on kuitenkin jossain määrin parempi kuin alkuvuoden aikana. Useita toimenpiteitä on tehty ja tehdään edelleen veto- ja pitovoiman parantamiseksi. Eloisan työnantajakuvan edistämiseen liittyvä kampanja, aktiivinen näkyvyys sosiaalisessa mediassa, palkkaratkaisut, rekrytointipalkkiot, kilpailukykyiset henkilöstöetuudet ja esihenkilöiden valmennus ovat tuottaneet positiivista tulosta; rekrytointi on esim. sairaanhoitajien ja lähihoitajien kohdalla helpottunut verrattuna alkuvuoteen. Erityisen kiinnostavia paikkoja ovat olleet digitaalisten palveluiden työpaikat.

Haasteita on edelleen koulupsykologien, sosiaalityöntekijöiden sekä puheterapeuttien rekrytoinnissa. Erikoislääkäreiden saatavuudessakin on hankaluuksia, tosin ei kaikilla erikoisaloilla, esim. ihotautilien tilanne on hyvä. Lääkäreiden ja hoitajien työpanosta on jouduttu heikon saatavuuden takia ostamaan. Kaiken kaikkiaan näihin ostoihin käytettiin tilikauden aikana noin 32,6 miljoonaa euroa (talousarvio 31,7 miljoonaa euroa). Ostolääkäreiden kustannukset ovat selkeästi suuremmat kuin hoitajatyöpanoksen ostokulut. Joulukuun loppuun mennessä lääkäreiden työpanosta on ostettu n. 28 miljoonalla eurolla, hoitajien työpanosta n. 4,7 miljoonalla eurolla. Talousarvioon varatut määrärahat hoitajien ja lääkäreiden työpanoksen ostoihin ylittyivät n. 0,9 miljoonalla eurolla. Eloisan tavoitteena on vähentää merkittävästi ostopalveluiden käyttöä.

Henkilöstön määrä 31.12.2023		Palvelussuhteen luonneryhmä				
Toimiala	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Oppilas, harjoittelija	Oppisopimus- suhteinen	Yhteensä
Sosiaalipalvelut	1 184	323	3		16	1 526
Ikäntyneiden palvelut	1 602	285			89	1 976
Terveyspalvelut	2 649	592	1	1	7	3 250
Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	122	30				152
Konsernipalvelut	603	197			4	804
Yhteensä	6 160	1 427	4	1	116	7 708

Sopimuspalokuntalaiset 31.12.2023		Palvelussuhteen luonneryhmä				
Toimiala	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Oppilas, harjoittelija	Oppisopimus- suhteinen	Yhteensä
Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	493	2				495

Eloisan henkilöstöön vuoden 2023 aikana liittyvistä tunnusluvuista, toiminnasta ja havainnoista kerrotaan tarkemmin erikseen laadittavassa henkilöstökertomuksessa.

1.1.5. Ympäristö

Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisan palveluja tarjotaan hyvinvointialueen omistamissa kiinteistöissä sekä kunnilta että yksityisiltä vuokratuissa toimitiloissa. Vuokratiloissa palvelut kuuluvat usein vuokraan ja niiden kustannukset sisältyvät vuokramenoihin, eikä niitä toistaiseksi pystytä erottelemaan vuokrasta. Tästä syystä energian, veden ja jätteiden kulutustietoja ei voida yksilöidä, eikä kokonaiskustannuksia ja kulutustietoja voida toistaiseksi muodostaa hyvinvointialuetasolla.

Hyvinvointialueen jätteiden kuljetus ja käsittely tapahtuu kunnallisten jätehuoltoyhtiöiden lisäksi kilpailutettujen yhteistyökumppaneiden kanssa. Sopimuskumppaneita olivat vuonna 2023 Fortum Waste Solutions Oy, RL-Huolinta Oy, Lassila & Tikanoja Oyj, Jätekuukko Oy ja Encore ympäristöpalvelut Oy. Näitä kilpailutettuja sopimuksia käytetään omistetuissa kohteissa sekä toimipisteissä, joissa erilliskerättävien jätteiden noudot eivät kuulu vuokrasopimukseen. Jätehuollon kokonaiskustannukset vuonna 2023 olivat noin 0,6 miljoonaa euroa.

Jätteiden määrän vähentäminen sekä niiden huolellinen lajittelu on edelleen haaste. Jätteen määrän vähentäminen alkaa tuotteiden hankintavaihetta suunniteltaessa. Hankintavaiheessa voidaan huomioida kuinka paljon tuotteen pakkaamisesta tai itse tuotteesta syntyy jätettä ja kuinka käytetty tuote hävitetään. Jätteiden lajittelukäytäntöjä kehitetään kuntien ja jätehuoltoyhtiöiden tarjoamien palveluja vastaavasti. Henkilökunta on ollut aktiivisesti mukana lajittelukäytäntöjen kehittämisessä.

Energiansäästöä edistäviä toimenpiteitä on huomioitu hankintoja toteutettaessa. Hyvinvointialueen omistamissa kiinteistöissä on päivitetty valaistusta energiatehokkaammaksi. Ilmanvaihto- ja jäähdytyskoneita sekä niiden automatiikkaa on uudistettu peruskorjausten yhteydessä. Vuonna 2023 valmistuneissa Mielen- ja kuntoutuksen talossa ja Vaalijalan uudisrakennuksessa energiatehokkuus on huomioitu jo suunnitteluvaiheessa.

Etelä-Savon hyvinvointialueella on käytössä n. 210 henkilö- tai pakettiautoa ja lisäksi 34 hälytysajoneuvoa. Pelastusajoneuvoja on n. 80. Teoreettisten päästöjen osalta osasta autoja on olemassa vain NEDC-mittaustavan mukaiset arvot nykyisin käytettävän WLTP-mittaustavan sijaan. Nykyinen mittaustapa antaa realistisemmän eli korkeamman päästöarvon kullekin autolle. Ajoneuvoilla, pois lukien hälytys- ja pelastusajoneuvot, ajetaan vuodessa keskimäärin 25 000 km eli yhteensä noin 5,25 miljoonaa kilometriä. Ajoneuvojen teoreettinen CO₂- keskiarvo on 108,6 g/km. Henkilö- ja pakettiautojen yhteenlaskettu CO₂- päästömäärä on vuodessa 570 tonnia. Uusien autojen hankinnassa huomioidaan päästörajoitukset.

Hyvinvointialueella oli ensihoidon operatiivisessa käytössä vuoden aikana yhteensä 34 ajoneuvoa, sisältäen päivittäisessä hälytystoiminnassa olevat ajoneuvot sekä varakaluston. Kalusto oli huolenpitosopimukseen kuuluvaa sekä hyvinvointialueen omaa kalustoa. Vuoden 2023 aikana otettiin käyttöön hankintasopimuksen mukaisesti yksi uusi ensihoitoyksikkö ja käytöstä poistettavia ajoneuvoja myytiin julkisella markkinapaikalla kolme kappaletta.

Ensihoidon ajoneuvot ovat Euro 6 päästöluokituksessa. Ambulansseille ei anneta luokiteltua päästöarvoa. Vuoden 2023 aikana ensihoitotehtävien suorittamisesta muodostui yhteensä reilut 1,1 miljoonaa ajokilometriä. Ensihoidon polttoainekustannukset olivat yhteensä n. 300 000 euroa, joissa kasvua edelliseen vuoteen n. 50 000 euroa.

Sähköautoille on latauspisteitä muutamissa toimipisteissä (Mikkelissä mm. Sairaalaparkki, Yrittäjänkadun kiinteistö, Pieksämäellä Nenonpellossa, Savonlinnan keskussairaalan alue ja Mäntyharjun hyvinvointikeskus). Latauspisteitä on tarkoitus hallitusti lisätä organisaation käyttöön tulevien autojen lataamista varten tulevien vuosien aikana.

1.1.6. Muut ei-taloudelliset asiat

Harmaan talouden torjunta

Etelä-Savon hyvinvointialueen harmaan talouden torjunta perustuu ennen kaikkea hankintaohjeeseen, jonka aluehallitus hyväksyi 21.12.2022. Sen mukaan hyvinvointialueen kaikki hankintoja koskevat kilpailutukset toteutetaan sähköisellä kilpailutusjärjestelmällä. Sähköisillä prosesseilla turvataan prosessien sujuvuus ja läpinäkyvyys sekä tietojen säilyminen.

Vuoden 2023 aikana toteutettiin hankintojen sisäinen tarkastus, jonka tuloksista ja niiden pohjalta toteutettavista korjaavista toimenpiteistä raportoitiin aluehallitukselle 4.3.2024.

Ilmoittajansuojelu eli whistleblowing

Etelä-Savon hyvinvointialueella otettiin käyttöön 31.3.2022 whistleblowing-direktiivin ja sen pohjalta annetun ilmoittajan suojelulain (1171/2021) mukainen anonyymi ilmoituskanava, jonka kautta hyvinvointialueen työntekijät ja luottamushenkilöt voivat turvallisesti ja anonyymisti ilmoittaa seuraavia lainsäädännön aloja koskevista väärinkäytöksistä ja epäilyttävästä toiminnasta:

- 1) julkiset hankinnat lukuun ottamatta puolustus- ja turvallisuushankintoja;
- 2) finanssipalvelut, -tuotteet ja -markkinat;
- 3) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen;
- 4) tuoteturvallisuus ja vaatimustenmukaisuus;

- 5) liikenneturvallisuus;
- 6) ympäristönsuojelu;
- 7) säteily- ja ydinturvallisuus;
- 8) elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuus sekä eläinten terveys ja hyvinvointi;
- 9) Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 168 artiklan tarkoittama kansanterveys;
- 10) kuluttajansuoja; ja
- 11) yksityisyyden ja henkilötietojen suoja sekä verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuus.

Sidonnaisuusrekisteri

Etelä-Savon hyvinvointialue kerää hyvinvointialuista annetun lain (611/2021) 89 §:n edellyttämällä tavalla tietyiltä luottamushenkilöiltä ja viranhaltijoilta ilmoitukset näiden sidonnaisuuksista. Etelä-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön 72 §:n mukaan tarkastuslautakunta on hyvinvointialueen sidonnaisuusrekisterin ylläpitäjä. Tarkastuslautakunta huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kaupungin verkkosivuilla ja saattaa sidonnaisuusilmoitukset aluevaltuustolle tiedoksi kerran vuodessa.

Ihmisoikeusasiat

Etelä-Savon hyvinvointialue noudattaa hyvinvointialueita koskevia velvoitteita ihmisoikeusasioissa. Ihmisoikeudet huomioidaan hyvinvointialueen toiminnassa ja päätöksenteossa kokonaisvaltaisesti. Erityisryhmien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä; kaupungissa toimii vanhus- ja vammaisneuvosto sekä nuorisovaltuusto.

1.1.7. Arvio tulevasta kehityksestä, merkittävimmistä epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Hyvinvointialueiden rahoituksen on turvattava perustuslain edellyttämällä tavalla riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen. Hyvinvointialueiden saama valtion rahoitus on yleiskatteista ja se määräytyy laskennallisesti. Hyvinvointialueiden, HUS-yhtymän ja Helsingin kaupungin järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen ja pelastustoimen toiminnan pääasiallinen rahoituslähde on valtion rahoitus. Vuoden 2024 valtion talousarviossa näiden palvelujen yleiskatteellinen rahoitus on 24,6 miljardia euroa, joka on neljä miljardia enemmän kuin vuoden 2023 budjetoitu valtion rahoitus. Hyvinvointialueiden vuoden 2023 ennakkotilinpäätöstiedot osoittavat yhteensä n. 1,35 miljardin euron alijäämää, minkä lisäksi hallitusohjelmassa linjataan useita tiukennuksia ja muita muutoksia hyvinvointialueiden talouden seurantaan ja ohjaukseen sekä esitetään toimenpiteitä kustannusten kasvun hillitsemiseksi. Keskeisin tulevaisuudennäkymiin liittyvä riski ja hyvinvointialueiden toimintaa ohjaava tekijä tulevina vuosina onkin hyvinvointialueiden tehtävien rahoitukseen ja sen riittävyyteen liittyvä problematiikka, joka edellyttää paitsi mittavien talouden tasapainotustoimenpiteiden suunnittelua ja toteutusta, myös aktiivista edunvalvontatyötä.

Vuoden 2023 aikana on käynyt selväksi, että hyvinvointialueiden rahoituksen kokonaistaso on kiistatta riittämätön. Rahoitusvajetta syntyy muun muassa siksi, että hyvinvointialueiden rahoitusmalli ei ota riittävästi huomioon esimerkiksi inflaation kokonaisvaikutusta hyvinvointialueiden kustannuksiin,

lakisääteisten tehtävämuutosten kustannuksia eikä sosiaali- ja terveysalan yleistä ansionnousua korkeampia palkankorotuksia. Esimerkiksi hyvinvointialueiden rahoituksen tason tarkistaminen tähän tarkoitukseen erikseen säädetyllä hyvinvointialueindeksillä johtaa selvästi kustannustason kasvua alhaisempaan rahoitustason nousuun, eli indeksi ei kuvaa kattavasti eikä oikealla tavalla hyvinvointialueiden todellista kustannuskehitystä. Riittämättömänä näyttäytyvän rahoituksen kokonaistason johdosta kireä taloustilanne tulee jatkumaan myös tulevina vuosina kaikilla hyvinvointialueilla.

Etelä-Savon osalta rahoitusmalliin ja palvelutuotantoon liittyvänä haasteena näyttäytyvät myös alueen omat erityispiirteet. Hyvinvointialueen kokonaispinta-ala on noin 17 000 km², josta 4 400 km² on vettä, mikä luo palvelutuotantoon haasteita ja pidentää välimatkoja. Etelä-Savon hyvinvointialue on Suomen ikääntynein ja nuorten ikäluokat ovat pienet, mikä luo omat, varsin merkittävät erityisvaateensa hyvinvointialueen palvelutuotannolle. Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä on maan korkein, ja koska työikäisten osuus on keskimääräistä pienempi, on myös huoltosuhde korkea. Tilastokeskuksen väestöennuste ennakoii Etelä-Savolle voimakkaasti alenevaa väestökehitystä, millä on suorat vaikutukset paitsi hyvinvointialueen palvelutuotantoon, myös valtion rahoituksen laskentaan. Etelä-Savon asukasluvun ennustetaan vähenevän seuraavan kymmenen vuoden aikana lähes saman verran kuin edeltävällä kymmenvuotiskaudella, noin 13 500 henkilöllä eli yli kymmenellä prosentilla.

Tilastoitu väkiluku ei kerro koko totuutta alueella sijaitsevan ja hyvinvointialueen palveluita käyttävän väestön kokonaismäärästä, sillä Etelä-Savon väestömäärä kasvaa kausittain hyvinkin paljon tilastoitua väkilukua korkeammaksi. Monipaikkaisesti asuvat ja loma-asunnoillaan aikaa viettävät ja työskentelevät asukkaat eivät näy virallisissa väestötilastoissa. Kesämökkejä on alueella yhteensä noin 46 600, mikä on väkilukuun suhteutettuna eniten Suomessa. Kesäasukkaiden osuus suhteessa pysyviin asukkaisiin on alueella noin 42 prosenttia. Alueen väkiluvun vaihtelu on vuoden aikana suurta, sillä Etelä-Savossa on arvioitu olevan heinäkuun aikana yli 82 000 asukasta enemmän kuin virallisen väestötilaston osoittama asukasmäärä. Monipaikkainen työnteko ja kausiväestö tuovat alueelle elinvoimaa, mutta edellyttävät myös toimivia ja oman väestöpohjan tarvetta laajempia palveluja hyvinvointialueelta. Erityisesti vaikutus näkyy päivystyksen, ensihoidon ja pelastustoimen palveluissa. Tilanne on hyvinvointialueen saaman valtion rahoituksen näkökulmasta ongelmallinen, sillä kausiasukkaisiin liittyvä palvelutarve ei tule rahoitusmallissa huomioiduksi.

Etelä-Savon hyvinvointialueen taloustilanne on vaikea. Syynä tähän on hyvinvointialueen rahoituksen ja sen vastuulle siirtyneiden tehtävien reaalikustannusten merkittävä tasoero. Vuoden 2023 tilinpäätös osoittaa noin 43 miljoonan euron alijäämää, kun alkuperäinen talousarvio laadittiin noin 35 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Suurin yksittäinen syy alkuperäistä talousarviota suuremman alijäämän muodostumiseen oli valtion rahoituksen pieneneminen alkuperäisessä talousarviossa aiempien rahoituslaskelmaversioiden perusteella budjetoidusta tasosta noin 8,75 miljoonalla. Mikäli valtion rahoitus olisi toteutunut aiempien laskelmaversioiden mukaisena, olisi tilikaudelta muodostuneen alijäämän määrä ollut jopa hieman alkuperäisen talousarvion tasoa pienempi. Toimintakate toteutui tilinpäätöksessä alkuperäisen talousarvion suuruisena (-720,6 miljoonaa euroa); sekä toimintatuotosten että toimintakulujen toteutuneet määrät olivat alkuperäistä talousarviota suuremmat, mutta toimintakatteen tasolla poikkeamat kumosivat toisensa. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä kumulatiivista alijäämää on 34,4 miljoonaa euroa eli noin 264 euroa jokaista maakunnan asukasta kohden. Hyvinvointialueiden helmikuussa 2024 raportoimissa tilinpäätösennusteissa koko maan keskiarvo asukas-kohtaisesta alijäämästä on noin 260 euroa per asukas, joskin Eloisan tunnusluku 264 €/asukas mahtuu kymmenen pienimmän asukasta kohden lasketun alijäämämäärän joukkoon.

Etelä-Savon hyvinvointialueen vuoden 2023 valtion rahoituksen määrä oli n. 694,5 miljoonaa euroa, noin 8,75 miljoonaa euroa vähemmän kuin alkuperäisessä talousarviossa oli aiempien rahoituslaskelmaversioiden perusteella budjetoitu. Vuoden 2024 valtion rahoitus tulee olemaan n. 709,6 miljoonaa euroa. Rahoituksen taso vuodelle 2024 määräytyy edellisen vuoden rahoituksen, kevään 2023 ennusteen mukaisen hyvinvointialueindeksin, palvelutarpeen ja valtiovarainministeriön talousarvioehdotuksen mukaisten toimenpiteiden perusteella. Lisäksi hyvinvointialueiden laskennallisessa rahoituksessa huomioidaan maaliskuussa 2023 vahvistetun rahoituslain muutoksen mukaisesti uutena määrätymistekijänä yliopistosairaalalisä. Yliopistosairaalalisä kohdennetaan yliopistollisia sairaaloita ylläpitäville hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille, joten se ei koske Etelä-Savon hyvinvointialuetta. Valtiovarainministeriön julkaisi lopullisen hyvinvointialueiden rahoituslaskelman vuodelle 2024 joulukuussa 2023, valtion talousarvioesityksen hyväksymisen jälkeen.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman kirjauksen mukaan hyvinvointialueet rahoittavat sairaaloiden ja päivystyksen toiminnan yleiskatteellisella rahoituksellaan ilman erilliskorvauksia. Vuoden 2023 aikana tehdystä edunvalvontatyöstä huolimatta valtion vuoden 2024 talousarviossa hyvinvointialueiden rahoitukseen ei ole sisällytetty erillisrahoitusta Savonlinnan sairaalan ympärivuorokautisen päivystyksen ylläpitoon. Lainsäädäntö mahdollistaisi erillisrahoituksen Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueille kahden ympärivuorokautisesti ylläpidettävän yhteispäivystyksen ylimääräisten kustannusten korvaamiseksi. Valtion talousarviossa tähän ei kuitenkaan hallitusohjelman mukaisesti osoitettu määrärahoja.

Etelä-Savon hyvinvointialueen ensimmäistä talousarviota tehtäessä oli taloussuunnitelmavuoden 2024 rahoitukseksi arvioitu n. 735 miljoonaa euroa. Tuoreimpien laskelmien mukainen valtion rahoituksen taso on noin 25 miljoonaa euroa tätä pienempi. Vuodelle 2025 valtion rahoitukseen tehdään tarkistus vuoden 2023 tilinpäätöstietojen perusteella, mutta alijäämäisten tilinpäätösten johdosta rahoitukseen saatava jälkikäteistarkastus ei ennakoarvioiden perusteella tule olemaan määrältään riittävä kustannusten nousuun verrattuna. Eloisan vuoden 2025 valtionrahoitus on valtiovarainministeriön lokakuussa julkaiseman painelaskelman mukaan n. 751 miljoonaa euroa ja vuoden 2026 rahoitus n. 769 miljoonaa euroa. Ilman merkittäviä sopeutustoimia hyvinvointialueen kustannusten kasvu on huomattavasti rahoituksen kasvua voimakkaampaa.

Valtiovarainministeriön painelaskelmassa valtion vuoden 2025 rahoitukseen sisältyvän, hyvinvointialueiden vuoden 2023 alijäämien määrään perustuvan jälkikäteistarkastuksen määrä (Etelä-Savon osalta 20 miljoonaa euroa) perustuu ministeriön kansantalousosaston syksyllä tekemään arvioon, jonka mukaan hyvinvointialueiden valtakunnallinen alijäämä vuoden 2023 tilinpäätöksissä olisi noin 700 miljoonaa euroa. Hyvinvointialueiden omien ennusteiden perusteella alijäämä tulee kuitenkin olemaan noin 1,35 miljardia euroa. Päivitetyt arviot vuoden 2025 rahoituksen määrästä saadaan huhtikuussa 2024 julkisen talouden suunnitelman julkaisun yhteydessä julkaistavista alustavista rahoituslaskelmista.

Valtiovarainministeriöstä saadun erillisen ohjeistuksen mukaisesti aluevaltuuston joulukuussa hyväksymään taloussuunnitelmaan ei vuoden 2025 rahoitukseen voitu sisällyttää hyvinvointialueiden itse tekemiä arvioita jälkikäteistarkastuksen määrästä, vaan taloussuunnitelmissa ohjattiin noudattamaan ministeriön julkaisemien painelaskelmien rahoitusmääriä. Jälkikäteistarkastuksen lopullinen määrä vahvistuu vuoden 2023 toteutuneiden kustannusten ja rahoituksen erotuksen, käytännössä siis vuoden 2023 tilinpäätöstietojen perusteella. Vuoden 2025 rahoituksen tarkentumisella, erityisesti jälkikäteistarkastuksen määrällä, on suuri vaikutus Eloisan talouden tasapainottamistarpeen

määrittelyssä. Toisaalta jälkikäteistarkastusmenettely muodostaa Eloisalle myös merkittävän riskin tulevien vuosien rahoituksen muodostumisen osalta; mikäli Eloisa ei kykene sopeuttamaan taloutaan ja sen kehitys suhteessa muiden hyvinvointialueiden talouteen on heikompaa, voi jälkikäteistarkastuksen vaikutus kääntyä negatiiviseksi vuoden 2026 ja sitä myöhemmissä rahoituslaskelmissa. Talouden tasapainottamisessa onnistuminen on siis keskeistä myös rahoitusmallin ja tulevien vuosien rahoituksen muodostumisen näkökulmasta.

Riittämättömästä valtion rahoituksesta johtuen hyvinvointialueen talouden tasapainottamiseksi tarvitaan huomattava määrä sopeutustoimenpiteitä. Aluevaltuusto on hyväksynyt syyskuussa 2023 palvelujen tuotantosunnitelman, joka sisältää lukuisia sopeutustoimenpiteitä vuosille 2023–2025. Vuoden 2024 talousarviovalmistelun yhteydessä linjattiin useista lisäsopeutustoimenpiteistä ja pidettiin yhteistoimintaneuvottelut, joiden lopputuleman mukaiset säästövaikutukset sisällytettiin talousarvioon. Taloussuunnitelman vuodet 2025 ja 2026 sisältävät lisäksi yhteensä 35 miljoonaa euroa lisäsopeutusta, jonka toteuttamiseksi ei ole vielä määritelty toimenpiteitä. Taloussuunnitelma perustuu olettamukseen vuosien 2024–2026 käyttötalouden menojen kasvun voimakkaasta hidastamisesta sopeuttamistoimien avulla. Sopeutukset voivat olla myynti- ja maksutuottojen kasvattamista, menojen suoraa leikkaamista, toimitilojen vähentämistä tai toiminnan tuottavuuden parantamista. Lisäsopeutustoimien valmistelu on toimintakertomuksen tekstien laatimishetkellä jo käynnistynyt, ja tavoitteena on tuoda uusi tasapainotusohjelma aluevaltuuston hyväksyttäväksi kesäkuussa 2024.

Vaikka talousarvio sisältää huomattavan määrän sopeutustoimenpiteitä, on talousarviovuosi 2024 budjetoitu noin 49,2 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Suunnitelmavuodet 2025 ja 2026 kääntyvät taloussuunnitelmassa tulokseltaan ylijäämäisiksi, mutta vuoden 2023 tilinpäätöstiedoillakaan päivitetynä kumulatiiviset alijäämät eivät tulisi katetuksi taloussuunnitelmakauden loppuun mennessä. Kumulatiivisen alijäämän määrän kehitystä taloussuunnitelmakaudella on kuvattu alempana olevassa taulukossa. Hyvinvointialueen on siten vuosittaisen käyttötalouden tasapainottamisen lisäksi löydettävä merkittäviä kertaluontoisia tuloeria, kuten omaisuuden myynnistä saatavia myyntivoittoja tai muita kertaeriä, jotka mahdollistavat kumulatiivisen alijäämän kattamisen hyvinvointialuelain 115 §:ssä asetetun aikarajan puitteissa vuoden 2026 loppuun mennessä. Näiden toimenpiteiden selvitystyö on jo käynnissä. Päätöksentekovaiheeseen toimenpidevaihtoehtojen vertailun, valinnan ja toteutuksen osalta on päästävä vuoden 2024 aikana.

<i>tuhansina euroina</i>	TP2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tilikauden yli-/alijäämä	-42 947	-49 223	10 200	15 240
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	-34 398	-83 621	-73 421	-58 181

Valtiovarainministeriö tarkastelee hyvinvointialueiden taloussuunnitelmakauden talousnäkyymiä lakisääteisesti raportoitujen taloussuunnitelmätietojen perusteella. Koska kaikki hyvinvointialueet ovat sisällyttäneet taloussuunnitelmiinsa huomattavia sopeutustoimia taloussuunnitelmiinsa, näyttäytyy talouden kehityssuunta hyvinvointialueiden Valtiokonttorille raportoiman talousdatan perusteella varsin optimistiselta etenkin hyvin alhaiseksi jäävän toimintamenojen kasvun osalta. Vuosi 2024 on hyvinvointialueiden taloudellisessa kokonaiskuvassa edelleen vahvasti alijäämäinen (n. -865 miljoonaa euroa pl. HUS), mutta taloussuunnitelmavuodet 2025 ja 2026 kääntyvät hyvinvointialueiden talouden kokonaiskuvassa vahvasti ylijäämäisiksi (797 milj. euroa ja 1 257 milj. euroa). Sekä tilastodatan kuvaama käänne selvästi ylijäämäiseen vuosittaiseen käyttötalouteen että etenkin hyvinvointialueille vuosilta 2023 ja 2024 kertyvän kumulatiivisen alijäämän katetuksi tuleminen vuoden 2026 loppuun

mennessä edellyttävät hyvinvointialueiden tasapainotus- ja muutosohjelmien onnistumista hyvin laajalti ja kattavasti. Käytännön tasolla alueellista vaihtelua tulee ilmenemään varsin runsaasti. Lainsäädännöllä hyvinvointialueille mahdollisesti määrättävät lisävelvoitteet ja -tehtävät lisäävät entisestään talouteen liittyvää painetta ja näkymän epävarmuutta.

Valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäministeriön kansliapäälliköt lähettivät aluevaltuustojen puheenjohtajille, aluehallitusten puheenjohtajille sekä hyvinvointialueiden, HUS-yhtymän ja Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon johtajille 22.11.2023 päivätyn kirjeen, jolla kannustetaan alueita ennakkoluulottomaan tietoon perustuvaan palvelujen sisältöjen ja palvelurakenteen uudistamiseen haastavassa taloustilanteessa. Kirjeessä käsitellään myös alijäämien kattamisvelvoitetta, josta todetaan seuraavasti:

"Hyvinvointialueiden reformien aikataulu on kireä. Merkittäviä vaikutuksia mm. työvoiman tarpeeseen ja käyttöön sekä kustannusten hillintään on saatava aikaan uskottavasti ja nopeasti. Hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön mukaan kertyneet alijäämät on saatava katettua viimeistään vuoden 2026 tilinpäätöksessä. Kauden pidennykseen tms. liittyvää valmistelua ei ole ministeriössämme vireillä, eikä sellaiseen ole Suomen julkisen talouden tila ja hallituksen talousohjelma huomioon ottaen edes edellytyksiä. Kertyneiden alijäämien kattamisvelvoitteen laiminlyönti voi johtaa arviointimenettelyn käynnistymiseen. Valtiovarainministeriöllä on menettelyn käynnistämiseksi harkinnanvaraa, jota sitovat hyvän hallinnon vaatimukset, kuten tarkoitussidonnaisuuden ja suhteellisuuden periaatteet. Harkinnan kannalta on olennaista, että hyvinvointialue on määrätietoisesti ja todennettavissa olevin tavoin toteuttanut kaikki sen käytettävissä olevat järkevät toimet taloutensa tasapainottamiseksi ja toimintansa uudistamiseksi."

Talouden tasapainottamiseen ja valtion rahoituksen riittävyyteen liittyvät kysymykset tulevat olemaan hyvin keskeisessä roolissa hyvinvointialueen tulevien vuosien toiminnassa. Palvelutuotannon näkökulmasta keskeisenä tekijänä näyttäytyy rahoituksen ohella työvoiman saatavuuden turvaaminen sekä lyhyellä että pidemmällä aikavälillä. Valtion rahoituksen riittävyys muodostaa hyvinvointialueen toiminnan ja kestävä talouden näkökulmasta merkittävimmät riskit niin operatiivisella kuin strategisellakin tasolla. Valtion rahoituksen tason ja rahoituslaskelmissa käytettävän hyvinvointialueindeksin korjaaminen ovat hyvinvointialueiden yhteisen edunvalvontatyön keskeisiä painopisteitä ja tavoitteita. Uusista sopeutustoimista päättäminen, päätettyjen tasapainotustoimien määrätietoinen toteuttaminen ja yhteisiin päätöksiin sitoutuminen niin päättäjien, viranhaltijoiden kuin koko henkilöstön osalta on hyvinvointialueen talouden raiteilleen saamisen kannalta ensiarvoisen tärkeää -kehittävää otetta ja Myö yhdessä -henkeä unohtamatta.

1.2. Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Hallintosäännön 8.5 §:n 8 kohdan mukaan aluevaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja hallintosäännön 78 §:n mukaan aluehallitus vastaa puolestaan kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Aluevaltuusto on hyväksynyt 27.9.2022 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet ja aluehallitus 12.10.2022 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeet. Niiden tarkoituksena on seikkaperäisesti kuvata ja ohjeistaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä koko organisaatiossa. Ohjeiden pohjalta on valmisteltu Eloisan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintamalli, joka hyväksyttiin johtoryhmässä 9.2.2023. Siinä määriteltiin riskien omistajuutta, riskien poistamista ja riskien keräämistä/raportointia koskeva tehtäväjako seuraavasti: Riskien omistajina toimivat toimialajohtajat ja riskien poistamiseen/vähentämiseen kuuluvat toimenpiteet kuuluvat palvelualuejohtajille ja -päälliköille. Tällöin heidän vastuulleen kuuluvat myös riskien kerääminen palvelualueensa alaisista toimintayksiköistä. Toimintamallin mukaisesti Eloisan toiminnan ja talouden riskit sekä mahdollisuudet kirjataan keskitetysti sähköiseen Granite -riskienhallintajärjestelmään, josta myös talousarvioon kirjattavat riskit poimitaan sen valmistelun yhteydessä. Riskeistä raportoidaan johtoryhmälle neljännesvuosittain ja aluehallitukselle kaksi kertaa vuodessa.

Uuden järjestelmän ja toimintamallin jalkauttamisesta johtuen vuonna 2023 ensimmäinen raportointi johtoryhmälle toteutui poikkeuksellisesti vasta 1.6.2023 ja aluehallitukselle raporttiin ainoastaan 28.6.2023. Toimialajohtajat ja hyvinvointialueen tytäryhteisö antoivat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selonteon aluehallitukselle 29.1.2023. Toimialajohtajat arvioivat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittäväksi, mutta tytäryhteisön selonteon perusteella tarvitaan sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan kehittämistoimenpiteitä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatiotehtäviin on Eloisalla osoitettu 0,3 henkilötyövuoden resurssi.

Etelä-Savon hyvinvointialue on hankkinut 1.8.2023 alkaen sisäisen tarkastuksen palvelut Talvea julkishallinnon palvelut Oy:ltä. Tarkastusvuonna 2023 palvelua hankittiin 40 henkilötyöpäivää ja tarkastuskohteina olivat taloushallinto, hankinnat sekä henkilöstöpalvelut. Tarkastuksessa havaittujen poikkeamien ja kehityskohtien korjaamiseksi on tehty toimenpidesuunnitelma, joka on raportoitu aluehallitukselle 4.3.2024.

Hallintosäännön 9 § 2 momentin 26 kohdan mukaan aluehallituksen tulee antaa toimintakertomuksessa osana sisäisen valvonnan raportointia tiedot turvallisuus ja varautumisjärjestelyistä, keskeisistä johtopäätöksistä sekä selvitys merkittävimmistä turvallisuuteen ja varautumiseen liittyvistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Nämä tiedot on esitetty pelastus- ja turvallisuuspalvelujen toimialan tavoitteiden raportoinnin yhteydessä kappaleessa 2.3.2.4.

1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikauden tuloksen muodostuminen kuvataan tuloslaskelmassa. Tuloslaskelmassa esitetään toimintatulojen ja -menojen toteutuminen sekä yleiskatteisen valtion rahoituksen osuus, joka muodostaa merkittävimmän osan hyvinvointialueen rahoituksesta. Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Tämän lisäksi arvioinnissa käytetään tuloslaskelman eristä ja välituloksista laskettuja tunnuslukuja.

Tulojen muodostuminen

Hyvinvointialueen tulot muodostuvat myyntituotoista, maksutuotoista, tuista ja avustuksista, muista toimintatuotoista sekä valtion rahoituksesta. Myyntituottoja kertyi 67,5 miljoonaa euroa, joista suurin yksittäinen erä koostuu erikoissairaanhoidon sekä Vaalijalan palvelujen myynnistä muille hyvinvointialueille, yhteensä 55,7 miljoonaa euroa. Myyntituottoja kertyi odotettua enemmän ja ne ylittivät muutetun talousarvion n. 4,5 miljoonalla eurolla.

Maksutuotot ovat asiakkailta perittäviä asiakasmaksuja, joita kertyi 52,9 miljoonaa euroa. Eniten asiakasmaksutuloja kertyi sosiaalitoimen asiakasmaksuista (22,8 miljoonaa euroa), joita peritään mm. ikääntyneiden asumispalveluista. Maksutuottoja kertyy lisäksi mm. vastaanottojen käyntimaksuista, kotihoidon asiakasmaksuista sekä vuodeosastojen hoitopäivämaksuista. Myös maksutuottoja kertyi odotettua enemmän, n. 4,8 yli muutetun talousarvion.

Tukia ja avustuksia kertyi yhteensä noin 22 miljoonaa euroa. Summa sisältää hyvinvointialueen valmisteluun liittyviä avustuksia sekä ICT-muutoskuluihin saatua avustustuloa yhteensä n. 5,2 miljoonaa euroa. Avustuksia on myönnetty myös useille hankkeille. Lisäksi tuet avustukset -tiliryhmä sisältää sairaankuljetuksen Kela-korvauksia 3,2 miljoonaa euroa sekä työterveyshuollon korvauksia 1,4 miljoonaa euroa.

Muut toimintatuotot, 10,1 miljoonaa euroa, sisältävät asuntojen sekä muiden rakennusten ja tilojen vuokria yhteensä 8,2 miljoonaa euroa. Tilavuokratuloja kertyy mm. asumispalveluista.

Merkittävin hyvinvointialueen rahoituksen lähde on valtion rahoitus. Alkuperäisessä talousarviossa sen suuruudeksi arvioitiin 703,3 miljoonaa euroa, mutta rahoituslaskelmia päivitettiin tilikauden aikana useampaan kertaan. Lopulliseksi valtion rahoituksen määräksi muodostui 694,5 miljoonaa euroa, joka oli noin 8,75 miljoonaa euroa vähemmän kuin alkuperäisessä talousarviossa.

Kokonaisuudessaan hyvinvointialueen toimintatulot sekä valtion rahoitus olivat yhteensä 847 miljoonaa euroa.

Menojen muodostuminen

Hyvinvointialueen toimintamenot muodostuvat henkilöstökuluista, palvelujen ostoista, aine-, tarvikke- ja tavarahankinnoista, avustuksista sekä muista kuluista. Toimintamenot olivat vuonna 2023 yhteensä 873 miljoonaa euroa.

Henkilöstökulut muodostavat n. 49 prosenttia eli 427,9 miljoonaa toimintamenoista. Henkilöstömenot ovat näin ollen hyvinvointialueen suurin kulutiliryhmä. Henkilöstökuluihin sisältyvät kaikkien henkilöstöryhmien palkat, lomarahat, asiantuntijapalkkiot, erilliskorvaukset sekä kaikkiin edellä mainittuihin liittyvät eläke- ja henkilösivukulut. Henkilöstökuluja pienentäviä eriä ovat sairausvakuutus- ja tapaturmakorvaukset sekä perhevapaakorvaukset.

Palvelujen ostot on henkilöstökulujen ohella toinen merkittävä tiliryhmä, josta kertyi kustannuksia yhteensä 328,7 miljoonaa euroa. Erilaisia asumisostopalveluita hankittiin 96,4 miljoonalla eurolla, joka on lähes 30 prosenttia palveluostojen kokonaismäärästä. Seuraavaksi suurimmat menoerät palvelujen ostoissa olivat erikoissairaanhoidon vuodeosastopalvelut (n. 29,6 miljoonaa euroa) ja erilaisten lääkäripalvelujen ostot (n. 28 miljoonaa euroa). ICT-palveluita, erikoissairaanhoidon avopalveluita, sekä muita asiakaspalveluita kuten lastensuojelupalveluita ostettiin kutakin noin 20 miljoonalla eurolla.

Aine-, tarvike- ja tavaraostoihin käytettiin yhteensä 62,5 miljoonaa euroa. Suurin menoerä oli hoitotarvikkeet, joihin käytettiin 17 miljoonaa euroa, ja lääkkeisiin käytettiin 14,7 miljoonaa euroa. Erilaisia elintarvikkeita hankittiin 4,8 miljoonalla eurolla ja lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineitä ja ilmaisjakelutuotteita yhteensä n. 8 miljoonalla eurolla.

Erilaisia avustuksia maksettiin yhteensä 19,6 miljoonaa, josta 10,1 miljoonaa omaishoidon tukea. Henkilökohtaisten avustajien kulut olivat avustuksista n. 5,4 miljoonaa ja järjestöavustuksia maksettiin 1,2 miljoonaa euroa.

Muihin toimintakuluihin kului 34,3 miljoonaa euroa, joista suurin yksittäinen menoerä ovat vuokrat, n. 25,7 miljoonaa euroa. Lisäksi erilaisiin koneiden ja laitteiden vuokriin ja leasingmaksuihin käytettiin 6,3 miljoonaa euroa.

Rahoitustuottojen ja -kulujen nettomäärä oli -1,1 miljoonaa euroa. Korko- ja rahoitustuottoja kertyi yhteensä 2,2, miljoonaa, joista suurin osa muodostuu maksuliikennetileillä oleville varoille maksetuista koroista. Korkotaso oli korkea vuonna 2023. Korko- ja rahoituskulut olivat yhteensä n. 3,3, joista pääosa koostui lainojen korkokuluista.

Kertaluontoisia ja suunnitelman mukaisia poistoja tehtiin n. 15,7 miljoonalla eurolla. Määrältään suurimmat suunnitelman mukaiset poistot, 9,2 miljoonaa euroa, kohdistuivat rakennuksiin. Poistomäärä ei vuoden aikana lisääntynyt merkittävästi, koska investointiohjelma hyväksyttiin vasta syksyllä, ja investointeja päästiin edistämään täysipainoisesti vasta syyskaudella.

Tilikauden alijäämä

Hyvinvointialueen tilikauden alijäämäksi muodostui 42,9 miljoonaa euroa.

Toimintakate ja vuosikate

Toimintakate on toimintatulojen ja toimintamenojen erotus, joka osoittaa valtoin rahoituksella katettavien menojen määrän. Hyvinvointialueen toimintakate oli 720,6 miljoonaa euroa.

Vuosikate on keskeinen luku arvioitaessa tulorahoitukseen riittävyttä ja vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka on käytettävissä investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikatteen tulisi kattaa käyttömaisuuden poistot, mutta vuosikate oli 27,2 miljoonaa negatiivinen, joten se ei

riittänyt kattamaan hyvinvointialueen poistoja. Tulevaisuudessa kasvavien poistojen määrä vaatii vuosikatteen huomattavaa parantumista.

Tulos

Tilikauden tulos soittaa yrityksen ali- tai ylijäämän tilikauden aikana ja osoittaa tulojen ja menojen erotuksen. Tilikauden tulos oli 43 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tulos oli muutettua talousarviota n. 7,5 miljoonaa euroa parempi. Tulokseen vaikuttivat huomattavasti parempi tulokertymä toimintatuloissa (22,1 miljoonaa), mutta myös toimintamenot ylittyivät muutettuun talousarvioon nähden n. 15,6 miljoonaa. Lisäksi valtion rahoitus pieneni huomattavasti alkuperäisestä arviosta.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023 (1000 €)
Toimintatuotot	152 480
Toimintakulut	<u>-873 067</u>
Toimintakate	-720 587
Valtion rahoitus	694 504
Rahoitustuotot ja -kulut	
Korkotuotot	1 602
Muut rahoitustuotot	641
Korkokulut	-3 269
Muut rahoituskulut	<u>-118</u>
Vuosikate	-27 227
Poistot ja arvonalentumiset	-15 720
Tilikauden tulos	-42 947
Tilikauden yli-/alijäämä	-42 947

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	17,46
Vuosikate/Poistot, %	-173,20
Vuosikate, euroa/asukas	-208,71
Asukasmäärä	130 451

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot/(Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)

Vuosikate prosenttia poistoista

= 100 * Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

Vuosikate euroa/asukas

= Vuosikate/asukasmäärä

1.3.2. Toiminnan rahoitus

Tilikauden toiminnan rahoitusta tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen pohjalta. Rahoituslaskelma sisältää tulo-rahoituksen ja investointien nettomäärät sekä rahoitustoiminnan nettomäärät anto- ja otollainauksesta sekä omasta pääomasta ja maksuvalmiuden muutoksesta. Toiminnan rahavirta kuvaa tuloslaskelman vuosikatteen pohjalta sitä, paljonko tilikauden toiminta on tuottanut rahavaroja investointeihin ja lainojen lyhennyksiin käytettäväksi.

Rahoituslaskelmassa on tehty oikaisuja Islab-laboratoriokeskuksen liikelaitoskuntayhtymän purkamisesta ja hyvinvointiyhtymän muodostumisesta johtuen. Islabin omaisuuserien vaikutuksista on annettu tarkemmat tiedot liitetiedossa nro 2. Vaalijala-kuntayhtymän jakautumisesta ja sen ylijäämien palauttamiseen liittyvästä hallintoriidasta johtuen hyvinvointialueen avaavaan taseeseen sisältyneisiin edellisten tilikausien ylijäämiin on tehty yhteensä -14,1 miljoonan euron oikaisukirjaukset, joiden vaikutus näkyy rahoituslaskelman erässä ”oman pääoman muutokset”. Tarkemmat tiedot näistä edellisten tilikausien ylijäämiin tehdyistä vähennyksistä on annettu tilinpäätöksen liitetiedossa nro 23.

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Rahoituslaskelman välituloksen toiminnan ja investointien rahavirta on tunnusluku, jonka positiivinen (yliäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Pitkäaikaista lainaa hyvinvointialue voi nostaa vain, jos valtioneuvosto on hyväksynyt sen hyvinvointialuelain 15 §:n mukaisesti.

Välituloksen toiminnan ja investointien rahavirran avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä, eli tilinpäätös vuosi ja neljä edellistä vuotta. Näin ollen yksi rahoituslaskelman yhteydessä esitettävistä tunnusluvuista on **toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viiden vuoden ajalta**. Koska tilikausi oli hyvinvointialueen ensimmäinen, sisältää tunnusluku vain yhden vuoden toteumatiedon. Tilikauden 2023 toiminnan ja rahoituksen rahavirta on -27,7 miljoonaa euroa. Mikäli kertymä on viimeksi päättyneenä tilinpäätös vuonna positiivinen, täytyy omarahoitusvaatimus. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulo-rahoitusprosentti -tunnusluku kertoo tulo-rahoituksella rahoitetun osuuden investointien omahankintamenosta. Hyvinvointialueella tämä tunnusluku on -522,6, jota voidaan pitää heikkona.

Laskennallinen lainanhoitokate kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulo-rahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Tulo-rahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan hyvinvointialueen omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Lainanhoitokyvystä saa luotettavan kuvan tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Hyvinvointialueen lainanhoitokyky on heikko, koska tunnusluvun arvo on negatiivisesta vuosikatteesta johtuen -1,21.

Maksuvalmiutta kuvataan hyvinvointialueilla **kassan riittävyytenä päivissä**. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa hyvinvointialueen tilinpäätöshetken rahavarojen määrällä. Tunnusluvun arvo tilinpäätöksessä on 9,62, jota voidaan pitää vähintäänkin kohtalaisena.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023 (1000 €)
Toiminnan rahavirta	
Vuosikate	-27 227
Tulorahoituksen korjauserät	4 658
Investointien rahavirta	
Investointimenot	-5 210
Rahoitusosuudet investointeihin	64
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuotot	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-27 715
Rahoituksen rahavirta	
Antolainauksen muutokset	
Antolainasaamisten lisäykset	0
Antolainasaamisten vähennykset	2
Lainakannan muutokset	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 132
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-8 893
Oman pääoman muutokset	-14 128
Muut maksuvalmiuden muutokset	-9 116
Rahoituksen rahavirta	-40 267
Rahavarojen muutos	-67 982
Rahavarat 31.12.	23 452
Rahavarat 1.1.	91 434
Rahavarojen muutos	-67 982
Rahoituslaskelman tunnusluvut	
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-27 715
Investointien tulorahoitus, %	-522,59
Laskennallinen lainanhoitokate	-1,21
Kassan riittävyys, pv	9,62
Asukasmäärä	130 451

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymä

Investointien tulorahoitus %

= 100 * Vuosikate/Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut)/(Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv * Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudelta

1.4. Rahoitusasema ja sen muutokset

Taseen sisältö

Hyvinvointialueen rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase sisältää hyvinvointialueen omaisuus- ja pääomaerät, ja taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat hyvinvointialueen omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Kirjanpitolautakunta on voimaanpanolain 42.4 §:n nojalla antanut voimaanpanolain 4 luvun säännöksiä täydentävän ja täsmentävän lausunnon nro 129 hyvinvointialueiden 1.1.2023 aloittavan taseen laatimisesta. Ohjeistuksen mukaan hyvinvointialueelle siirtyvät omaisuus- ja pääomaerät kirjaetaan alkusaldojen muutoksina tilinavaukseen päiväykselle 1.1.2023. Tilinavaukseen kirjaamisen tarkoituksena on, että omaisuus- ja pääomaerien siirtoja ei esitetä vuoden 2023 liiketapahtumina talousarvion toteutumisvertailussa eikä rahoituslaskelmassa. Kirjanpitolain 3:3.1 §:n 5 kohdan mukaan tilinavauksen tulee perustua edellisen tilikauden päättäneeseen taseeseen.

Etelä-Savon hyvinvointialueen avaava tase muodostui Etelä-Savon hyvinvointialueen valmistelun aikaisesta taseesta, Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän taseesta, Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän taseesta, kunnilta hyvinvointialueelle siirtyneistä vastuista ja omaisuudesta sekä useamman eri hyvinvointialueen kesken jakautuneelta Vaalijalan kuntayhtymältä vastaanotetuista omaisuudesta ja vastuista. Hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyi avaavan taseen päätöksellään 21.2.2024 § 6.

Etelä-Savon hyvinvointialueen avaava tase per 1.1.2023 muodostuu yhdistelemällä erilliset taseet yhteen sekä huomioimalla Vaalijala-kuntayhtymän osalta aluehallituksessa 13.11.2023 § 315 käsitellyn tarkentavan jakautumissopimuksen vaikutukset. Jakautumissopimuksen sekä Vaalijalan aiempien tilikausien ylijäämien palauttamista koskevan hallintoriidan vuoksi edellisten tilikausien ylijäämiin on tehty oikaisukirjauksia hyvinvointialueen v. 2023 tilinpäätöksen yhteydessä. Oikaisuista on annettu tarkemmat tiedot tilinpäätöksen liitetiedossa nro 23. Sääksvuoren palvelukodin, poliklinikan ja toimintakeskuksen liikkeenluovutus Keski-Suomen hyvinvointialueelle toteutui 1.1.2024 alkaen aluevaltuuston 6.11.2023 § 78 hyväksymän liikkeenluovutussopimuksen mukaisesti. Siten Sääksvuoren kokonaisuus sisältyi vielä vuoden 2023 avaavaan taseeseen sekä tilinpäätösvaiheen taseeseen; liikkeenluovutukseen liittyvät kirjaukset kohdistuvat tilikaudelle 2024.

Hyvinvointialueen taseen loppusumma on 339,5 miljoonaa euroa, joka on 112 miljoonaa euroa avaavan taseen loppusummaa vähemmän. Suurin taseen loppusummaan vaikuttava muutos, n. 67 miljoonaa, johtuu rahojen ja pankkisaamisten vähenemisestä. Myyntisaamiset ovat pienentyneet 23,4 miljoonalla eurolla.

Taseen erät

Taseessa vastaavaa-puolella suurin erä on pysyviin vastaaviin kuuluva aineelliset hyödykkeet, joista merkittävimpana rakennukset. Aineellisten hyödykkeiden osuus taseesta on 69 prosenttia. Seuraavaksi suurimmat erät ovat pysyvissä vastaavissa ovat koneet ja kalusto sekä sijoitukset, joita on n. 10 miljoonan arvosta taseessa. Vaihtuvia vastaavia on taseessa 93 miljoonaa, joista 71 % on lyhytaikaisia saamisia.

Vastattavaa-puolella peruspääoma on 46,3 miljoonaa, mutta huomioiden muut oman pääoman erät sekä tilikauden alijäämä n. 43 miljoonaa euroa, on oma pääoma yhteensä 13,3 miljoonaa euroa.

Vierasta pääomaa taseessa on 310,8 miljoonaa, josta puolet on pitkäaikaista lainaa ja puolet lyhytaikaisia velkoja.

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste mittaa hyvinvointialueen vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuusastetta voidaan pitää hyvänä sen ollessa yli 50. Etelä-Savon hyvinvointialueen omavaraisuusaste on 5,7 prosenttia eli heikko.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon hyvinvointialueen käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuloista ja valtion rahoituksesta. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku hyvinvointialueiden välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet hyvinvointialueella on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Hyvinvointialueen suhteellinen velkaantuneisuus on 36,7 prosenttia, jota voidaan pitää hyvänä.

Kertynyt alijäämä on vuoden 2023 tilinpäätöksessä noin 34,4 miljoonaa euroa. Kertynyt alijäämä osoittaa, kuinka paljon alijäämää hyvinvointialueen on kyettävä tulevana vuosina kattamaan. Kertyneen alijäämän määrä on tilikauden 2023 tuloslaskelmassa muodostunutta alijäämää pienempi, sillä avaavaan taseeseen sisältyi hyvinvointialueeseen yhdistyneen Vaalijala-kuntayhtymän kumulatiivista ylijäämää. Liitetiedossa nro 23 selostetun mukaisesti avaavan taseen mukaisiin ylijäämiin tehtiin tilinpäätösvaiheessa aiempien tilikausien ylijäämien määrää vähentäviä oikaisuja n. -14,1 miljoonalla eurolla. Oikaisujen jälkeen jäljelle jääneiden edellisten tilikausien ylijäämien määrä on n. 8,5 miljoonaa euroa. Näin kertyneiden alijäämien määrä on edellisten tilikausien ylijäämän (n. 8,5 miljoonaa euroa) ja tilikaudelta 2023 muodostuneen alijäämän (n. 43 miljoonaa euroa) summa. **Kertynyt alijäämä per asukas** oli 264 euroa, joka lasketaan jakamalla kertynyt alijäämä hyvinvointialueen asukasmäärällä.

Lainakanta 31.12. tarkoittaa hyvinvointialueen korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin seuraavat vieraan pääoman erät: joukkovelkakirjalainat, lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta, lainat julkisyhteisöiltä ja lainat muilta luotonantajilta. Lainakanta vuoden 2023 lopussa oli 166 miljoonaa euroa eli 1 273 euroa/asukas.

Lainat ja vuokravastuut 31.12. saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Lainat ja vuokravastuut vuoden lopussa olivat 265,45 miljoonaa euroa eli 2 035 euroa/asukas.

Lainasaamiset 31.12. tarkoittaa pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja hyvinvointialueen omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen. Lainasaamisia oli 6,2 miljoonaa euroa.

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

	2023 (1000 €)		2023 (1000 €)
PYSYVÄT VASTAAVAT	246 207	OMA PÄÄOMA	13 300
Aineettomat hyödykkeet	1 033	Peruspääoma	46 285
Aineettomat oikeudet	1 033	Muut omat rahastot	1 413
Muut pitkävaikutteiset menot	0	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	8 549
Aineelliset hyödykkeet	234 603	Tilikauden yli-/alijäämä	-42 947
Maa- ja vesialueet	627		
Rakennukset	214 024	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	6 085
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 883	Poistoero	6 085
Koneet ja kalusto	10 541		
Arvo- ja taide-esineet	70	PAKOLLISET VARAUKSET	
Ennakkomaksut ja keskener.hank.	3 458	Muut pakolliset varaukset	8 289
Sijoitukset	10 571		
Osakkeet ja osuudet	3 845	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 040
Muut lainasaamiset	6 228		
Muut saamiset	498		
			310 743
VAIHTUVAT VASTAAVAT	93 250	VIERAS PÄÄOMA	
Vaihto-omaisuus	3 803	Pitkäaikainen	155 300
Saamiset		Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	155 209
Lyhytaikaiset saamiset	65 994	Liittymismaksut ja muut velat	91
Myyntisaamiset	25 659	Lyhytaikainen	155 443
Lainasaamiset	9	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	10 774
Muut saamiset	9 110	Saadut ennakot	0
Siirtosaamiset	31 216	Ostovelat	45 133
Rahat ja pankkisaamiset	23 453	Liittymismaksut ja muut velat	9 246
		Siirtovelat	90 290
			<u>339 457</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>339 457</u>	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>339 457</u>

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %	5,71
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	36,69
Kertynyt yli-/alijäämä, (1000 €)	-34 398
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	-263,69
Lainakanta 31.12. (1000 €)	166 074
Lainakanta 31.12./asukas	1 273
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	265 450
Lainat ja vuokravastuut 31.12./asukas	2 035
Lainasaamiset, (1000 €)	6 228
Asukasmäärä	130 451

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $(\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{tilikauden ylijäämä (alijäämä)}) / \text{Hyvinvointialueen asukasmäärä}$

Lainakanta 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta

Lainat euroa/asukas

= Lainakanta / asukasmäärä

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

= Lainat ja vuokravastuut / asukasmäärä

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjasaamiset ja muut lainasaamiset

1.5. Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön. Vähennyseriä tuloissa ovat lisäksi Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja menoissa Valmistus omaan käyttöön, Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot ja Pakollisten varausten muutos silloin, kun varausten määrä on tilikaudella kasvanut. Lyhytaikaisten lainojen ja Oman pääoman muutokset esitetään kumpikin nettoeränä, joko tulona tai menona.

KOKONAISTULOT JA -MENOT

	2023
	(1000 €)
TULOT	
Toiminta	
Toimintatuotot	152 480
Valtionrahoitus	694 504
Korkotuotot	1 602
Muut rahoitustuotot	641
Satunnaiset tuotot	0
Tulorahoituksen korjauserät	
Pakollisten varausten muutos	849
Poistoero ja vapaaehtoisten varausten muutos	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	3 810
Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	64
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0
Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	2
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0
Oman pääoman lisäykset	0
Kokonaistulot yhteensä	<u>853 952</u>

MENOT

Toiminta

Toimintakulut	873 067
Korkokulut	3 269
Muut rahoituskulut	118
Satunnaiset kulut	0
Tulorahoituksen korjauserät	
Pakollisten varausten muutos	0
Poistoero ja vapaaehtoisten varausten muutos	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	0

Investoinnit

Investointimenot	5 210
------------------	-------

Rahoitustoiminta

Antolainasaamisten lisäykset	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	8 132
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	8 894
Oman pääoman vähennykset	14 128

Kokonaismenot yhteensä

912 818

Täsmäytys:

Kokonaistulot - Kokonaismenot = (853 952-912 818) = (-58 866)

Rahavarojen muutos - Muut maksuvalmiuden muutokset = (67 981-9 115) = (-58 866)

1.6. Hyvinvointialuekonsernin toiminta ja talous

1.6.1. Konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt

	Omistusosuus	Yhdistelty konsernitilinpäätökseen	
		<i>Yhdistelty</i>	<i>Ei yhdistelty</i>
Tytäryhteisöt Mikkelin Sairaalaparkki Oy	100 %	x	
Hyvinvointiyhtymät Islab hyvinvointiyhtymä	15,75 %	x	
Osakkuusyhteisöt Mikkelin Pesula Oy	48,57 %	x	
Pieksämäen Tukipalvelut Oy	39,90 %	x	
Järvi-Suomen Terveys Oy	25,00 %	x	
Asunto Oy Kotilahdentie 1	22,27 %		x
Kiinteistö Oy Säästömikko	20,70 %		x
Yhteensä		5	2

1.6.2. Konsernin toiminnan ohjaus ja konsernivalvonta

Hyvinvointialuelain 22 §:n ja Etelä-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön 68 §:n 5 kohdan mukaan aluevaltuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista sekä konserniohjeesta. Etelä-Savon hyvinvointialuekonserni muodostuu hyvinvointialueesta ja sen tytäryhteisöistä. Tytäryhteisöksi määritellään kirjanpitolain mukaan yhteisö, jossa hyvinvointialueella on määräysvalta osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja on oikeus nimittää enemmistö yhteisön toimitusjohtajaksi tai hyvinvointialue käyttää muuten tosiasiallisesti määräysvaltaa kohdeyhteisössä.

Omistajaohjauksessa noudatetaan konserniohjetta, jonka aluevaltuusto on hyväksynyt 19.12.2022 § 114. Samassa yhteydessä aluevaltuusto on hyväksynyt omistajaohjauksen periaatteet, jotka ovat seuraavat:

1. Etelä-Savon hyvinvointialue voi omistaa yhtiöitä, joita se tarvitsee suoraan tai välillisesti palvelujen järjestämiseen. Omistaminen voi kohdistua palvelutuotantoon tai niihin liittyviin tukipalveluihin. Omistaessaan yhteisöjä muiden omistajien kanssa hyvinvointialue käy vuoropuhelua säännöllisesti.
2. Omistamista kehitetään aktiivisesti ja pitkäjänteisesti huomioiden hyvinvointialueen strategia ja konsernin kokonaisuus. Hyvinvointialue tarkastelee omistuksiaan vaikuttavuuden, tuloksellisuuden, riskienhallinnan ja toiminnan kehittämisen näkökulmista.
3. Etelä-Savon hyvinvointialueen omistajuus perustuu omistajasuunnitelmiin. Omistajasuunnitelmassa määritellään yhtiöiden päätoimialatasolla oman toiminnan ja markkinoilla toimimisen

suhdetta, tarkoituksenmukaisinta palvelujen järjestämistapaa, konsernin kokonaisuutta sekä toimialan palvelujen järjestämisvastuuta alihankintamahdollisuuksineen.

4. In house -omistaminen on yksi keino organisoida toimintaa. Hyvinvointialueella seurataan markkinoita ja reagoidaan markkinoilla tapahtuviin muutoksiin.
5. Hyvinvointialue asettaa tytäryhtiöille ja soveltuvilta osin osakkuusyhteisöille tavoitteita palvelutuotannon toteuttamiseksi. Tavoiteasetanta tehdään yhdessä palvelutuotannon kanssa.

Hyvinvointialuekonsernissa ainoa tytäryhtiö on sataprosenttisesti omistettu Mikkelin Sairaalaparkki Oy. Omistajaohjausta ja konsernivalvontaa on toteutettu konserniyhtiön toimialan (asiakas- ja henkilökuntapysäköinti) edellyttämällä tavalla. Ottaen huomioon, että konserniin kuuluu vain yksi yhtiö joka on luonteeltaan asiakas- ja henkilökuntapysäköintiä harjoittava osakeyhtiö, on toiminnan ja talouden raportointi, sekä sen tehokkuus ja vaikuttavuus hoidettu tarkoituksenmukaisesti ja riittävällä tasolla. Konserniyhtiön toiminnan ja talouden seurantaan tullaan harjoittamaan systemaattisesti hyvinvointialueen toisena toimintavuonna, ja omistajaohjausta on määrää jatkossa tehostaa. Viimeisin omistajaohjaukseen ja konsernivalvontaan liittyvä tapaaminen on pidetty Mikkelin Sairaalaparkki Oy:n johdon kanssa 7.3.2024.

Muut hyvinvointialueen omistukset ovat osakkuusyhtiöitä (omistus vähintään viidesosa ja enintään puolet) tai sitä pienempiä omistuksia.

Hyvinvointialueen konsernitilinpäätökseen sisältyvät yhteisöt on esitetty edellä kappaleessa 1.6.1.

1.6.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Aluehallitus päätti 15.11.2023 § 328 osakkuusyhtiö Mikkelin Pesula Oy:n osakkeiden myymisestä. Kauppa toteutui 23.1.2024. Omistusosuus Mikkelin Pesula Oy:stä oli 48,57 %, eli kyseessä oli osakkuusyhtiö. Koska kauppa on toteutunut vasta vuoden 2024 puolella, sisältyy yhtiö vielä vuoden 2023 konsernitilinpäätökseen.

1.6.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Monien muiden hyvinvointialueiden konsernirakenteisiin verrattuna Etelä-Savon hyvinvointialueen konserni on kooltaan pieni. Konsernituloslaskelma päättyi noin 44 miljoonan euron alijäämään, kun emoyhteisö Eloisan tuloslaskelma on 43 miljoonaa alijäämäinen. Sataprosenttisesti omistetun tytäryhtiön Mikkelin Sairaalaparkki Oy:n tulos tilikaudelta 2023 oli 256 386,90 euroa tappiollinen, kun edellisellä tilikaudella yhtiölle muodostui tappiota 206 414,86 euroa.

Eloisan konsernitaseen loppusumma on noin 340,1 miljoonaa euroa, kun emon tase on loppusummaltaan 339,5 miljoonaa euroa.

Keskeisin rooli konserniin tulevassa kehityksessä on näin ollen emon eli hyvinvointialueen itsensä kehityksellä niin talouden kuin toiminnankin suhteen.

1.6.5. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma

	2023 (1000 €)
Toimintatuotot	161 153
Toimintakulut	-881 376
Osuus osakkuusyhteisöjen tappiosta	-624
Toimintakate	-720 847
Valtion rahoitus	694 504
Rahoitustuotot ja -kulut	
Korkotuotot	1 311
Muut rahoitustuotot	643
Korkokulut	-3 269
Muut rahoituskulut	-118
Vuosikate	-27 776
Poistot ja arvonalentumiset	
Suunnitelman mukaiset poistot	-16 178
Tilikauden tulos	-43 954
Tilikauden yli-/alijäämä	-43 954

Konsernituloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	18,3
Vuosikate/Poistot, %	-171,7
Vuosikate, euroa/asukas	-212,9
Asukasmäärä	130 451

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Vuosikate euroa/asukas

= $\text{Vuosikate} / \text{asukasmäärä}$

Konsernin rahoituslaskelma

2023
(1000 €)

Toiminnan rahavirta

Vuosikate	-27 776
Tulorahoituksen korjauserät	5 280

Investointien rahavirta

Investointimenot	-5 428
Rahoitusosuudet investointeihin	64
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustuotot	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	<u>-27 860</u>

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset	
Antolainasaamisten lisäykset	0
Antolainasaamisten vähennykset	2
Lainakannan muutokset	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 132
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-8 894
Oman pääoman muutokset	-15 018
Muut maksuvalmiuden muutokset	
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	12
Vaihto-omaisuuden muutos	85
Saamisten muutos	26 130
Korottomien velkojen muutos	-35 046
Rahoituksen rahavirta	-40 861

Rahavarojen muutos **-68 721**

Rahavarat 31.12.	25 322
Rahavarat 1.1.	<u>94 043</u>
Rahavarojen muutos	-68 721

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, €	-27 860
Investointien tulorahoitus, %	-511,7
Laskennallinen lainanhoitokate	-1,2
Kassan riittävyys, pv	10,3

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymä

Investointien tulorahoitus, %

= 100 * Vuosikate/Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate

= Vuosikate + Korkokulut)/(Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv)

= 365 * Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella

Konsernitase

	2023 (1000 €)		2023 (1000 €)
PYSYVÄT VASTAAVAT	244 533	OMA PÄÄOMA	18 712
Aineettomat hyödykkeet	1 201	Peruspääoma	46 285
Aineettomat oikeudet	1 201	Muut omat rahastot	1 413
Muut pitkävaikutteiset menot	0	Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	14 968
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-43 954
Aineelliset hyödykkeet	240 278		
Maa- ja vesialueet	627	PAKOLLISET VARAUKSET	8 289
Rakennukset	219 007	Muut pakolliset varaukset	8 289
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 898		
Koneet ja kalusto	11 042	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 040
Muut aineelliset hyödykkeet	52		
Arvo- ja taide-esineet	70	VIERASPÄÄOMA	312 095
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	3 582	Pitkäaikainen	155 300
Sijoitukset	3 054	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	155 209
Tytäryhtiöosakkeet	0	Liittymismaksut ja muut velat	91
Osakkuusyhteisöosuudet	670	Lyhytaikainen	156 795
Muut osakkeet ja osuudet	1 845	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	10 774
Muut lainasaamiset	0	Saadut ennakot	0
Muut saamiset	539	Lyhytaikainen koroton vieraspääoma	146 021
VAIHTUVAT VASTAAVAT	95 603	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>340 136</u>
Vaihto-omaisuus	3 803		
Saamiset	66 478		
Pitkäaikaiset saamiset	0		
Lyhytaikaiset saamiset	66 478		
Rahat ja pankkisaamiset	25 322		
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>340 136</u>		

Konsernitaseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, %	5,5
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	36,5
Kertynyt yli-/alijäämä (1000 €)	-28 986
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas (1000 €)	-0,22
Konsernin lainakanta 31.12.	166 074
Konsernin lainat, €/asukas	1,27
Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	266 237
Lainta ja vuokravastuut, €/asukas	2 041
Konsernin lainasaamiset 31.12. (1000 €)	0
Asukasmäärä	130 451
Konsernin henkilöstömäärä	7800

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Konsernin lainakanta 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta

Konsernin lainat, euroa/asukas

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Joukkovelkakirjalainat + Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta + Lainat julkisyhteisöiltä + Lainat muilta luotonantajilta + Vuokravastuut

Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

1.7. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.7.1. Tuloksen käsittely

Aluehallitus esittää aluevaltuustolle, että tilikaudelta muodostunut 42 947 138,39 euron alijäämä kirjataan taseen tilille tilikauden yli-/alijäämä.

1.7.2. Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Hyvinvointialuelain 119 §:n mukaan toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi. Tilikausi 2023 muodostui noin 43 miljoonaa euroa alijäämäiseksi ja taseessa on katettavaa alijäämää noin 34,4 miljoonaa euroa. Toimintakertomuksen kappaleessa 1.1.7 selotetun mukaisesti valtion rahoituksen tason arvioidaan olevan riittämätön hyvinvointialueen nykyiseen kustannustasoon ja sen kehitysnäkymiin nähden myös tilikautta 2023 seuraavina vuosina. Hyvinvointialueen on toteutettava merkittäviä talouden sopeutustoimia riittämättömästä valtion rahoituksesta johtuen.

Aluevaltuuston joulukuussa hyväksymä vuoden 2024 talousarvio on 49,2 miljoonaa euroa alijäämäinen. Taloussuunnitelmavuodet 2025 ja 2026 kääntyvät tuloksiltaan ylijäämäisiksi, mutta ne sisältävät huomattavat määrät lisäsopeutustoimenpiteitä vuoden 2023 aikana päätettyjen säästötoimien lisäksi. Taloussuunnitelman perusteella kumulatiivisia alijäämiä ei näilläkään toimilla saada kateeksi, vaan hyvinvointialueen taseessa on vahvistetun taloussuunnitelman mukaan vuoden 2026 päättyessä kumulatiivista alijäämää noin 74 miljoonaa euroa; ilman sopeutustoimia vastaava luku olisi noin 225 miljoonaa euroa. Alla on esitetty päivitetty yhteenveto muodostuvan kumulatiivisen alijäämän määrästä, kun huomioidaan vuoden 2023 muutettua talousarviota parempana toteutunut lopputulema sekä taseen sisältämät aikaisempien tilikausien ylijäämät. Päivitetyssä näkyvässä kumulatiivinen alijäämä olisi vuoden 2026 päättyessä noin 58,2 miljoonaa euroa. Lopputulema edellyttää kuitenkin jo päätettyjen säästötoimien sekä vuodelle 2025 ja 2026 linjattujen, vielä vailla toimenpiteitä olevien lisäsäästöjen toteuttamisessa onnistumista.

<i>tuhansina euroina</i>	TP2023	TA2024	TS2025	TS2026
Tilikauden yli-/alijäämä	-42 947	-49 223	10 200	15 240
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	-34 398	-83 621	-73 421	-58 181

Säästöjen toteuttaminen vaatii merkittäviä toimenpiteitä, jotka näkyvät sekä asiakkaille että työntekijöille esimerkiksi toimipisteiden vähenemisenä, palvelun hidastumisena ja henkilöstövähennyksinä. Sopeutustarpeen määrää päästään tarkentamaan kevään 2024 aikana, kun maaliskuussa valmistuneet tilinpäätöstiedot ovat käytettävissä ennusteiden pohjaksi ja vuoden 2025 valtion rahoituksen määrä tarkentuu seuraavassa rahoituslaskelmapäivityksessä huhtikuun 2024 lopulla.

Aluevaltuusto on päätöksellään 18.9.2023 § 72 hyväksynyt hyvinvointialueelle palvelujen tuotantosuunnitelman, jossa linjataan myös kattavista sopeutustoimista vuosille 2023–2025. Talousarvion 2024 ja taloussuunnitelman 2024–2026 valmisteluun liittyen käytiin lisäsäästöjen löytämiseksi yhteistoimintaneuvottelut, jotka päättyivät 20.11.2023. Aluehallituksessa 27.11.2023 § 346 käsitellyn yhteistoimintaneuvotteluiden lopputuleman mukaiset säästöt on huomioitu talousarviossa ja

taloussuunnitelmassa. Vaikutus vuoden 2024 osalta on noin 3,5 miljoonaa euroa. Näiden lisäksi vuodelle 2024 on hyväksytty talousarviokäsittelyn yhteydessä huomattava määrä, yhteensä n. 4,5 miljoonaa euroa, erilaisia lisäsopeutustoimia. Tilikauden 2024 alijäämäksi muodostuu n. 49,2 miljoonaa euroa.

Suunnitelmavuosille 2025 ja 2026 taloussuunnitelmassa kohdistetut lisäsopeutusten euromääräiset tavoitteet, joiden toteuttamiseksi ei ole vielä määritelty toimenpiteitä, ovat 25 ja 10 miljoonan euron suuruiset. Kokonaisuudessaan taloussuunnitelma 2024–2026 sisältää tasapainotustoimenpiteitä seuraavasti:

- Talousarviovuosi 2024
 - palvelu- ja tuotantosuunnitelman, lisäsopeutustoimenpiteiden ja yhteistoimintaneuvotteluiden vaikutus yhteensä 31 miljoonaa euroa
 - toimenpiteet kaikkien osalta määritelty
- Taloussuunnitelmavuosi 2025
 - palvelu- ja tuotantosuunnitelman toimenpiteitä n. 16,5 miljoonaa euroa
 - lisäsopeutusta 25 miljoonaa euroa - toimenpiteitä tai toteutustapaa ei ole vielä määritelty
 - yhteensä 41,5 miljoonaa euroa
- Taloussuunnitelmavuosi 2026
 - lisäsopeutusta 10 miljoonaa euroa
 - toimenpiteitä tai toteutustapaa ei ole vielä määritelty

Tilinpäätöstekstien kirjoitushetkellä lisäsopeutustoimien valmistelu on jo käynnistetty kilpailutetun asiantuntijakumppanin kanssa. Valmistelutyön aikataulullisena tavoitteena on talousarviovalmistelun yhteydessä tehdyn linjauksen mukaisesti tuoda uusi tasapainotusohjelma aluevaltuuston hyväksyttäväksi kesäkuun 2024 kokoukseen. Uuden tasapainotusohjelman valmistelun yhteydessä tarkennetaan myös tarvittavien sopeutustoimenpiteiden määrää vuoden 2023 tilinpäätöslukujen sekä niiden perusteella tarkennettavan vuoden 2024 talousennusteen perusteella.

Kumulatiivisten alijäämien kattamiseksi valmistellaan hyvinvointialueen omaisuuden myyntejä tai muita järjestelyjä, joilla tavoitellaan kertyneiden alijäämien kattamiseksi riittävää määrää kertaluontoisia positiivisia tulosvaikutuksia. Päätöksentekoon näiden toimenpidevaihtoehtojen vertailun, valinnan ja toteutuksen osalta on päästävä vuoden 2024 aikana. Toimenpiteet valmistellaan siten, että ne tulevat toteutetuksi taloussuunnitelmakauden aikana, jotta kumulatiiviset alijäämät tulevat kateeksi vuoden 2026 loppuun mennessä hyvinvointialuelain 115.2 §:n edellyttämällä tavalla.

Valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäministeriön kansliapäälliköt lähettivät aluevaltuustojen puheenjohtajille, aluehallitusten puheenjohtajille sekä hyvinvointialueiden, HUS-yhtymän ja Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon johtajille 22.11.2023 päivätyn kirjeen, jolla kannustetaan alueita ennakkoluulottomaan tietoon perustuvaan palvelujen sisältöjen ja palvelurakenteen uudistamiseen haastavassa taloustilanteessa. Kirjeessä käsitellään myös alijäämien kattamisvelvoitetta. Kirjeessä todetaan mm. seuraavaa:

”Hyvinvointialueiden reformien aikataulu on kireä. Merkittäviä vaikutuksia mm. työvoiman tarpeeseen ja käyttöön sekä kustannusten hillintään on saatava aikaan uskottavasti ja nopeasti. Hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön mukaan kertyneet alijäämät on saatava katettua viimeistään vuoden 2026 tilinpäätöksessä.

Kauden pidennykseen tms. liittyvää valmistelua ei ole ministeriössämme vireillä, eikä sellaiseen ole Suomen julkisen talouden tila ja hallituksen talousohjelma huomioon ottaen edes edellytyksiä. Kertyneiden alijäämien kattamisveloitteen laiminlyönti voi johtaa arviointimenettelyn käynnistymiseen. Valtiovarainministeriöllä on menettelyn käynnistämiseksi harkinnanvaraa, jota sitovat hyvän hallinnon vaatimukset, kuten tarkoitussidonnaisuuden ja suhteellisuuden periaatteet. Harkinnan kannalta on olennaista, että hyvinvointialue on määrätietoisesti ja todennettavissa olevin tavoin toteuttanut kaikki sen käytettävissä olevat järkevät toimet taloutensa tasapainottamiseksi ja toimintansa uudistamiseksi.”

Ajantasainen listaus jo hyväksytyistä, vuoteen 2024 kohdistuvista säästötoimista on vahvistettu vuoden 2024 talousarviokäsittelyn yhteydessä ja on löydettävissä aluevaltuuston päätöksen 11.12.2023 § 89 liiteaineistona. Palvelu- ja tuotantosuunnitelma on löydettävissä aluevaltuuston päätöksen 18.9.2023 § 72 liiteaineistona. Toimintakertomuksessa esitetään toteutumารaportointi vuoteen 2023 kohdistuneiden toimenpiteiden osalta. Raportointitaulukko sisältää tiedot myös vuosiin 2024–2025 kohdistuvista, jo päätetyistä säästötoimista.

Keskeisintä hyvinvointialueen talouden ohjaamisessa pysyvästi kestäväälle uralle on menojen ja tulojen välillä vallitsevan epäsuhdan korjaaminen siten, että vuosittainen käyttötalous saadaan käännettyä ylijäämäiseksi. Tämä edellyttää pysyviä rakenteellisia tasapainotustoimenpiteitä, joiden toteuttamiseen myös aidosti sitoudutaan.

Toimenpide	Säästövaikutus			Yhteensä	Toteuma 2023 (toteutuneet osittain tai kokonaan)	Toteutumattomat 2023	Selite, miksi EI toteutunut (osittain tai kokonaan)
	2023	2024	2025				
Koko organisaatio yhteensä	8 292 507	31 002 955	16 510 000	55 805 462	11 552 709	446 900	
Sosiaalipalvelut	1 500 000	7 418 000	7 000 000	15 918 000	1 587 000	300 000	
Patu toimenpiteet yhteensä	1 500 000	3 450 000	7 000 000	11 950 000			
Lastensuojelupalvelut							
Painopiste peruspalveluihin	300 000			300 000		300 000	Painopisteen siirto peruspalveluihin ei ehtinyt vaikuttaa.
Vammaispalvelut							
Henkilökohtainen apu, oman toiminnan lisääminen	200 000			200 000	587 000		
Erityispalvelujen käytön optimointi	500 000			500 000	500 000		
Ulkohyvinvointialuemyynnin kasvattaminen	500 000			500 000	500 000		
Yhteistoimintamenettelyjen säästöt (20.11.2023 päättyneet neuvottelut)				2 568 000			
Lisäsäästötoimenpiteet		2 568 000	1 400 000	1 400 000			
Ikääntyneiden palvelut	930 000	3 440 000	2 940 000	7 310 000	2 815 000	0	
Patu toimenpiteet yhteensä	930 000	2 140 000	2 940 000	6 010 000			
Palvelurakenteen keventäminen	580 000			580 000	1 595 000		
Etäkäynti korvaa kotihoidon fyysisistä käynneistä 10%	200 000			200 000	850 000		
Hyvinvointi-tekniikan ratkaisut					50 000		
Kotihoidon välittömän työajan lisääminen	100 000			100 000	170 000		
Ammattihenkilöstörakenteen monipuolistaminen	50 000			50 000	50 000		
Virkalääkäreiden lisäys					100 000		
Yhteistoimintamenettelyjen säästöt (20.11.2023 päättyneet neuvottelut)				1 200 000			
Lisäsäästötoimenpiteet		1 200 000	100 000	100 000			

Toimenpide	Säästövaikutus			Yhteensä	Toteuma 2023 (toteutuneet osittain tai kokonaan)	Toteutumattomat 2023	Selite, miksi EI toteutunut (osittain tai kokonaan)
	2023	2024	2025				
Terveyspalvelut	1 090 000	10 460 000	4 850 000	16 400 000	2 528 102	42 000	
Patu toimenpiteet yhteensä	1 090 000	9 560 000	4 850 000	15 500 000			
Sote-keskuspalvelut							
Palveluverkon sekä -valikoiman muutokset	230 000			230 000	100 000		Ostopalvelukäytänteiden yhdenmukaistaminen, osa palveluverkon sekä valikoiman muutoksen säästöistä näkyy hoitotarvikejakelun ja apuvälinekeskuksen riveillä.
Hoitotarvikejakelun keskittäminen	50 000			50 000	240 000		
Apuvälinekeskuksen toiminnot	50 000			50 000	167 000		
Terapiapalveluiden kehittäminen ja ostopalveluiden vähentäminen	10 000			10 000	10 000		
Opiskeluhuollon psykologipalvelujen kehittäminen	100 000			100 000	58 000	42 000	Ostopalvelusopimuksien päättyminen 2023 lopussa, Veto- ja pitovoima-hankkeen viivästyminen hankaloitti omaa rekrytointia.
Sairaalapalvelut							
Sairaalatoiminnan kehittäminen	200 000			200 000	200 000		Henkilöstö menot: täyttämättömät toimet.
UlkoHyvinvointialuemyynnin kasvu	400 000			400 000	1 700 000		Kasvun muutos tp 2022 -> tp 2023.
Diagnostiset ja tukipalvelut							
Apteekkien yhdistäminen	50 000			50 000	53 102		
Yhteistoimintamenettelyjen säästöt (20.11.2023 päättyneet neuvottelut)		300 000		300 000			
Lisäsäästötoimenpiteet		600 000		600 000			
Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	0	1 083 000	0	1 083 000	0	0	
Patu toimenpiteet yhteensä	0	783 000	0	783 000			
Yhteistoimintamenettelyjen säästöt (20.11.2023 päättyneet neuvottelut)		250 000		250 000			
Lisäsäästötoimenpiteet		50 000		50 000			

Toimenpide	Säästövaikutus			Yhteensä	Toteuma 2023 (toteutuneet osittain tai kokonaan)	Toteutumattomat 2023	Selite, miksi Ei toteutunut (osittain tai kokonaan)
	2023	2024	2025				
Konsernipalvelut	4 772 507	8 601 955	1 720 000	15 094 462	4 622 607	104 900	
Patu toimenpiteet yhteensä	4 687 507	3 469 000	1 720 000	9 876 507			
Tila- ja tukipalvelut							
Tilojen vähentäminen ja toimintojen tiivistäminen	2 000 000			2 000 000	2 040 000		Noin 5 % säästöstä syntyy vuonna 2024. Eloisalle siirtyvien palvelutalojen ja palvelutalomuutosten vuokrat syövät tavoitetta.
Hankinta- ja talouspalvelut							
Ulkoistuksen purku	340 000			340 000	340 000		
Laskutuksen elinkaari palvelu	200 000			200 000	200 000		
Lainasalkun / tilivarojen hallinta	50 000			50 000	50 000		
Henkilöstöpalvelut							
Henkilöstöhallinnon prosessit	50 000			50 000		50 000	Ei toteutunut vuonna 2023, vuonna 2024 mahdollista.
Digitaaliset ja tietopalvelut							
Lisenssimäärien ja tietojärjestelmien tarkistaminen	194 667			194 667	174 667	20 000	Vanhoissa sopimuksissa ollut pitkiä irtisanomisaikojia, osa vaikutuksista näkyy vuoden -24 tai -25 aikana.
Leasing-aikojen pidentäminen	30 000			30 000		30 000	Laskennallisesti leasing-aikojen pidentäminen olisi tullut kalliimmaksi vuosien varrella.
Inhouse osakkuuksista luopuminen	24 000			24 000	24 000		
Viestintäpalvelut							
Verkkosivusto (jatkuva ylläpito)	4 080			4 080	4 080		
Intranet (jatkuva ylläpito)	29 760			29 760	29 760		
Dreambroker -video-ohjelmisto	9 000			9 000	9 000		
Päätöksenteon tuen palvelut							
1 htv: vähentäminen asiakas- ja potilasarkistosta	14 000			14 000	9 100	4 900	Vaikuttanut pitkä poissaolo.
2 htv: vähentäminen assistenttipalveluista	28 000			28 000	28 000		

Toimenpide	Säästövaikutus			Yhteensä	Toteuma 2023 (toteutuneet osittain tai kokoonaan)	Toteutumattomat 2023	Selite, miksi EI toteutunut (osittain tai kokoonaan)
	2023	2024	2025				
Sisäisen tarkastuksen ulkoistaminen	14 000			14 000	14 000		
Tyhjäksi jääneiden virkojen lakkauttaminen, yt-kierros	1 700 000			1 700 000	1 700 000		
Yhteistoimintamenettelyjen säästöt (20.11.2023 päättyneet neuvottelut)		2 715 455		2 715 455			
Lisäsäästötoimenpiteet	85 000	2 417 500		2 502 500			
Koko organisaatio yhteensä	8 292 507	31 002 955	16 510 000	55 805 462	11 552 709	446 900	

2. Talousarvion toteutuminen

2.1. Hyvinvointialueen strategia ja strategiset tavoitteet

Joulukuussa 2022 laadittu Etelä-Savon hyvinvointialueen Eloisan hyvinvointialuestrategia ”Myö yhdessä” muodostaa yhdessä sen alistrategioiden kanssa kehyksen, joka ohjaa Eloisan toimintaa läpi sen toimialojen. Strategia asettaa Eloisan visioksi seuraavat päämäärät: paras työpaikka, palveluiden suunnannäyttävä ja haluttu kumppani. Näiden saavuttamiseksi on asetettu neljä laadullista tavoitetta, jotka koskevat taloutta, työntekijäkokemusta, palveluja sekä kumppanuuksia.

Vuoden 2023 aikana Eloisan strategian jalkauttamista ja konkretisointia tehtiin toimialakohtaisesti ja keskenään vaihtelevin menetelmin. Osa toimialoista keskittyi strategian arvopohjan jalkauttamiseen, kun taas osa työsti omia palvelualuekohtaisia

toimintasuunnitelmia strategiasta johdettuna. Strategiatyössä vuoden 2022 aikana ei asetettu erillisiä mittareita tai tavoitearvoja, vaan keskityttiin raportoimaan sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäministeriön asettamien valtakunnallisten tavoitteiden toteutumaa.

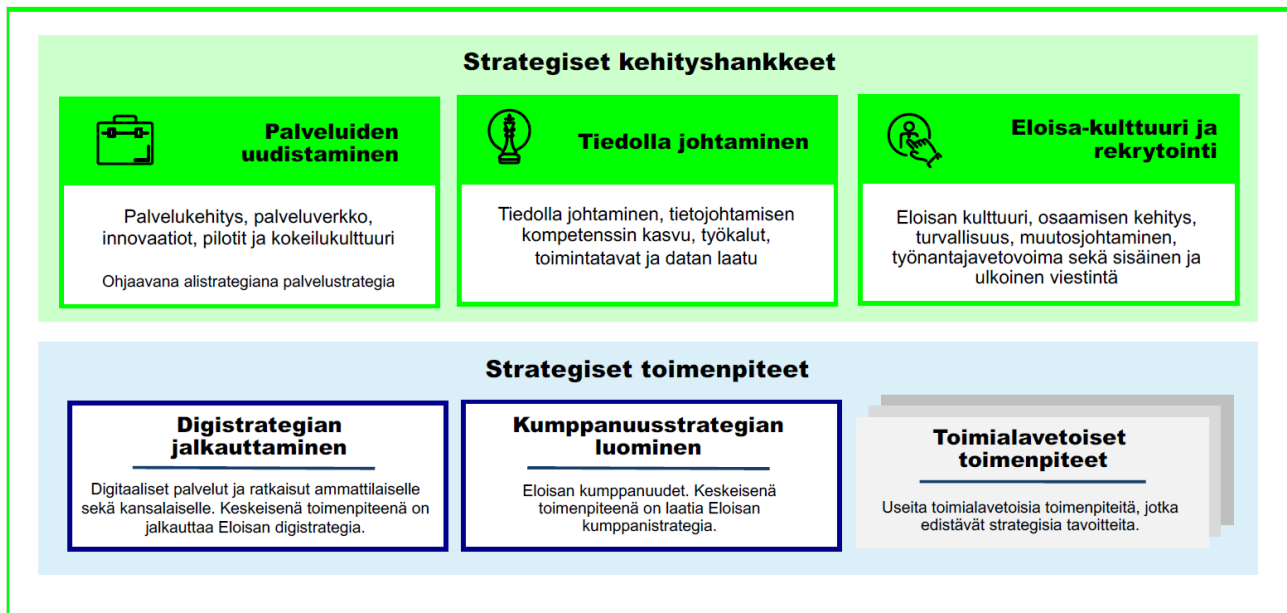
Vaikka toimialakohtaisesti strategian jalkauttamisessa oli eroja, hyvinvointialueetasolla strategian laadulliset tavoitteet juurtuivat nopeasti osaksi toimintaa. Talouden reunaehtoja ei päästä karkuun, mutta jo kevätkaudella kyettiin simuloimaan tulevien vuosien talousnäkyviä. Näiden pohjalta laadittiin palvelujen tuotantosuunnitelma, joka sisältää merkittäviä taloutta tasapainottavia toimenpiteitä. Työnantajakuva ja organisaatiokulttuuria rakennettiin määrätietoisesti kohti joustavaa, henkilöstöä arvostavaa, rehellistä ja avointa tekemistä. Palvelujen osalta ensimmäinen vuosi oli yhteisten toimintatapojen luomisen aikaa, mutta erityisesti digitaalisten palvelujen kehitys oli valtakunnan kärkeä. Digitaalisuus tuo palvelun lähelle sijainnista riippumatta joustavasti. Kumppanuuksien rakentaminen on Eloisalle elintärkeää. Itäisen yhteistyöalueen muiden hyvinvointialueiden yhteistyön kehittämisessä Eloisa oli aktiivinen käynnistäjä ja edistäjä. Paikallisesti alettiin laatia kumppanuusstrategiaa, joka valmistuu keväällä 2024.

Syyskaudella 2023 käynnistettiin toimialojen ja palvelualueiden yhteinen työskentely, jonka tavoitteena oli löytää yhteiset ja konkreettiset kehitystoimenpiteet ohjaamaan Eloisan toimintaa kohti strategisia tavoitteita. Työn pohjalta tunnistettiin toimialakohtaisia sekä poikkihallinnollisia kehitystoimenpiteitä, joita priorisoitiin niin toimialan kuin koko organisaation näkökulmasta. Lopputuloksena koostettiin Eloisan strateginen kehitysohjelma, sekä toimintamalli luodun kehitysohjelman hallintaan.

Syyskauden työn tuloksena kootun Eloisan strategisen kehitysohjelman tavoitteita ovat:

- strategista kehittämistä voidaan hallita ja raportoida keskitetysti
- kehittäminen saadaan näkyväksi ja mitattavaksi
- toimialojen keskinäistä yhteistyötä voidaan lisätä, jolloin mm. yhteinen päätöksenteko ja toteutusvastuu mahdollistuu
- mahdollistetaan selkeä vastuujaako toimialojen kesken: yhteistä kehittämistä ei voi edistää siiloissa
- parannetaan näkyvyyttä toimialoilla tapahtuvaan, strategiaa edistävään kehittämiseen.

Eloisalle tunnistettiin kolme strategista kehityshanketta, kaksi Eloisa-tason strategista kehitystoimenpidettä, sekä useita toimialakohtaisia kehitystoimenpiteitä, jotka yhdessä muodostavat Eloisan strategisen kehitysohjelman.

Kehitysohjelmaan kuvattiin siihen kuuluvien hankkeiden ja toimenpiteiden sisällöt, hyötytavoitteet sekä alustavat seurantamittarit. Kehitysohjelmalle laadittiin tiekartta, joka kuvaa hankkeiden ja toimenpiteiden alustavan vaiheistuksen.

Kehitysohjelman peruslähtökohtina on pidetty seuraavia asioita:

- Digitaalisuus on Eloisan toimintatapa, ei pelkkä väline
- Pyritään palveluiden poikkileikkaavuuteen ja yhteisiin toimintatapoihin niiltä osin, kun se on mahdollista
- Edistetään ketterää kehitystä ja kokeilukulttuuria
- Osallistetaan alueen asukkaita
- Pyritään arvioimaan kehityskohteiden hyötyjen realisointi jo käynnistysvaiheessa
- Hankkeet voivat käynnistää toiminnan kehittämisen, mutta muutos tapahtuu organisaatioyksiköiden arjessa.
- Toimialat ovat yhdessä vastuussa muutoksen edistämisestä ja työyhteisöt sen toteutuksesta.

Vuoden 2024 aikana strateginen kehittämissyhmä johtaa ja hallinnoi kehitysohjelman toimeenpanoa. Sen tehtävänä on määritellä ja konkretisoida käynnistettävät kehitystoimenpiteet sekä aikatauluttaa ja priorisoida ne kehittämisen tiekartalle. Strateginen kehittämissyhmä omistaa kehitysohjelman tiekartan ja valmistelee johdon hyväksyttäväksi tarkemman vuosisuunnitelman. Toimeenpanon osalta

ryhmä vastaa priorisoinnista Eloisan johdon ohjauksen mukaisesti. Kehityshankkeiden ja toimenpiteiden vastuutahot raportoivat kehittämisryhmälle säännöllisesti niiden etenemisestä.

Strateginen kehittämisryhmä varmistaa, että ohjelman toimenpiteiden tulokset uudistavat Eloisan toimintaa sekä raportoi kehittämisen vaikuttavuudesta Eloisan johdolle. Strategisen kehittämisryhmän puheenjohtajan toimii konsernipalvelujen toimialajohtaja.

2.2. Valtakunnallisten strategisten tavoitteiden toteutuminen

Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet yhdenvertaisen, laadukkaan ja kustannusvaikuttavan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset strategiset tavoitteet ovat keskeinen osa valtakunnallista sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausta. Valtakunnallisissa tavoitteissa määritellään tavoitteet esimerkiksi tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle, hyvinvointialueiden väliselle yhteistyölle, sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan kehittämiseksi sekä alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiselle. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisia tavoitteita on yhteensä yksitoista. Tavoitteet jakautuvat neljän yläperiaatteen alle. Yläperiaatteet ovat palvelujen laatu paranee, lisätään toiminnan vaikuttavuutta, sosiaali- ja terveydenhuolto on toimiva osa yhteiskuntaa sekä tiedon ja tutkimuksen merkitys kasvaa. Ensimmäiset tavoitteet ovat voimassa vuosina 2023–2026.

Ensimmäiset valtakunnalliset tavoitteet ovat suppeammat siirtymävaiheen tavoitteet. Sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteet perustuvat sosiaali- ja terveysministeriön selvitykseen sekä mahdollisiin muihin väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa ja taloutta koskeviin seurantatietoihin. Tavoitteissa huomioidaan valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet.

1. Palvelut on järjestetty yhdenvertaisesti ja laissa säädetyt oikeudet turvaten

- Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiireettömän käynnin odotusaika yli 7 pv hoidon tarpeen arvioinnista, % toteutuneista käynneistä

	2020	2021	2022	2023
Etelä-Savon hyvinvointialue	22,0	49,2	47,9	54,1
Koko maa	39,3	41,0	45,2	47,5

- Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut, yli 90 vrk odottaneet %, psykiatrian erikoissalat yhteensä
 - o THL:n erikoissairaanhoidon hoitopäätösten tilaston 12/2023 mukaan yli 90 vrk odottaneiden osuus oli Etelä-Savon hyvinvointialueen osalta 0 %.
- RAI-arvioidut 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, (%) vastaavan ikäisestä väestöstä
 - o Etelä-Savon hyvinvointialueella RAI-tilastoa seurataan neljännesvuosittain. RAI-kannat ovat nyt yhdistyneet, ja mukana myös 10 yksityistä palveluntuottajaa. Etelä-Savon hyvinvointialueella oli vuonna 2023, 75-vuotta täyttäneitä, joille oli tehty RAI-arviointi, 5281 henkilöä, joka tarkoittaa 25 % vastaavan ikäisestä väestöstä.
 - o Uusimmat julkisesti saatavilla olevat tiedot ovat vuodelta 2022. Myös näiden Sotkanetin tilastojen perusteella voidaan todeta, että RAI-arvioitujen asiakkaiden määrässä on tapahtunut Etelä-Savon hyvinvointialueella myönteistä kehitystä viime vuosien aikana. Vuonna 2017 arvioitu asiakkaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä oli 5,9 % kun ne vuonna 2022 oli jo 18,5 %.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Etelä-Savon hyvinvointialue	5,9	6,2	7,6	15,7	17,8	18,5
Koko maa	11,9	13,1	14,6	15,2	15,6	16,8

- Erikoissairaanhoitoa yli 6 kk odottaneet / 10 000 asukasta
 - o 12/2023 yli 6 kk odottaneita 147 henkilöä eli 10,3/10 000 asukasta kohden.
- 1.10. - 31.3. aikana lakisääteisen 3 kk:n kuluessa valmistuneet lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit, %
 - o Vuoden 2023 palvelutarpeen arvioinnit ovat hieman huonontuneet vuoden 2022 lukuun verrattuna. Viime vuonna arvioinnit valmistuivat 99,1% kun vuonna 2022 ne onnistuneet jo lähes 99,9%. Valtakunnallisiin lukuihin verrattuna tilanne on Etelä-Savossa selvästi parempi.

	2019	2020	2021	2022	2023
Etelä-Savon hyvinvointialue	99,2	98,4	98,6	99,6	99,1
Koko maa	97,5	98,4	98,6	97,3	93,7

- Hyvinvointialueille osoitettujen toimeentulotukihakemusten käsittely 7 arkipäivän kuluessa, % hakemuksista
 - o Tilanne lokakuussa 2023 oli Etelä-Savon hyvinvointialueella hieman parempi kuin vuonna 2022. Verrattuna koko maahan keskimäärin, tilanne Etelä-Savon hyvinvointialueella on noin prosenttiyksikön verran parempi.

	2019	2020	2021	2022	2023
Etelä-Savon hyvinvointialue	100	99,8	96,7	98,3	98,8
Koko maa	98,5	97,3	98,7	96,5	97,9

- Toiminnallisen ja henkilöstöpoliittisen tasa-arvosuunnitelman laatiminen on aloitettu vuonna 2023 ja henkilöstö on osallistettu tasa-arvosuunnitelman laatimiseen tasa-arvolain määrittelemällä tavalla (kyllä/ei)
 - o Kyllä.

2. Erityisesti perustason palvelujen toimintavarmuus vahvistuu ja integraatio lisääntyy

- Avohoidon keinoin vältettävissä olevat, päivystyksellisesti alkaneet sairaalahoitojaksot perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla
 - o Nämä kirjautuvat viiveellä valtakunnallisiin tilastoihin. Uusin saatavilla oleva tilastotieto on vuodelta 2021. Alueellamme on edelleen enemmän näitä ns. vos-jaksoja kuin koko maassa keskimäärin, mutta suuntaus on vähenemään päin. Vuonna 2021 näitä vos-jaksoja oli 252 vähemmän kuin vuonna 2020. Vähennystä tapahtunut 11 %. Valtakunnallisella tasolla vähennys on ollut jopa 14 %.

	2017	2018	2019	2020	2021
Etelä-Savon hyvinvointialue	2454	2482	2495	2273	2021
Koko maa	2250	2247	2205	1989	1712

Muuttujan tulkinta: (VOS-jaksot) ilmaantuvuus 25 vuotta täyttäneessä väestössä saatuhatta samanikäistä asukasta kohden.

- Monisairaiden hoidon jatkuvuus (COCI) perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäynneillä tai hoitajakäynneillä
 - o Tuoreimmat saatavilla olevat kansalliset tiedot ovat vuodelta 2022. Tulosten perusteella monisairaiden hoidon jatkuvuus on heikko Etelä-Savon hyvinvointialueella sekä hoitaja- että lääkärikäyntien osalta.

	Alue	2020	2021	2022
Monisairaiden hoidon jatkuvuus (COCI) perusterveydenhuollon avosairaanhoidon hoitajakäynneillä (5507)	Etelä-Savon hyvinvointialue		0,25	0,21
Monisairaiden hoidon jatkuvuus (COCI) perusterveydenhuollon avosairaanhoidon hoitajakäynneillä	Koko maa	0,22	0,18	0,17
Monisairaiden hoidon jatkuvuus (COCI) perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäynneillä (5506)	Etelä-Savon hyvinvointialue	0,27	0,26	0,22

Monisairaiden hoidon jatkuvuus (COCI) perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäynneillä	Koko maa	0,34	0,31	0,29
--	----------	------	------	------

- Koki palvelun sujuvaksi, (%) sosiaalipalveluita käyttäneistä
 - o Etelä-Savon hyvinvointialueen tulos on vuoden 2022 kyselyssä saanut hieman huomattavat arviointitulokset kuin vuoden 2020 kyselyssä (laskua 1,4 %). Kuitenkin Etelä-Savon hyvinvointialueella edelleen noin puolet sosiaalipalvelujen käyttäjistä on vastannut, että kokee sosiaalipalvelut sujuviksi. FinSote-tutkimus toteutetaan kahden vuoden välein.

	2018	2020	2022
Etelä-Savon hyvinvointialue	(-)	52,2	50,8
Koko maa	46,1	51,6	44,1

- Niiden kotihoidon 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus, joilla päivystyksenä alkaneita sairaalajaksoja, % vastaavan ikäisistä kotihoidon asiakkaista
 - o Uusimmat tiedot vuodelta 2022. Etelä-Savon hyvinvointialueella (29,3%) on hieman enemmän yli 75-vuotiaita kotihoidon asiakkaita, joilla on päivystyksenä alkaneita sairaalajaksoja kuin koko maassa (24,4%) keskimäärin.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Etelä-Savon hyvinvointialue	27,3	27,8	28,6	27	29,3	29,2
Koko maa	27,9	27,9	27,3	24,3	24,7	22,6

3. Osaavan henkilöstön saanti turvataan sekä vahvistetaan sosiaali- ja terveysalan veto- ja pitovoimatekijöitä

- Henkilöstömitoituksen toteutuminen iäkkäiden henkilöiden tehostetussa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa
 - o Kyllä toteutuu.
 - o Asumispalvelujen henkilöstömitoitusten seuranta tapahtuu pääosin esihenkilön, mutta myös palvelualuepäällikön ja palvelualuekoordinaattorin toimesta kolmen viikon periodeissa työvuorolistojen toteutumien avulla. Titaniaan syötetään asiakasmäärät vuorokausittain ja ohjelma laskee henkilöstömitoituksen sen mukaisesti. Työvuorokodeilla on taustoihin asetettu henkilöstön osaamisen/koulutuksen ja ammattipätevyyden mukaisesti välittömän työnprosentti ja tästä kokonaisuudesta muodostuu siis henkilöstömitoitusta kuvaava luku.
 - o Luvut koostetaan tiedolla johtamisen taulukkoon, jossa on koko vuoden seurantatiedot nähtävillä ja näitä tietoja seurataan mm. johtoryhmätyöskentelyssä.
 - o THL seuraa henkilöstömitoitusta kaksi kertaa vuodessa järjestettävien valtakunnallisten mitoitustilastojen kautta. Uusimmat julkisesti saatavilla olevat tiedot ovat vuodelta 2022.
 - o Vähimmäishenkilöstömitoituksen täyttäneiden yksiköiden osuus iäkkäiden ympärivuorokautisessa hoidossa, %:

	2021	2022
Etelä-Savon hyvinvointialue	19,6	32,1
Koko maa	22,0	31,6

- Täyttämättömien lääkäritehtävien (lääkärivaje) osuus kaikista terveyskeskusten lääkäritehtävistä, %
 - o Lääkärivaje ollut Etelä-Savossa noin 30 %. Uusimmat julkisesti saatavilla olevat tiedot ovat vuodelta 2022, ja ne ovat saatavissa vain sairaanhoitopiirin tasolla. Hyvinvointialuetasoisia tietoja ei ole toistaiseksi saatavilla.

	2020	2021	2022
Koko maa	7,3%	7,4%	8 %
Etelä-Savon sairaanhoitopiiri	19,2 %	7,1 %	14 %
Itä-Savon sairaanhoitopiiri	10,4 %	26,2 %	20 %

- Hyvinvointialueella on käytössä säännöllinen laaja-alainen sote-henkilöstön työhyvinvoinnin tilaa kuvaava kysely/selvitys (kyllä/ei)
 - o Ei. Laaja-alaista työhyvinvoinnin tilaa mittaavaa kyselyä ei ole tällä hetkellä käytössä. Suppeampaa kyselyä työhyvinvoinnin tilasta tehdään kuukausittain.
- Hyvinvointialue seuraa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden riittävyttä palvelukokonaisuuksissa ammattiryhmittäin (kyllä/ei)
 - o Kyllä, mutta toimialojen ja ammattialojen välillä on suurta vaihtelua.
 - o Erityisen hyvin seurantaa tehdään ikääntyneiden toimialalla. Toimialalla lähes ajantasaisesti päivittyvä seuranta excel-tiedoston avulla. Tiedosto on Teamsissä, ja sinne esihenkilöt kirjaavat tiedot avoimista paikoista, joita verrataan sivustolle kerätäviin tietoihin työvuoroista puuttuvista henkilöistä. Samalla tältä sivulta voi itselleen ottaa työvuoron. Esihenkilöt seuraavat näitä lukuja, ja heillä on tarkka tilannekuva eri yksiköissä olevan henkilöstön riittävydestä.
 - o Perusterveydenhuollon lääkäreiden osalta (täyttämättömät virat, sijaisuudet, lääkärivaje), tiedot kerätään manuaalisesti, koska tietoja ei ole saatavilla suoraan koko hv-alueen osalta.
 - o Sosiaalipalvelujen henkilöstön riittävyden seuranta ei ole aivan yhtä ajantasaista, kuin se on ikääntyneiden palveluissa.
- Sosiaali- ja terveysalan ammattien alueelliset vajeet ja kehitysnäkymät (Ammattibarometri)
 - o Ammattibarometrin uusi nimi Työvoimabarometri. Työvoimabarometri ei tällä hetkellä tarjoa ennustetta Etelä-Savon alueelle, sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialan kohtaantotilanteesta vuodelle 2024, saatavilla on ainoastaan kohtaantotilanne joulukuulta 2023.

	Joulukuu 2023
Avoimet sosiaali-, terveys- ja hyvinvointialan työpaikat	612
Työlliset	11 074
Työttömät	401
Työvoimatilanteen status	Lievä työvoimapula

- Henkilöstökertomuksen viisi tunnuslukua: – Henkilötyövuosi – Henkilöstön ikärakenne – Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus – Sairauspoissaolot – Henkilöstön osaamisen kehittäminen / koulutuspäivät
 - o Henkilöstöä koskevat tunnusluvut raportoidaan erikseen laadittavassa henkilöstökertomuksessa.

4. Toiminta on taloudellisesti kestävä

- Tilikauden yli-/alijäämä
 - o Tilikauden alijäämä 42 947 378,39 euroa
- Vuosikate, % poistoista
 - o - 173,20 %
- Laskennallisen rahoituksen suhde hyvinvointialueen nettokäyttökustannuksiin
 - o 94,32 %

5. Kustannusten kasvua hidastetaan suhteessa palvelutarpeen kasvuun ja painotusta siirretään ennaltaehkäisevään työhön

- Ennaltaehkäisevien palvelujen osuus kokonaiskustannuksista (ehkäisevät / korjaavat)
 - o Tieto ei ollut käytettävissä tilinpäätösraportoinnin aikataulun puitteissa.
- THL:n sairastavuusindeksi, ikävakiomaton
 - o Uusimmat saatavissa olevat tiedot ovat vuodelta 2021. Ikävakiomaton sairastavuusindeksi on Etelä-Savon hyvinvointialueella 122,5.

	2019	2020	2021
Etelä-Savon hyvinvointialue	125,6	124,7	122,5
Koko maa	100,9	100,5	100,0

- Päivittäin tupakoivien osuus (%)
 - o Tupakoivien henkilöiden osuus on hyvinvointialueellamme hiukan suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Tuorein tilastotieto on vuodelta 2022.

	2020	2022
Etelä-Savon hyvinvointialue	11,3	11,5
Koko maa	10,6	9,8

- Alkoholista liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%)
 - o Alkoholista liikaa käyttävien henkilöiden määrä hyvinvointialueellamme hiukan suurempi kuin koko maassa keskimäärin.

	2020	2022
Etelä-Savon hyvinvointialue	32,7	32,3
Koko maa	31,2	29,8

- Sosiaali- ja terveystoiminnan nettokäyttökustannukset (pl. varhaiskasvatus 2015–), euroa / asukas
 - o Uusimmat julkisesti saatavilla olevat tiedot ovat vuodelta 2022. Kustannukset ovat selvästi muuta maata korkeammat.

	2021	2022
Etelä-Savon hyvinvointialue	4 676,0	4 922,7
Koko maa	3 611,4	3 826,2

6. Kansallisessa ja alueellisessa ohjauksessa painottuu vaikuttavuusperustaisuus

- Hyvinvointialueen sisäisessä ohjauksessa hyödynnetään vaikuttavuuden mittareita (kyllä/ei)
 - o Kyllä, siltä osin kun tieto on saatavilla.
- Hyvinvointialue on mukana vaikuttavuusverkostossa (kyllä/ei)
 - o Kyllä.
- Hyvinvointialueella suunnitellaan/on käynnissä vaikuttavuuden pilotteja (kyllä/ei)
 - o Ei vielä käynnissä, mutta suunnitteilla.

7. Hyvinvointialueiden ja kuntien sekä muiden toimijoiden välillä on toimivat yhteistyörakenteet ja toimintakäytännöt

- Yhteistyörakenteet ja toimintamallit ovat olemassa (kyllä/ei)
 - o Kyllä
- Alueet ovat tehneet YTA-sopimuksen (kyllä/ei)
 - o Valmisteilla.
- TEA-viisarin kuntien hyte-työn aktiivisuus
 - o Raportoidaan hyte-kertomuksessa.
- Alueella on käytössä elintapaohjauksen tarkistuslista (kyllä/ei)
 - o Kyllä. Elintapaohjauksen tarkistuslista käytössä koko hyvinvointialueelle.

8. Valmiussuunnittelu ja varautuminen toteutuvat kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin pohjautuen

- Valmiussuunnittelu perustuu kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin (kyllä/ei)
 - o Kyllä.
- Varautuminen perustuu kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin (kyllä/ei)
 - o Kyllä.

9. Toiminnassa tunnustetaan mahdollisuuksia sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviin toimiin sekä keinoja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen

- Julkisissa hankinnoissa on huomioitu sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys (kyllä/ei)
 - o Kyllä. Tarkistamme kaikissa hankintapalveluiden kautta toteutettavissa hankinnoissa tilaajavastuulain mukaisten velvoitteiden täyttymisen. Sote-kynnysarvot ylittävässä hankinnoissa huomioidaan aina taloudelliset edellytykset palvelujen tuottamiseen. Suoritetuissa kuljetuspalvelujen kilpailutuksissa on huomioitu ajoneuvojen vähähiilisyysvaatimukset.
- Hyvinvointialueiden strategioissa on huomioitu sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys (kyllä/ei)
 - o Kyllä.

10. Palvelujärjestelmään sekä perusterveyden ja sosiaalihuollon palveluihin liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta vahvistuu

- TKKI-toimintaan on luotu toimintamallit perustason palveluihin liittyen a. kansallisella ja b. alueellisella tasolla (kyllä/ei)
 - o Ei. Toimintamallit vasta suunnitteilla. Yhteistyötä tehdään YTA-tasolla, mutta vain joistakin toimintamalleista on jo olemassa dokumentoitu toimintamalli.
- Alueilla on luotu alueelliset yhteistyörakenteet sidosryhmien kesken tukemaan koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan YTA-tasoisena strategisen suunnitelman toteuttamista (kyllä/ei)
 - o Kyllä, mutta yhteistyörakenteiden dokumentaatio vielä kesken. Esimerkiksi hoitotyön TKKI-toiminnan osalta kyllä. YTA alueelle on perustettu Hoitotyön ja sosiaali- ja terveysjohtamisen tutkimuskeskus, jossa on kiinnitettynä yhteisprofessoreja. Alueella on aloitettu hoitotyön Kirjoituslinikka-toiminta, mikä tähtää tieteellisen kirjoittamisen osaamisen vahvistamiseen. Hoitotyön TKKI ohjelma on osa YTA-alueen yhteistyösopimusta.
- Asiakas- ja potilasturvallisuusmittarit on otettu käyttöön hyvinvointialueella (kyllä/ei)
 - o Kyllä. Mittarit on otettu käyttöön koko organisaation tasolla.

11. Kansallisesti ja yhteistyöalueen tasolla suunniteltu tiedonhallinta ja digitalisaatio tukevat tavoitteiden saavuttamista ja asiakaslähtöistä toiminnan uudistamista

- Sosiaali- ja terveysministeriön, hyvinvointialueiden ja keskeisten valtakunnallisten toimijoiden yhteistyössä on laadittu yhteinen tiekartta vuoteen 2030 ja toimintasuunnitelma vuosille 2023–2026
 - o YTA-sopimus on valmistelussa.
- Yhteistyöalueen hyvinvointialueet ovat laatineet yhteisen suunnitelman merkittävien tietojärjestelmien hankkimiseksi ja käyttöönottamiseksi ja sopineet siitä YTA-sopimuksessa. Suunnitelma laaditaan 31.12.2023 mennessä (kyllä/ei)
 - o YTA-sopimus on tilinpäätöksen valmisteluhetkellä (3/2024) vielä valmisteilla.
- Hyvinvointialue hyödyntää valtakunnallisesti ja alueiden yhteistyönä kehitettyjä ratkaisuja (kyllä/ei)
 - o Kyllä, mikäli ratkaisu sopii hyvinvointialueen omaan toimintaan.
- Digitaalisten palvelujen kypsyystasoa mitataan osana THL:n luomaa kypsyystasomittaria, joka toteutetaan osana Suomen kestävä kasvun ohjelman toimeenpanoa
 - o Kyllä.

2.3. Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan toteutuminen

2.3.1. Konsernin tavoitteiden toteutuminen

Etelä-Savon hyvinvointialueen ainoalle tytäryhtiölle, Mikkelin Sairaalaparkki Oy:lle, ei asetettu tavoitteita vuoden 2023 talousarviossa. Yhtiön tilikauden 1.1.–31.12.2023 tappio 256 386,90 euroa, kun edellisellä tilikaudella yhtiölle muodostui tappiota 206 414,86 euroa.

Hyvinvointialueen vuoden 2024 talousarviossa yhtiön tavoitteeksi on asetettu toimiminen liiketaloudellisesti kannattavasti pyrkien vähintään nollatulokseen. Toiminnallisesti yhtiö jatkaa pysäköintipalveluiden tarjoamista asiakasystävällisesti ja tehokkaasti niin hyvinvointialueen henkilökunnalle kuin asiakkaillekin.

2.3.2. Toimialojen tavoitteiden toteutuminen

2.3.2.1. Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalveluiden määrärahojen toteutuminen (1000 €)	Talousarvio 2023	Muutettu Talousarvio	Toteuma 1-12 2023
Myyntitulot	45 449	41 630	46 998
Maksutulot	3 100	2 723	2 804
Tuet ja avustukset	1 324	1 284	1 450
Muut toimintatulot	1 262	1 689	1 996
TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	51 135	47 326	53 248
Palkat ja palkkiot	-61 656	-61 162	-61 770
Eläkekulut	-11 929	-11 852	-13 467
Muut henkilösivukulut	-2 489	-2 465	-2 441
Henkilöstömenot yhteensä	-76 073	-75 479	-77 678
Palvelujen ostot yhteensä	-71 813	-69 674	-70 253
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 553	-2 430	-2 461
Avustukset	-8 712	-7 778	-8 200
Muut toimintamenot	-660	-649	-1 397
TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	-159 811	-156 010	-159 989
TOIMINTAKATE	-108 676	-108 684	-106 741

Toimintamenot ylittivät muutetun talousarvion 4 miljoonalla eurolla, toimintatuotoissa ylitys oli 5,9 miljoonaa euroa. Palkkakustannuksissa muutettu talousarvio ylittyi 0,6 miljoonalla eurolla ja eläkekuluissa 1,6 miljoonalla eurolla. Kokonaisuudessaan toimialan henkilöstökustannukset ylittivät talousarvion 2,2 miljoonaa euroa pääasiassa Kevan tasausmaksun toimialoille kohdentamisesta johtuen. Toimintatuotoissa Vaalijalan myyntituotot selittävät pääosan talousarviossa asetetun tavoitteen ylittymisestä. Alkuperäiseen talousarvioon nähden toimintamenot koko toimialalla olivat hyvin lähellä arvioitua.

Lapsiperhepalvelujen toimintamenojen toteutuma 95,7 % ja työikäisten palvelujen toteuma oli 96,1 %. Lastensuojelussa toimintakulujen toteuma oli 101,5 % ja vastaavasti toimintatuottoja kertyi muu-
tostalousarviossa arvioitua enemmän. Vammaispalvelujen toimintakulujen toteuma oli 104,1%, palvelualueen henkilöstökulujen ylityksen ollessa 1,6 miljoonaa euroa.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Strategialinkitys	Toimialan tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo	Toteuma 31.12.	Tila
Sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut lähellä	Asiakkaan oikeus palveluun pääsyyn toteutuu lain mukaisesti.	Asiakkaan pääsy palvelutarvearvioon (toimeentulotukiasiakas)	7 vrk yhteydenotosta	Kiireelliset toimeentulotukihakemukset käsiteltiin 0-1 vuorokauden sisällä. Ei-kiireelliset toimeentulotukihakemukset käsiteltiin määräajassa 7 arkipäivän kuluessa. Toimeentulotukiasiakkailla on ollut mahdollisuus tavata sosiaalihuollon ammattilaista 7 vuorokauden sisällä pyynnön esitettyään. Asiakkaille on tehty palvelutarpeen arviointi asiakkaan tarpeen mukaisesti. Palvelutarpeen arviointi on voitu tehdä myös moniammatillisesti.	Toteutuu
		Matalan kynnyksen palveluiden ja peruspalveluiden käyttö	Käyntimäärät / asiakkuudet peruspalveluissa kasvaa 2 % (vrt. 2022)	Lapsiperheen kotipalvelu Vuoden viimeisellä vuosineljänneksellä lapsiperheen kotipalvelun asiakasmäärä oli 249. Kokonaisasiakasmäärä vuonna 2022 oli 284 ja vuonna 2023 yhteensä 299 eli kasvua asiakasmäärään noin 5,3 %. Luvuissa on vielä kirjaamisesta johtuvaa epätarkkuutta ja päätösten kirjaamisen ja tilastoinnin tapoja on yhdenmukaistettu loppuvuoden 2023 aikana. Palvelusetelituottajia on saatu lisää yrittäjille pidettyjen infotilaisuuksien myötä.	Toteutuu
Kestävä ja mahdollistava talous	Palvelu järjestetty asiakaslähtöisesti, tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti	Lastensuojelun sijaishuollon laitosten ja perhehoidon käyttö	Lastensuojelun sijaishuollossa perhehoidon osuus kasvaa suhteessa laitoshoidon	Perhehoidossa koko vuosi 56 %. Perhehoidossa 31.12.2023 58 %. Lastensuojelulaitoksissa koko vuosi 44 %. Lastensuojelulaitoksissa 31.12.2023 42%.	Toteutuu
	Peruspalvelujen saavutettavuus			Lapsiperhepalvelujen keskitettyyn asiakasohjaukseen eli <u>Perheneuvon</u> tuli ajalla 1.10.-31.12.23 yhteensä 419 yhteydenottoa Etelä-Savon asukkailta. Näistä 305 yhteydenottoa tuli puhelimitse ja 35 sähköisen	Toteutuu

				yhteydenottokanavan kautta. Ajalla 1.10-31.12.23 tuli yhteensä 79 yhteydenottoa chatin kautta. Vuoden 2023 <u>yhteydenottojen kokonaismäärä on 1393</u> . Perheneuvon yhteydenottojen määrä on jatkanut tasaista kasvua vuoden aikana.	
	Etäasiointi on asiakaslähtöistä ja taroituksenmukaista	Sähköinen perhekeskus	Sähköisen perhekeskuseen käyttöönotto	<u>Omaperheen</u> kävijämäärää seurattiin ja raportoitiin hyvinvointialueella sekä kunnittain kuukausittain, ja palvelun viestintä oli suunnitelman mukaista. Tarvittaessa viestintää ja markkinointia suunnattiin tarpeen mukaisesti kohderyhmiin. Lisäksi valmistauduttiin Oma-helpperin käyttöönottoon, joka on tammikuussa 2024	Toteutuu

Sosiaalipalveluissa vuoden 2023 talousarvioon asetettiin hyvinvointialueen strategian mukaisia tavoitteita, joita seurataan myös valtakunnallisesti. Pääsy palvelutarvearvioon ja päätöksen saaminen/palvelun toteutuminen määräajassa on yksi keskeisiä sosiaalihuoltolain ja erityislakien mukaisia mitattavia tavoitteita.

Sosiaalipalveluissa tavoitellaan peruspalvelujen vahvistamista kaikilla palvelualueilla valtakunnallisten linjausten mukaisesti ja asiakaslähtöisesti. Vain näin voidaan lisätä kustannustehokkuutta ja vähentää painetta erityispalveluissa.

Koko hyvinvointialueen kattava palvelutuotantosuunnitelma tarkoittaa sosiaalipalveluissa peruspalvelujen vahvistamista ja vastaavasti tavoitellaan raskaampien palvelujen tarpeen vähenemistä. Valtakunnalliset tavoitteet ohjaavat toiminnan kehittämistä ja kustannustehokkuuden tavoittelua. Tavoitteen mukaisia toimenpiteitä vuodelle 2023 olivat mm. sähköinen perhekeskus ja lapsiperheen kotipalvelun kehittäminen entistä asiakaslähtöisemmäksi. Työikäisten palveluissa palvelutuotantosuunnitelman toimenpiteet kohdentuivat kuntouttavaan työtoimintaan ja vammaispalveluissa oman toiminnan vahvistamiseen mm. henkilökohtaisessa avussa. Lastensuojelussa käynnistettiin uuden, oman toiminnan lastensuojelulaitoksen suunnittelu. Palvelutuotantosuunnitelma käynnistyi kohtuullisen hyvin, vaikka ohjelma valmisteltiin talousarviovuoden aikana ja päätösten toimeenpano ajoittui syksylle.

Vuosi 2023 oli uuden organisaation toiminnan käynnistämisen aikaa ja yleinen tuntuma on se, että asiakkaat saivat palvelutarpeen mukaiset palvelut vähintäänkin kohtuullisesti ja myös määräajassa. Toiminnan yhtenäistäminen on kuitenkin prosessi, joka ei ole vielä valmis ja joka on ajoittain haasteellista. Talouden toteuman seuraaminen ja muutoksiin reagointi mahdollistui talousarviovuoden alkua paremmin loppusyksystä 2023.

Toimialan johtamis- ja esihenkilönimikkeet yhdenmukaistettiin osana hyvinvointialueen yt-menettelyä. Vammaispalveluissa johtamisen rakennetta kevennettiin.

YTA-alueen sopimuksen valmistelua tekeviin työryhmiin osallistuttiin sosiaalipalveluissa aktiivisesti.

Yhteiset palvelut

Sosiaali- ja kriisipäivystyksen toiminnan yhdenmukaistaminen koko hyvinvointialueelle eteni suunnitelmallisesti. Tavoitteeksi asetettu koko hyvinvointialueen yhteinen sosiaali- ja kriisipäivystys käynnistyi 4.9.2023.

Lähisuhde- ja väkivaltatyön koordinaatiovastuu hyvinvointialueella kuuluu yhteisiin palveluihin samoin kuin valtion rahoittama Turvakoti-toiminta. THL antoi syksyllä 2022 ohjeet kunnille ja hyvinvointialueille lähisuhdeväkivallan ehkäisyn koordinaatorakenteiden ja lähisuhdeväkivallan vastaisen toiminnan järjestämiseksi. Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn vastuuhenkilö nimettiin.

Valtakunnallisesti valmisteltu sähköisen perhekeskuksen ensimmäinen osa, OmaPerhe, joka on tarkoitettu perhettä suunnitteleville sekä pikkulapsiperheiden sähköiseksi tietoaalustaksi, otettiin käyttöön 1.6.2023. Valmistauduttiin ottamaan sähköisen perhekeskuksen nuorten osio, OmaHelpperi, käyttöön vuoden 2024 alussa.

Valmiuteen ja varautumiseen liittyvät tehtävät ja suunnittelutyö lisääntyi merkittävästi talousarviovuoden aikana ja työtä koordinoitiin yhteisissä palveluissa.

Aluehallitus päätti vuonna 2023 perustaa sosiaalityön yhteisprofessorin Itä-Suomen yliopiston kanssa, mikä on merkittävä tutkimuksen ja kehittämisen askel hyvinvointialueella. Painopiste on sote-integraatiossa ja vammaispalveluissa ja rekrytoinnin myötä hanke etenee kevään 2024 aikana.

Lapsiperhepalvelut

Lapsiperhepalvelujen tavoitteena on tukea lapsiperheitä ja vanhemmuutta sekä edistää lasten yksilöllistä kasvua ja myönteistä kehitystä. Tavoitteen mukaisesti selkeytettiin ja määriteltiin työtehtäviä ja työtä tukevia rakenteita sekä kirkastettiin jokaisen palvelun ydintehtäviä. Samanaikaisesti kehitettiin sosiaalihuoltolain mukaisia prosesseja ja työtapoja sekä kansallisen ohjauksen että Eloisan palvelustrategian suuntaisesti. Asianhallintaa lapsiperhepalveluissa hahmotettiin palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan roolien selkeyttämisen kautta. Otettiin haltuun sosiaalihuollossa syntyvää ja tarvittavaa tietoa tiedonhallintamallin mukaisesti ja aloitettiin Kanta-palveluun siirtymiseen tarvittavat toimenpiteet mm. käyttöoikeusasetuksiin ja rakenteiseen kirjaamiseen liittyen. Edellä mainitut asiat vaativat työntekijöiden sitouttamisen lisäksi useita toiminnallisia ja teknisiä muutoksia.

Toteutettiin palveluihin ohjautumisen muutos, jonka myötä asiakas voi hakea itse itselleen tarpeelliseksi kokemiaan palveluja. Aloitettiin asiakassegmentointi, jonka avulla tunnistetaan, milloin asiakkaana oli vanhempi tai perhe lapsen sijaan. Lisäksi määriteltiin ei erityistä tukea ja erityistä tukea tarvitsevat asiakkaat. Selkeytettiin sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajien/sosionomien tehtävänkuvat ja keskinäisen työnjaon.

Lapsiperheen kotipalvelussa otettiin käyttöön palveluseteli koko Eloisan alueella. Perhetyön toimintamallin kuvaaminen käynnistyi. Päivitettiin tukiperhepalvelun toimintamalli ja vahvistettiin tukiperheiden valmentamista ja tukemista. Tukiperhepalvelua tarjotaan myös ei erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille. Tämän muutoksen tavoitteena on ennalta ehkäistä ja vähentää myöhempää palvelujen tarvetta. Lasten omaishoidon tuen toimintamallin otettiin käyttöön 1.1.2024. Lasten ja nuorten osallisuuden ja oman äänen kuulumiseen kehitettiin yhteistyössä Adventure Clubin kanssa Lapsen ääni-digipelin.

Lastensuojelu

Lastensuojelussa yhtenäistettiin toimintatapoja ja esihenkilötyötä. Johtamisrakenteita organisoitiin uudelleen alueella sekä huolehdittiin lastensuojelulain velvoittavasta asiakasmitoituksesta, jonka mukaan yhdellä sosiaalityöntekijällä sai olla korkeintaan 35 asiakasta. Vuoden 2024 alusta mitoituksessa kiristyy niin, että sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 30 asiakasta. Valmistautumista ja toimenpiteitä mitoituksella huomioiden tehtiin vuoden aikana. Vuoden lopun tilanteessa sosiaalityöntekijöillä oli keskimäärin sijaishuollossa 26 asiakasta ja avohuollossa 31 asiakasta. Mitoituksen toteutuksessa on alueen sisällä vielä eroja erityisesti avohuollossa, koska rekrytoinnit eivät ole heti kaikilta osin tuottaneet tulosta.

Osana palvelutuotantosuunnitelmaa lastensuojelussa on tarkasteltu sekä avo-, sijais- että jälkihuollossa omaa toimintaa suhteessa ostopalveluihin. Tavoitteena on vahvistaa omaa toimintaa ja suunnitelmat toimenpiteistä on tehty. Toimenpiteet käynnistyvät vuoden 2024 alusta. Aluehallitus hyväksyi hankesuunnitelman lastensuojeluyksikön perustamisesta ja tilojen ja toiminnan suunnittelu on jo käynnissä. Lastensuojeluyksikön toiminta käynnistyy syksyn 2025 aikana. Keskitetyn palveluohjausyksikön toiminta käynnistyi vuoden 2024 alussa ja tällä tavoitellaan erityisesti ostopalvelujen parempaa sekä taloudellista että toiminnallista koordinaatiota.

Vuoden aikana lasten ja perheiden tilanteet ovat osittain olleet erittäin haastavia. Uusia huostaanottoja on tehty vuoden aikana koko hyvinvointialueella yhteensä 68. Koko vuoden aikana kodin ulkopuolisia sijoituksia oli 476, joista 306 lasta oli huostaanotettuja. 31.12.23 lapsia oli sijoitettu kodin ulkopuolelle 358. Vuoden vaihteessa perhehoitoon sijoitettuja lapsia kaikista sijoituksista oli 58 % ja lastensuojelulaitoksiin 42 %. Ostopalveluiden ja koko palvelualueen määrärahat riittivät koko vuoden aikana lastensuojelun palvelualueella.

		TOTEUMA 2023
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0–17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)	Koko maa	Tiedot eivät saatavissa tilinpäätösvaiheessa. Tiedot kerää THL, tietojen julkaisu keväällä 2024.
	Etelä-Savo	
Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0–17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)	Koko maa	
	Etelä-Savo	

Työikäisten palvelut

Vastuu maahanmuutosta ja kotoutumisen edistämisestä siirtyi kunnille vuoden 2023 alussa. Hyvinvointialue, Etelä-Savon kunnat ja Ely-keskus neuvottelivat maahanmuuton tilasta kunnissa ja loivat yhteiset toimintaohjeet kotoutumiseen liittyen. Hyvinvointialue vastaa tarvittavien sotepalvelujen tuottamisesta kiintiöpakolaisille, turvapaikan saaneille pakolaisille sekä muille maahanmuuttajille. Toimintaan vaikutti merkittävästi vuoden aikana Ukrainasta sodan vuoksi paenneiden avun järjestäminen. Maaliskuusta alkaen ukrainalaisilla oli oikeus hakea kotikuntaoikeutta oltuaan Suomessa vuoden. Kotikunnan sai 737 henkilöä.

Laki sosiaalisesta luototuksesta astui voimaan 1.8.2023. Luottopääoman rahoittamiseen haettiin STM:ltä valtionosuutta, jota saatiin 240 000 euroa. Taloudellisen tuen palveluissa toimeentulotukimenot nousivat verrattuna vastaavaan aikaan vuonna 2022. Syynä tähän oli mm. yleisten elinkustannusten nousu (mm. sähkö- ym. menot) sekä inflaatio.

TE2024-uudistus vahvistettiin ja tämän tiimoilta käynnistettiin kuntien ja te-hallinnon uudistuksen valmistelutyö, jossa hyvinvointialue on myös mukana.

Kuntouttavassa työtoiminnassa sekä työntekijöitä että työtiloja siirtyi kunnista runsaasti hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Sopimuksia tehtiin myös ostopalveluja tuottavien palveluntuottajien kanssa. Asiakkaiden osalta kuntouttava työtoiminta jatkui pääosin ilman suurempia muutoksia. Kuntouttavan työtoiminnan kilpailutuksen valmistelu aloitettiin loppuvuodesta.

Vammaispalvelut

Vammaispalvelut jakaantuvat avopalveluiden, asumispalveluiden ja perhehoidon sekä vaativien erityispalvelujen (Vaalijalan osaamis- ja tukikeskus) tulosalueisiin. Jokaisella tulosalueella käynnistyi vuoden 2023 aikana erilaisia prosesseja, joiden tavoitteena on yhtenäistää Etelä-Savon vammaisten ihmisten palveluja sekä tarkentaa rajapintoja muihin Eloisan palveluihin.

Avopalveluissa, henkilökohtaisessa avussa vahvistettiin omaa toimintaa työnantajamallin tuessa ja henkilökohtaisen avun oman toiminnan aloittaminen toteutui vuoden lopussa, oman toiminnan vahvistamista jatketaan suunnitelmallisesti myös vuosina 2024-2025. Henkilökohtaisen avun arviointijaksot aloitettiin koko alueella vuoden 2023 joulukuussa. Henkilökohtaiselle avulle oli asetettu säästötavoitteeksi vuodelle 2023 0,2 miljoonaa euroa ja kustannukset ko. palvelussa laskivat 0,589 miljoonaa euroa (5 %). Työ- ja päivätoiminnassa on kirkastettu rajapintaa kuntien opetustoimen palveluihin sekä selkeytetty palveluyhteistyötä työikäisten palvelujen kuntouttavan työtoiminnan kanssa. Kuljetuspalvelujen dynaaminen kilpailutus toteutettiin loppuvuodesta ja koko aluetta koskevat sopimukset astuivat voimaan 1.2.2024. Kilpailutus kohdistui sekä kuljetuksiin että välitystoimintaan ja sen myötä kuljetuspalvelujen toimintamalli yhtenäistyy koko alueella.

Asumispalvelujen hankinta toteutui tehostetun palveluasumisen ja tukiasumisen osalta ja uudet sopimukset tulevat voimaan 1.2.2024, aikuisten vammaisten yhteisöllisen asumispalvelun osalta hankinta keskeytettiin ja käynnistettiin uudelleen. Asumispalveluissa oman toiminnan ja ostopalvelujen suhde on 43/57. Kaikkineen eri tasoissa asumispalveluissa on yhteensä 670 asiakasta.

Vaativien erityispalvelujen kysyntä ulko hyvinvointialueilta jatkui vuonna 2023 vähintään entisellä tasolla. Vaalijalan laitoshoidon käyttöpäivistä 13 868 oli 84 eteläsavolaisen asiakkaan ja ulko hyvinvointialueen 184 asiakasta tuottivat 45 897 hoitopäivää. Hoitopäivillä mitattuna Etelä-Savon osuus on 23%. Suurin osa kysynnästä tulee edelleen oman hyvinvointialueen ulkopuolelta. Vuoden lopussa Vaalijalan jonossa oli 21 eteläsavolaista asiakasta.

2.3.2.2. Ikääntyneiden palvelut

Ikääntyneiden palvelujen määrärahojen toteutuminen (1000 €)	Talousarvio 2023	Muutettu Talousarvio	Toteuma 1-12 2023
Myyntitulot	723	1 882	1 852
Maksutulot	23 473	25 733	28 609
Tuet ja avustukset	3 998	2 558	2 573
Muut toimintatulot	2 097	3 352	3 903
TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	30 291	33 526	36 937
Palkat ja palkkiot	-72 245	-75 906	-76 498
Eläkekulut	-13 393	-14 185	-16 113
Muut henkilösivukulut	-2 726	-2 864	-2 809
Henkilöstömenot yhteensä	-88 364	-92 955	-95 420
Palvelujen ostot yhteensä	-70 885	-74 274	-74 464
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 158	-1 992	-1 998
Avustukset	-9 407	-10 184	-10 147
Muut toimintamenot	-785	-980	-1 024
TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	-171 598	-180 385	-183 053
TOIMINTAKATE	-141 307	-146 860	-146 116

Toimintatuloja kertyi 3,4 miljoonaa euroa odotettua enemmän, toteuma oli 110,2 % muutettuun talousarvioon nähden. Laskutus saatiin talousarviovuoden aikana toimimaan viiveellä, osittain vasta loppuvuonna. Toimintamenot ylittivät yhteensä 2,7 miljoonalla eurolla eli 1,5 %. Näistä suurimpana henkilöstömenot ylittivät noin 2,5 miljoonalla eurolla pääasiassa Kevan tasausmaksun toimialoille kohdentamisen ja lomapalkkavelan kasvun vuoksi; näistä yhteensä 4 miljoonan euron kulut kohdistuivat ikäpalveluihin. Palvelujen tuotantosuunnitelmassa asetetut henkilöstömenojen säästötavoitteet toteutuivat. Palvelujen ostot ylittivät noin 0,2 miljoonalla eurolla, toteuma oli 100,3 % talousarvioon verrattuna. Toimintakate oli hieman talousarviota parempi, 99,5 % suhteessa talousarvioon.

Strategialinkitys	Toimialan tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo	Toteuma 31.12.	Tila
Sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut lähellä	Yhden yhteydenoton periaate toteutuu, viivytyksetön palvelutarpeen arviointi ja päätöksenteko	Vastausaika	80% < 5 min Asiakkaan asia otetaan käsittelyyn 90 % yhdellä yhteydenotolla	Puheluihin on vastattu 91 %:sesti 5 minuutin sisällä. 90%:ssa yhteydenotoista asia on ratkaistu yhdellä yhteydenotolla.	Toteutuu
	Palvelut on järjestetty yhdenvertaisesti ja laissa säädetyt oikeudet turvaten	Palvelun toteutumisen päätöksestä	Kiireellisesti tarvitsemien sosiaalipalvelujen	Palvelutarpeen arviointikäynti on järjestetty 67 %:sesti 0-7 arkivuorokauden kuluessa asian vireille tulosta. Palvelutarpeen	Toteutuu

		RAI-arvioit 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, (%) vastaavan ikäisestä väestöstä	järjestäminen viipymättä. Päätös muiden kuin kiireellisten sosiaalipalvelujen myöntämisestä on tehtävä ilman aiheutonta viivytystä, päätös on toimeenpantava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa asian viireille tulosta.	arviointi on kuitenkin aloitettu 7 vrk sisällä asian viireille tulosta. Kotikäynti sovitaan aina asiakkaan ja omaisen aikataulujen mukaan. Kiireellisesti tarvittaviin palveluihin on vastattu viipymättä. Päätös muiden kuin kiireellisten sosiaalipalvelujen myöntämisestä on tehty ilman aiheutonta viivytystä. Kiireettömät päätökset on toimeenpantua viimeistään kolmen kuukauden kuluessa asian viireille tulosta. RAI-arvioitujen 75-vuotta täyttäneiden osuus on 25% vastaavan ikäisestä väestöstä vuonna 2023.	
Kestävä ja mahdollistava talous	Palvelurakenteen turvallinen keveneminen	Kotona asuvien 75-vuotta täyttäneiden %-osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	Vähintään 92% yli 75-vuotiaista asuu kotona (v. 2022, 91,9%)	Kotona asuu 93,6% 75-vuotta täyttäneestä väestöstä	Toteutuu
	Kotiin annettavan ja ympärivuorokautisen asumisen väliin tulee lisää yhteisöllisen asumisen paikkoja nykytilanteeseen nähden.	Yhteisöllistä asumista lisää, peittävyys kasvaa.	Vähintään 1-2 % yli 75 asuu yhteisöllisessä palveluasumisessa (v. 2022, 0,3%).	Yhteisöllisessä asumisessa asuu 0,9% 75 vuotta täyttäneestä väestöstä.	Toteutuu osittain
	Kotihoidon tuottavuuden ja palveluprosessien sujuvuuden turvaamiseksi laajennetaan olemassa olevia ja uusia kotona asumista tukevia teknologisia ratkaisuja.	Etähoivan % osuus säännöllisen kotihoidon käynneistä.	Säännöllistä kotihoitoa etähoivan avulla saavien osuus kasvaa 2 %:lla.	Etähoivan osuus säännöllisen kotihoidon käynneistä oli 4,22%. Etähoivaa saaneiden säännöllisen kotihoidon asiakkaiden osuus oli 6,6%.	Toteutuu
	Henkilöstömitoituksen toteutuminen.	Henkilöstömitoitus Ympärivuorokautisessa asumisessa.	Ympärivuorokautinen asuminen, 1-4-2023 0,65, ja 1.12 alk. 0,7	Mitoitusta seurataan yksiköittäin keskiarvona työvuorolistoitain. Mitoitus 0,65 toteutuu keskimäärin kaikissa yksiköissä.	Toteutuu

			työntekijää/as.		
		Välittömän työajan osuus säännöllisten kotihoidon asiakkaiden myönnettyistä palvelutunneista %.	Säännöllisten kotihoidon asiakkaiden hoito- ja palvelusuunnitelmien mukaiset palvelutunnit toteutuvat.	Suunnitellut tunnit toteutuvat.	Toteutuu

Palvelurakenteen monipuolistamisella tarvetta vastaavaksi on pystytty kustannusten kasvua hillitsemään. Yli 75-vuotiaiden kotona asuvien osuus on kasvanut 93,6 %:iin (v. 2022 92,5%). Yhteisöllinen asuminen lisääntyi hieman eli 0,9 %:iin (v. 2022 0,5%) ja ympärivuorokautinen palveluasuminen laski 6,4%:iin (v. 2022 7%). Perhehoidon asiakasmäärä kasvoi merkittävästi, kiertävä ja pitkäaikainen perhehoito. Omaishoidon, +75-v. laski hieman eli 4%:sta 3,5%:iin johtuen palveluiden monipuolistamisesta ja eri vaihtoehdoista turvata iäkkäiden kotona asumista sekä koronavuosista. Säännöllisen ja tilapäisen kotihoidon asiakasmäärä pysyi vuoden aikana lähes samansuuntaisena, eri kuukausien välillä on vaihtelua. Vuoden alussa säännöllisen kotihoidon asiakkaita oli 2 181 ja loppuvuonna 2 217, tilapäisiä asiakkaita alkuvuonna 707 ja loppuvuonna 789.

Asiakaskokemus ja -tiedon kautta on saatu palautetta palveluista ja toimintaa kehitetty tiedolla johtaen. Rohkeasti ja ennakkoluulottomasti on etsitty ja kokeiltu uudenlaisia toimintatapoja palautteiden ja hankkeiden toimeenpanolla. Avainasemassa ovat lähijohto ja työntekijät. Lähijohtamisen osamista on tuettu ja kehitetty.

Kansallinen mittari	MITTARI	ARVIO vuonna 2023	TOTEUMA 2023
Peittävyysindikaattorit	Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä. v. 2021 91,9%	Vähintään 94% yli 75-vuotiaista asuu kotona.	Laskentapäivä 31.12.2023 kaikissa.
		Vuonna 2023 92%	93,60% (2022 92,5%) Kasvanut tavoitteen mukaisesti, 1,1%.
Peittävyysindikaattorit	Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä. v. 2020 18,3%	Vähintään 12-13% yli 75 -vuotiaista saa säännöllistä kotihoitoa.	Laskentapäivänä 31.12.2023 peittävyys 8,03%. Koko vuonna peittävyys 10,4%. Vaikuttaa muun palvelun lisääntyminen, kuten perhehoito, yhteisöllinen asuminen.
Peittävyysindikaattorit	Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä. v. 2021 4,5%	Vähintään 5-6 % yli 75 v saa omaishoidon tukea. Tuen käyttäminen palveluna lisääntyy.	3,5% Ikääntyvät omaishoitajat käyttävät myös maksuttomia palveluita ja muita sote-palveluita, % osuus rahallisen tuen osuus.

Peittävyysindikaattorit	Ikääntyneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä. v. 2021 7,6%	Enintään 5-6% yli 75 -vuotiaista asuu ympärivuorokautisessa palveluasumisessa.	6,4% Vaikka asiakasmäärä kasvanut, niin peittävyys laskenut, kun iäkkäiden määrä suhteellisesti kasvaa.
Peittävyysindikaattorit	Ikääntyneiden tavallisen, jatkossa yhteisöllisen palveluasumisen 65 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavan ikäisestä väestöstä. v. 2021 0,3%	Vähintään 2-3% yli 75 -vuotiaista asuu yhteisöllisessä palveluasumisessa.	0,9% Suunta oikea.
Peittävyysindikaattorit	Perhehoidon asiakkaiden lukumäärä. v. 2022 n. 540	Lisätään perhehoitoa ja valmennetaan uusia perhehoitajia.	1 414 Sisältää kaikki perhehoidon muodot. Toteutunut hyvin ja vaikuttaa rakenteen kevenemiseen.

Omaishoito	Perhehoito kiertävät+ pitkäaikaiset	Säännöllinen kotihoito	Yhteisöllinen palveluasuminen Ympärivuorokautinen palveluasuminen	Geriatrinen Osasto-palvelut
Alle 75 v.: 118 asiakasta. Yli 75 v.: 722 asiakasta. Edelliseen vuoteen verrattuna 75 vuotta täyttäneiden omaishoidettavien määrä väheni 9,5 %. Omaishoitajien määrää lisätty määrärahojen puitteissa. Kaikki omaishoidon kriteerit täyttäneet ovat saaneet omaishoitotukea tai /ja palveluina.	1414 asiakasta. Perhehoidon asiakkaiden määrä kasvoi huomattavasti.	3329 asiakasta. Asiakkaat ovat saaneet palvelutarpeen mukaiset palvelut.	Yhteisöllinen: oma toiminta 178 ja osto 138 asiakasta. Kuormitus 74,1%. Ympärivuorokautinen: 1051 as / oma tuotanto. Kuormitus km. 86,8% 1351 / ostopalvelu (lyhytaikaiset ja pitkäaikaiset).	86 paikkaa. Kuormitusprosentin keskiarvo 94,1%.
Lisätään omaishoitajia määrärahan ja tarpeen puitteissa.	Lisätään perhehoitoa kaikilla tasoilla.	Tarve määritellään asiakkaiden tarpeesta. Kaikki asiakkaat hoidetaan.	Vaihtuvuus yhteisöllinen: km. 0,8 as./kk ja vaihtuvuus km. 2,4 as./kk ympärivuorokautinen omassa toiminnassa. Ympärivuorokautinen n. 600 as./kk ja n. 1050/v Yhteisöllisen asumisen paikkoja lisätty.	Kuormitus % 97-100, vuonna 2023 paikkatarve arvioidaan yhteistyössä terveyspalvelujen kanssa.

Arjen tuki- ja etäpalvelut

Ikääntyneiden palveluissa lakisääteiset hoivaan ja hoitoon pääsyn aikarajat toteutuivat. Ikääntyneiden asiakasohjaus palveli keskitetysti koko Eloisan alueella ja saatiin yhdenmukaistettua

toimintamalleja. Vuoden aikana asiakasohjaukseen tuli yhteensä 20 678 yhteydenottoa ja etulinja ratkaisi yhdellä yhteydenotolla asian 90-prosenttisesti. Arjentuki- ja etäpalveluissa oli yhteensä eri palveluissa asiakkaita n. 10 000 säännöllisissä tai tilapäisissä palveluissa. Etähoivan asiakkaiden määrä kasvoi, kotihoidon käynneistä 3,55 % toteutui etäkäynneillä.

Tulevaisuus kotona hankkeessa kehittyi gerontologisen sosiaalityön toimintamalli, johon saatiin rekrytoitua asiantuntijat. Erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden määrä kasvaa koko ajan.

Lakisääteinen ikäneuvolatoiminta toteutui jo lähes koko Eloisan alueelle.

Kotiin vietävissä etä- ja tukipalveluissa etäpalveluasiakkaiden määrää kasvatettiin suunnitelmallisesti ja KATI-hankkeen pilotin tuloksia hyödynnettiin ja juurrutettiin käytäntöön, esimerkiksi lääkeautomaatit ja sähkölukot otettiin käyttöön koko Eloisan alueella.

Resurssi- ja varahenkilöstöyksikön toiminta vakiintui ja työntekijöitä saatiin rekrytoitua koko alueelle. Varahenkilöstön resurssit kohdennettiin palvelualueiden työntekijöiden äkillisiin poissaoloihin ja muihin resurssivajeisiin. Riittävällä varahenkilöstöllä pystytään hillitsemään ylityö-, lisätyö- ja kutsurahakustannuksia. Varahenkilöt liikkuvat koko Eloisan alueella tarpeen mukaisesti.

Kuntouttavan päivätoiminnan toimintamalleja yhdenmukaistettiin. Veteraanipalveluissa oli asiakkaana n. 48 veteraania, jotka saivat kaikki tarpeenmukaiset palvelut.

TUNNUSLUKU / SUORITE	NYKYTILA	ARVIO 2023	TOTEUMA 2023
Yhteydenottojen määrä / vuosi			20 678
- vastatut puhelut enintään	16 672 vuonna 2022 (tieto vain Essoten osalta)	29 700 / vuosi	17 583
- chat yhteydenotot vähintään	12 017 vuonna 2022	25 000 / vuosi	3 095
- kasvokkain tapaaminen asiointipisteellä enintään	52 (kiireettömiä yht.ottoja)	5% kaikista yhteydenotoista tapahtuu sähköisesti	15 %
	Uusi toiminta Savonlinnassa aloitetaan kesällä 2023	Kaikista yhteydenotoista n. 20% tapahtuu kasvokkain asiointipisteissä, joita on Mikkelissä Omatori, Savonlinnassa Kansalaistori ja Pieksämäellä terveystase-man tiloissa.	Mikkelissä Omatorin asiointipisteellä käy asioiden määrä n. 2 400 asiakasta/kk, Savonlinnan Kansalaistorin asiointipisteellä on käynyt asioiden määrä n. 49 hlöä.
Asian ratkaisu	93-97 prosenttisesti	Asia ratkeaa yhdellä yhteydenotolla vähintään 95%:ssa yhteydenotoista.	90 %
Huoli-ilmoitus / ilmoitus sosiaalihuollon tarpeessa olevasta	887 yhteensä (tieto vain Essoten osalta)	1 750	956
Hakemus	240 asumispalvelu	HVA:lla:	HVA:lla:
	480 tukipalvelu	420 asumispalvelu	1 670
	130 omaishoito	840 tukipalvelu	1 153
	30 SHL-kuljetuspalvelu	300 omaishoito	750
	(nämä vain Essoten tiedot)	150 SHL-kulj.palv.	352

Palvelupäätökset / vuosi	1 408 vuonna 2021 (tieto vain Essoten osalta)	2 450	6 418
Ikäneuvolan vastaanottokäynnit	672 (tieto vain Essoten osalta 1-9/2022) toteutettu vain 80-vuotiaille	75% 80, 83 ja 85 vuotiaista käy ennaltaehkäisevässä terveystarkastuksessa	Kaikkiaan ikäneuvolassa kävi 1 764 asiakasta, jotka pääsääntöisesti Mikkelin ikäneuvolassa. 2023 vuoden aikana ikäneuvolatoimintaa laajennettiin lähes koko hvalle.
	n. 95% omaishoitajista käynyt hyvinvointi- ja terveystapaamisessa (tieto vain Essoten osalta)	85% omaishoitajista käy hyvinvointi- ja terveystapaamisessa	22,02 %
	40	80	1 266

SUORITE	NYKYTILA	ARVIO	TOTEUMA 2023
Etäkäynnit	3 500/kk	Etäkäynnit lisääntyvät n. 12%	Keskiarvo on 4 113/kk, etäkäynnit ovat lisääntyneet 14,9%
Etäpalvelu asiakkaiden lukumäärä vähintään	200	Asiakasmäärä lisääntyy n. 25%	Keskimäärin asiakkaita oli 160, joten asiakasmäärä on pienentynyt 20%, mutta vastaavasti etäkäyntien määrä on lisääntynyt, eli yksittäiselle asiakkaalle tehdään useammin etäkäyntejä.
Omaishoidettavien lukumäärä enintään	1 587	1 800	Yhteensä 1 468
	Erittely:	Erittely:	Erittely:
	Ikä 951	Ikä 1 050	Ikääntyneet 861
	Lapsi 161	Lapsi 150	Lapset 125
	Vammaiset 475	Vammaiset 600	Vammaiset 467 + työikäiset 15
		Omaishoidettavien määrä lisääntyy 5%:iin 75 vuotta täyttäneistä	75 vuotta täyttäneiden omaishoidettavien määrä väheni 9,5%, tähän on vaikuttanut mm. korona, ikääntyneitä omaishoidettavia menehtyi yllättävän paljon. Korona vaikutti myös siihen, että ikääntyneiden omaishoitajien oma kunto ja terveys heikkeni, eivätkä he enää pystyneet jatkamaan omaishoitajina.

Gerontologisen sosiaalityön käynnit	Uusi toiminta, mikä käynnistyi pikkuhiljaa vuoden aikana. Sosiaalityöntekijöitä ja sosiaaliohjaajia rekrytoitiin alkuvuodesta ja kevään aikana. Käyntimääriä ei ole seurattu, mutta asiakasmäärä ja palvelupäätösten määrää seurattiin.		Asiakasmäärä 343 ja päätösten määrä sama
Perhehoidon käyntimäärät vähintään	8 281	12 000	10 455
Perhehoidon hoitopäivät vähintään	19 236	25 000	25 846
Perhehoidon asiakasmäärä kaikki yhteensä	595	650	1 414
Päivätoiminnan käyntimäärät vähintään	9 836 (tieto vain Essoten osalta 1-9/2022)	30 000	32 451
Siivouspalvelu palvelusetelit enintään	0	100	15
Turvapalvelujen			
- asiakkaat vähintään	2 700	2 800	3 265
- perinteinen turvapuhelin	2 510	2 610	3 088
- paikantava turvapuhelin	190	190	177
- turvahälytykset enintään	7 000/kk	10 800/kk	6 680 hälytystä keskimäärin/kk
- auttajakäynnit enintään	1 300/kk	1 350/kk	2 570 käyntiä keskimäärin/kk
Asiointipalvelu (kauppapalvelut)			
- asiakasmäärä enintään	600	600	289
Ateriapalvelu			
- asiakasmäärä enintään	1 050	1 000	883
- menukat enintään	43	50	804
- menukat enintään			79
Liikkumista tukeva palvelu:			
- SHL:n kuljetuspalvelun asiakasmäärä enintään	115 vuonna 2021	200	Kuljetuspalvelun asiakkaita 338 ja saattajapalvelun 84
- saattajapalvelun asiakasmäärä enintään			

Kotihoito

Kotihoito on pystynyt vastaamaan väestön kotihoidon palvelutarpeeseen. Osassa aluetta oli paljon avoimia tehtäviä alkuvuonna, joten kilpailutuksen kautta ostopalvelun hyödyntäminen ja tehokas rekrytointi turvasi tarvetta vastaavat palvelut. Toimintakäytäntöjen yhtenäistäminen ja yhteishenki ovat

olleet ensimmäisen puolen vuoden painopistealueita ja näissä edetty hyvin, mm. NPS luku osoittaa tämän (tammikuu -1 ja joulukuu +41). Arkikuntoutus on tukenut kotona asuvien toimintakykyä. Lissuliikkuvan auton palvelu pilotti on tarjonnut päiväaikaista hoidontarpeen arviointia kotihoidon ja palveluasumisyksiköiden asiakkaille. Lissu-palvelun tuella on voitu välttää päivystyskäyntejä, kun hoito on voitu toteuttaa asiakkaan kotona tai palveluasumisyksikössä. Lääkäripalvelut ja konsultaatiomahdollisuus osaltaan myös vaikuttanut päivystyskäyntien vähenemiseen. Säännöllisen kotihoidon asiakkaiden +75 päivystyksellisesti alkaneita sairaalajaksoja oli 26,3%, kun vuonna 2022 oli 29,3%.

PALVELUT	NYKYTILA	ARVIO 2023	TOTEUMA 2023
Säännöllinen kotihoito	Palvelutunnit 242 500	Palvelutarpeen arvioinnin perusteella	463 025
- palvelutunnit	Asiakasmäärä 3 550	Säännöllistä kotihoitoa etähoivan avulla saaneiden osuus kasvaa vähintään 2 %:lla	3 329
- asiakasmäärä	Etähoivan osuus 6.1 %		6,60 %
Tilapäinen kotihoito ja kotisairaanhoidon yhteensä	2 650		3063
- palvelutunnit	Palvelutunnit	Palvelutarpeen arvioinnin perusteella	25 657
- asiakasmäärät	Kotihoito 1 900		2 356
	kotisairaanhoidon		1 176
Arkikuntoutusjaksot			
- asiakasmäärä arviointijaksolla	Tilastotietoa ei saatu	Arkikuntoutusasiakkaiden määrä kasvaa osana kotihoitoa	92
- asiakasmäärä säännöllisessä palvelussa			58
Palveluseteliasiakkaat	Kotihoito 80 asiakasta		54
- asiakasmäärä	Kotiin annettava tukipalvelut	Palveluseteliasiakkaiden määrä asiakkaiden valinnan ja palvelutarpeen arvioinnin perusteella	
	379 asiakasta		233, ei sisällä veteraanien seteliä
Viiden tutuimman hoitajan osuus käynneistä (3kk) % vähintään	74 %	74 %	61 %
Sairaalakeskeytykset vrk/asiakas /vuosi enintään	11 vrk/asiakas/vuosi	10 vrk/asiakas/vuosi	9,6

Asumispalvelut

Asumispalveluiden kokonaisuuteen kuuluu yhteisöllinen asuminen, pitkäaikainen perhehoito ja ympärivuorokautinen asuminen. Yhteisöllisen asumisen peittävyys ei vielä täytä asetettua tavoitetta. Ympärivuorokautisessa asumisessa lakisääteinen mitoitusselvoite nousi 1.4.2023 0,65:een. Rekrytointeja on tehostettu ja henkilöstörakennetta monipuolistettu eri ammattinimikkein. Henkilöstöä on saatu palkattua kohtuullisen hyvin ja käytössä on lisäksi myös kansainvälistä rekrytointia. Mitoitusta seurataan kolmen viikon jaksoissa ja mitoitus toteutui keskimäärin kaikissa yksiköissä.

Henkilöstötilanteiden vuoksi suljettuna olleita asiakaspaikkoja on saatu otettua käyttöön, sekä otetaan edelleen tilanteiden vakiinnuttua. Käytännön toiminnassa mitoitusta arvioidaan ja nostetaan, jos esim. asiakkaiden hoivan tarve muuttuu.

Mikkelin keskusta-alueella on avautunut omana toimintana yhteisöllistä asumista ikäihmisille tarjoava asuintalo (Vaahtera), joka on voitu ottaa käyttöön vain osittain tilaratkaisujen turvallisuuspuutteiden vuoksi. Savonlinnassa ympärivuorokautisen asumisen yksikkö (Karpalokoti) on muuttanut uusiin tiloihin ja muutoksessa Karpalokodista muodostui hybridiyksikkö. Näin myös Savonlinnan alueelle saatiin yhteisöllisen asumisen vaihtoehto, jota siellä ei ole aiemmin ollut.

Asiakkaan näkökulmasta palvelurakenteen muutokset on monipuolistanut palvelumahdollisuuksia ja tarjonnut asiakkaille nykyistä paremmin heidän palvelutarpeitaan vastaavat palvelut.

PALVELUT	NYKYTILA JA ARVIO	TOTEUMA 2023
Yhteisöllinen palveluasuminen (omatoiminta)	Asiakasmäärä: 100	178
- paikkamäärät	Arvio: Yhteisöllistä palveluasumista omana toimintana lisätään 50-70 paikalla (50–70 %) (Vaahtera)	Tavoitteeseen päästy hyvin, 78 as. lisää
Yhteisöllinen palveluasuminen (ostopalvelu)	Asiakasmäärä: 100	138
	Arvio: Yhteisöllistä asumista lisätään 20-40 paikalla (20–40 %)	38 as. lisää
Ympärivuorokautinen palveluasuminen (omatoiminta)	Asiakasmäärä, syksy 2022: 667	1 051
	Arvio: Paikkamäärä pysyy ennallaan	Asiakasmäärät edelleen kasvaneet, johtuen asiakasmäärien kasvusta, etenkin muistisairaat
Ympärivuorokautinen palveluasuminen (ostopalvelu)	Asiakasmäärät, syksy 2022 864	1 351
	Arvio: Ympärivuorokautisen asumispalvelun ostopalvelu vähenee 20-40 paikalla (2-5 %). Tai säilyy nykytasolla, mikäli muistisairaiden osuus kasvaa ja omat yksiköt täynnä	Asiakasmäärät edelleen kasvaneet, johtuen asiakasmäärien kasvusta, etenkin muistisairaat
Jatkohoitoyksiköt	160 paikkaa	
- hoitopäivät	97–100 % kuormitus	39 836
- kuormitus %		91,36
Palveluseteliasiakasmäärät	v. 2021 asiakasmäärät	
- yhteisöllinen palveluasuminen	36	35
- ympärivuorokautinen palveluasuminen	154	132

Geriatrinen osastohoito

Geriatrisen osastohoidon palvelualueella järjestetään geriatrisia arviointijaksoja sekä toteutetaan jatko- ja jaksohoitoa. Palvelualueella on aloitettu osastojen profiilien uudistaminen

palvelutuotantosuunnitelman mukaisesti. Terveyspalvelujen kanssa tehty tiivistä yhteistyötä. Kotiutuskoordinaattoreita on rekrytoitu koko alueelle ja toimintamalli on laajennettu koko Eloisan alueelle edistämään viivytyksetöntä kotiuttamista päivystyksistä ja osastoilta.

Yhteiset palvelut

Palveluasumisen uudet palveluntuottajat valittiin 1.4.2023 alkaen. Dynaaminen hankinta avattiin ja mukaan tuli uusia toimijoita 1.1.2024 alkaen. Savonlinnan seudun kotihoidon ja palveluasumisen sekä muutamien arviointi- ja jaksohoitoyksiköiden lääkäripalvelut kilpailutettiin 1.5.2023 alkaen. Kotihoidossa toteutettiin Savonlinnan keskustan alueen osaulkoistus 1.6.2023 alkaen. Muilla alueilla palvelujen ostaminen jatkui aiemmin kilpailutettujen sopimusten perusteella. Ostopalvelujen käyttöä rajoittaa yksityisten palveluntuottajien henkilöstön saatavuus.

Ikäntyneiden palveluissa sähköinen vuosikello tukee tietoon perustuvaa päätöksentekoa sekä helpottaa ja jaksottaa toiminnan, palvelun laadun, resurssien käytön ja talouden seurantaa. Ikäntyneiden palveluissa on otettu laajasti käyttöön kuukausittainen painehaavaseuranta osana kansallista hoitotyön vertaisarviointia (HoiVerke) Etelä-Savon hyvinvointialueen laadun, asiakas- ja potilasturvallisuuden suunnitelman mukaisesti. Loppuvuodesta 2023 kaatumisvaaran tunnistamisen, kaatumisten ehkäisyn ja hoidon toimintamalliin sekä vajaaravitsemuksen ennaltaehkäisyyn toimintamalliin on valmisteltu pilotit. Pilotit toteutetaan vuoden 2024 aikana.

2.3.2.3. Terveyspalvelut

Terveyspalvelujen määrärahojen toteutuminen (1000 €)	Talousarvio 2023	Muutettu Talousarvio	Toteuma 1-12 2023
Myyntitulot	13 933	17 459	16 452
Maksutulot	20 762	19 687	21 528
Tuet ja avustukset	2 737	2 331	3 382
Muut toimintatulot	300	381	1 123
TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	37 732	39 858	42 486
Palkat ja palkkiot	-164 237	-162 209	-163 177
Eläkekulut	-28 069	-27 782	-31 596
Muut henkilösivukulut	-6 268	-6 198	-6 064
Henkilöstömenot yhteensä	-198 575	-196 189	-200 837
Palvelujen ostot yhteensä	-121 920	-117 083	-120 482
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-48 250	-45 147	-44 453
Avustukset	-93	-101	-102
Muut toimintamenot	-3 522	-3 208	-4 012
TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	-372 360	-361 727	-369 886
TOIMINTAKATE	-334 628	-321 869	-327 400

Terveyspalveluiden toimintatulot olivat 42,5 miljoonaa euroa ja ylittivät talousarvion 2,6 miljoonalla eurolla (6,6 %). Merkittävin talousarvion ylittänyt tuloerä oli käynti- ja hoitopäivämaksut, jotka ylittivät talousarvion yhteensä 1,4 miljoonalla eurolla. Ulkohyvinvointialuemyynti alitti talousarvion 1,5 miljoonalla eurolla, mutta verrattuna alkuperäiseen talousarvioon ylitystä oli kuitenkin 1,9 miljoonaa euroa.

Toimintamenot olivat yhteensä 369,9 miljoonaa euroa, josta henkilöstömenojen osuus oli 200,9 miljoonaa euroa (54 %). Toimintamenot ylittivät talousarvion 8,2 miljoonalla eurolla (2,3%). Henkilöstömenot ylittyivät 4,7 miljoonaa euroa. Suuri osa ylityksestä aiheutui eläkekuluihin sisältyvän Kevan tasausmaksun kohdentamisesta toimialoille (4,1 miljoonaa euroa), jota ei oltu budjetoitu. Palvelujen ostot ylittyivät yhteensä 3,4 miljoonaa euroa, joista merkittävimmät ylitykset kohdistuivat asiakaspalvelujen ostoihin (1,7 miljoonaa euroa) ja potilasvastuuvahinkovakuutukseen (1,6 miljoonaa euroa). Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmä alitti talousarvion 0,7 miljoonalla eurolla.

Strategialinkitys	Toimialan tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo	Toteuma 31.12.	Tila
Sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut lähellä	Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiireettömän käynnin odotusaika, hoitoon pääsy <i>paranee</i> .	Yli 7 pv hoidon tarpeen arvioinnista, % toteutuneista käynneistä (maaliskuun ja lokakuun tilanne).	Alle 50%	56% Lisäksi Digilääkärikäynnit olivat noin 27% kaikista sotekeskuksen lääkärikäynneistä. Nämä eivät tilastoidu hoitopääsyn osalta, vaikka kaikki toteutuvat samalla kontaktilla hoidontarpeen arvion kanssa.	Toteutuu
	Hoidon jatkuvuus <i>paranee</i> perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkäritai hoitajakäynneillä.	COCI-mittari (continuity of care index)	Uusi mittari: määritetään lähtötaso ja tavoitetaso 2023.	Lähtötaso 0.20 entisen ESSOTEn alueella. Tietojärjestelmistä ei ole saatavilla vielä tietoa koko hyvinvointialueella. Talouden sopeuttamistoimena tiedon tuottava järjestelmä on muuttunut ja uusi tieto on tulossa kevään 2024 aikana.	Toteutuu osittain
	Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut, psykiatrian erikoisalajat yhteensä, hoitoon pääsy <i>paranee</i> .	Yli 90 vrk odottaneet, %.	Alle 10% (2022 13%)	Mikkeli 0% Savonlinna %	Toteutuu
	Avohoidon keinoin vältettävissä olevat, päivystyksellisesti alkaneet sairaalahoitajaksot <i>vähenevät</i> perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla.	Sairaalahoitajaksot	Uusi mittari: määritetään lähtötaso ja tavoitetaso 2023.	ESH: 13376 hoitajaksota, muutos ed. vuoteen on -4,5%. PTH: 1455 hoitajaksota, muutos ed. vuoteen on -0,3%.	Toteutuu
Paras ja joustavin työnantaja	Henkilöstön saataavuus <i>paranee</i> , lääkäri- ja pienenee (terveyskeskuslääkärit).	Täyttämättömien lääkäritehtävien osuus kaikista terveyskeskusten lääkäritehtävistä, %.	Alle 15%	30%	Ei toteudu

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Vuoden 2023 aikana mielenterveys- ja päihdepalvelujen toiminnan kehittämisen painopistealueita olivat peruspalvelujen vahvistaminen, päihdepalvelujen kehittäminen sekä uusien etäpalvelujen vaikiinnuttaminen osaksi palvelukokonaisuutta. Eloisan uusia mielenterveys- ja päihdepalveluja uudistettiin yhdessä henkilöstön kanssa. Kehittämistyöhön saatiin ulkopuolista rahoitusta (esimerkiksi Kestävän kasvun kehitys -hankkeesta). Uusien toimintamallien tavoitteena oli yhtenäistää alueella mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuutta ja kohdistaa hoitoa oikea-aikaisesti tarkoituksenmukaisesti määrämittaisilla rakenteilla.

Kaikissa aikuisten mielenterveys- ja päihdepalvelujen toimipaikoissa otettiin käyttöön Terapianavigaattori. Terapianavigaattori on digitaalinen työväline, joka toimii apuna hoitoonohjauksessa. Vuoden aikana tehtiin suunnitelma terveysneuvo-palvelujen laajentamisesta aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluihin, kuten tehtiin myös lasten, nuorten ja perheiden terveyspalvelujen asiointikanavan Palveluluukun suunnittelu ja kehittäminen.

Uutena toimintana Eloisan alueella aloitti lasten perustason mielenterveyspalvelut Mikkelissä. Tämä palvelu oli Pieksämäellä ja Savonlinnassa jo aiemmin käytössä, joten se laajentui koko hyvinvointialueen laajuiseksi. Savonlinnassa aloitti loppuvuodesta toimintansa Päivätoimintakeskus Muikku. Muikun toimintaa laajentuu vuoden 2024 aikana myös mielenterveyskuntoutujille. Painopiste mielenterveys- ja päihdeasumisessa oli, että asiakas pärjää kevyemmissä palveluissa. Tämän osalta tehtiin seuraavia toimenpiteitä: päivitettiin asumispalveluihin sijoittamisprosessi, aloitettiin palvelutarpeen arvioinnin kehittäminen alueella, tehtiin asumispalveluselvytys alueen yksityisiin toimintayksiköihin ja luotiin erilaisia vaihtoehtoja asumispalveluille ja kotona asumiseen tueksi. Näillä kaikilla toimenpiteillä ja kehittämistyöllä haettiin kustannuskehityksen hillintää mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakas- ja potilasmäärän kuitenkin kasvaessa. Vuoden 2023 lopussa asumispalveluissa oli 13 asiakasta vähemmän kuin edellisellä vuotena. Koko vuoden 2023 ajan riskinä olivat ostopalvelukustannukset, erityisesti paine tuli palveluntuottajilta, jotka esittivät varsin kohtuuttomiakin hinnankorotuksia. Ostopalveluihin kohdennettiin tiukka seuranta koko vuoden ajan.

Hoitoon pääsyn tavoite mielenterveys- ja päihdepalveluissa toteutui.

MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUIDEN KÄYNNIT		TOTEUMA 2023
Mielenterveystyö	Kaikki ammatit	80 726
Mielenterveystyö	Perus- / lähihoitaja	10 824
Mielenterveystyö	Sairaalan- / terveydenhoitaja	54 328
Mielenterveystyö	Lääkäri	6 965
Mielenterveystyö	Psykologit, psykoterapia, puheterapia	3 201
Päihdetyö	Kaikki ammatit	34 598
Päihdetyö	Perus- / lähihoitaja	9 520
Päihdetyö	Sairaalan- / terveydenhoitaja	23 098
Päihdetyö	Lääkäri	1 583

Päivystys- ja ensihoitopalvelut

Eloisassa toimii kaksi yhteispäivystysyksikköä, Savonlinnassa ja Mikkelissä, joissa toimii 24/7 perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon päivystys. Päivystyspisteissä hoidetaan n.70-150 potilasta vuorokaudessa. Osa potilaista ohjautuu päivystykseen muun kuin akuutin terveysongelman vuoksi. Tavoitteena on, että väestö saa akuutteihin terveysongelmiinsa mahdollisimman nopean ja oikea-aikaisen hoidon, kun päivystykset pystyvät keskittymään omaan ydintehtäväänsä. Savonlinnan päivystyksessä oli vuonna 2023 yhteensä 27 808 käyntiä. Suurimmat käyntimäärät ajoittuivat heinäkuulle (n. 2 500) ja pienimmät helmikuulle (n. 2 000). Suurin kuormitus ajoittui päivä- ja iltapäivälle. Yöaikaisia klo 00-07 käyntejä Savonlinnassa oli reilu tuhat. Ulkopaikkakuntalaisten päivystyskäynnit painottuivat kesä-elokuulle. Yhteensä ulkopaikkakuntalaisten käyntejä oli 3 300 kpl. Mikkelin päivystyksessä käyntimäärä vuonna 2023 oli yhteensä 50 662. Suurin kuormitus ajoittui Savonlinnan tapaan klo 7-24 välille. Yöaikaisia käyntejä Mikkelissä oli reilut kolmetuhatta. Päivystysosaston hoitopäivien(netto) lukumäärä oli yhteensä 6383, jossa muutosta edelliseen vuoteen -443 päivää. Ulkopaikkakuntalaisten käyntejä Mikkelissä oli yhteensä 4 121 kpl. Päivystysapu vastaanotti vuonna 2023 yhteensä 52 526 puhelua.

Ensihoitopalvelujen tulosalue muodostuu ensihoidon ja kotisairaalan tulosityksiköistä. Ensihoitopalveluun sisältyy ensivastetoiminta, ensihoito perus- ja hoitotasolla sekä ensihoidon kenttäjohtotoiminta. Ensihoitopalvelu tukee muita kotiin vietäviä lähipalveluja osallistumalla kotisairaala- ja turva- auttajatoimintaan sekä suorittaa tilannekeskuksen välittämiä hätäkeskuksen ulkopuolisia hoidon tarpeen arviointitehtäviä. Eloisan ensihoitoyksiköille välitettiin yhteensä vajaat 31 799 hälytystä. Hälytysmäärä väheni edelliseen vuoteen verrattuna noin 6%.

Kotisairaالاتoiminta kattaa Mikkelin, Pieksämäen ja Savonlinnan kotisairaalayksiköt. Kotisairaala on sairaalatasoisen palvelun kotiin viemistä tilanteissa, joissa ei edellytetä jatkuvaa osastohoitoa. Kotisairaala tuottaa lääkärijohtoista ja asiantuntijatasoista kustannustehokasta lyhytkestoista hoitoa. Kotisairaalan toiminnan kehittäminen aloitettiin vuoden 2023 aikana, joista mainittakoon mm. hoidon tarpeen arviointi tehtävät. Kotisairaalan yhteydessä toteutettiin Tulevaisuus kotona hankkeeseen kuuluva Lissu Liikkuva mobiili yksikkö pilotti, jonka tuloksia hyödynnetään kotisairaala toiminnan kehittämisessä ja laajentamisessa maakunnalliseksi.

Riskialuealuokka	A/B		C	D
	50 % mediaani	90 %	90 %	90 %
Ydintaajama	8 min	12 min	30 min	120 min
Muu taajama	10 min	25 min		
Asuttu maaseutu	20 min	35 min		
Muu alue	Ei määritellä			

	A/B		C	D
Riskialueluokka	50% medi- aani	90 %	90 %	90 %
Ydintaajama	0:06:22	0:10:24	0:36:47	0:43:35
Muu taajama	0:08:22	0:23:04		
Asuttu maaseutu	0:18:46	0:35:02		
Muu alue	Ei määritellä			

Sairaalapalvelut

Hyvinvointialueen sairaalapalvelut koostuvat konservatiivisen ja operatiivisen tulosalueen toiminnoista Mikkelin ja Savonlinnan yksiköissä sekä perustason osastopalveluista ympäri hyvinvointialuetta. Tulosaluepäälliköt vastaavat oman alueensa toiminnoista koko hyvinvointialueella. Palvelualueen tavoitteena on luoda yhden sairaalan malli, joka tarkoittaa yhtenäisiä toimintamalleja, tarkoituksenmukaista työnjakoa ja yhteistyötä. Mikkelin ja Savonlinnan yksiköiden yhteistyötä on tiivistetty talousarviossa esitetyn mukaisesti ja tätä työtä jatketaan edelleen. Sisätaudit, korva-nenä-kurkkutaudit, anesthesiologia ja palliatiivinen keskus ovat siirtyneet yhden ylilääkärin alaisuuteen. Mikkelin ja Savonlinnan silmäyksiköissä ja palliatiivisessa keskuksessa on yhteinen hoitotyön lähiesihenkilö. Mikkelin teho- ja valvontaosastolla ja Savonlinnan tehostetun valvonnan osastolla on yhteinen ylilääkäri ja osastonhoitaja. Alueen potilasohjeistuksia on myös yhtenäistetty esimerkiksi leikkaustoitinnin ja gastroenterologian tähyystysten osalta.

Palkkojen tasaus yhtenäistää Savonlinnan ja Mikkelin yksiköiden palkkatason ja tukee henkilöstön työskentelyä sekä rekrytointia hyvinvointialueella. Henkilökunnan rekrytointi on jatkuvaa työtä yksiköissä ja tarvitsee vahvan tuen rekrytointiyksiköltä koko hyvinvointialueella. Yhteistyötä rekrytointiyksikön kanssa onkin tehostettu esimerkiksi säännöllisillä yhteistyöpalaverikäytännöillä ylilääkäreiden, päällikkötason ja hoitotyön esihenkilöiden kanssa. Rekrytoinnit ovat alkaneet tuottaa tulosta ja etenkin päivätyöyksiköihin on ollut hyvin hakijoita. Lääkärityövoiman osalta on onnistuttu rekrytoimaan onkologian ylilääkäri ja kardiologitilannekin on kohenemaan päin.

Sairaalapalvelualueella hoitajaksot ovat hieman vähentyneet ensimmäiseen vuosipuoliskoon verrattuna ja jatkohoitoon jonottajien määrä on pysynyt kohtuullisella tasolla. Yhteinen Exreport ja ajantasaisten talouslukujen nouseminen järjestelmään on helpottanut toiminnan ja talouden tunnuslukujen seuranta. Palvelutuotantosuunnitelman tavoitteiden toteuttaminen on työn alla ja edellyttää etenkin tilaratkaisujen osalta vielä suunnittelua. Kokonaisuudessaan vuodeosastojaksojen määrä sekä perusterveydenhuollossa että erikoissairaanhoidossa väheni vuoteen 2022 verrattuna.

Hoitoonpääsy erikoissairaanhoidossa on maan parasta, kun arvioidaan yli 6 kuukautta hoitoon odottavien prosentuaalista määrää. Yli 6 kuukautta jonottaneita oli Etelä-Savossa 3 prosenttia, kun Itä-Suomen yhteistyöalueen muilla hyvinvointialueilla yli 6 kuukautta jonottaneita oli 19-28 prosenttia vuoden 2023 lopussa.

Diagnostiset ja tukipalvelut

Diagnostiset ja tukipalveluihin kuuluu apteekki- ja diagnostiikkapalvelut, terveydenhuollon tukipalvelut ja diagnostisten ja tukipalveluiden hallinto. Palvelualue tarjoaa palveluitaan koko hyvinvointialueelle.

Apteekki- ja diagnostiikkapalveluihin kuuluu kaksi sairaala-apteekkia, jotka tuottavat lääketoimitukset koko hyvinvointialueelle ja tekevät lääkityksen turvatarkastuksia. Syksyn 2023 aikana sairaala-apteekki toteutti älylääkekaappihankinnan, jonka tuloksena saatiin vähennettyä lääkehävikkiä ja -kustannuksia. Terveysturvallisuusyksikkö tuottaa asiantuntijapalveluita tartuntatautien hoitoon. Näkyvin osa terveysturvallisuusyksikön toimintaa on korona- ja kausi-influenssarokotusten organisointi. Kuvantamisyksiköissä yhdistettiin tietojärjestelmät syksyn 2023 aikana, joka sujuvoittaa asiakkaan ohjautumista palveluihin. Terveyssoseaalityössä on toteutettu palvelujärjestelmän yhdistämistä alueella. Terveyssoseaalityö kohdistuu asiakkaiden sosiaalisten ongelmien ratkomiseen ja hyvinvoinnin lisäämiseen. Terveyssoseaalityön keinoin vähennetään terveyspalveluiden tarvetta.

Terveydenhuollon tukipalvelut tuottaa osastonsihteerij- ja hoitotyön varahenkilöpalvelun Eloisan terveyspalveluiden yksiköissä. Osastonsihteeripalveluissa toteutettiin integraatio keskitettyyn osastonsihteeripalveluun koko alueella. Varahenkilöstö palvelee hoitotyön akuuttien poissaolojen paikkamisessa terveyspalveluiden yksiköitä. Varahenkilöstö tuotti kaikkiaan 6 228 työvuorota eri terveyspalveluiden yksiköille vuoden aikana.

Diagnostisten ja tukipalveluiden hallintoon kuuluva tilannekeskus koordinoi potilassiirtoja ja tarjoaa erityisesti kotona tapahtuvan hoidon tueksi hoidon tarpeen arviointia ja kotiin annettavien palvelujen tehostamista. Vuoden aikana tilannekeskus vastasi yli 22 500 puhelua ja hoidon tarpeen arvioinnin perusteella 69% soittajista sai hoito-ohjeet kotiin. Tilannekeskus teki lisäksi 6 213 potilassiirtoa ja järjesteli n. 40 00 henkilökunnan virka-ajan ulkopuolista poissaoloa.

Sote-keskuspalvelut

Eloisan sote-keskuspalvelut jakautuvat viiteen tulosalueeseen: avosairaanhoidon palvelut, digitaalinen sote-keskus, lasten- ja nuorten terveyspalvelut, kuntoutuspalvelut ja suunterveyden palvelut. Kaikki tulosalueet toimivat hyvinvointialueen laajuisesti ja toimintamallien yhtenäistämäinen hyvinvointialueella on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Kaikki alueen kunnat kattava palveluverkko koostuu kolmesta sote-keskuksesta Mikkelissä, Pieksämäellä ja Savonlinnassa sekä 15 sote-asemasta.

Sote-keskuspalveluissa toimitaan moniammatillisissa tiimeissä. Hoitotakuuseen kuuluvien kiireettömien asioiden hoitoa varten on varmistettu resurssi. Digitaalisen sote-keskuksen kautta asukkaat tavoittavat sairaanhoitajan ja lääkärin palvelut ilman odotusta myös iltaisin ja viikonloppuisin. Lokakuussa 2023 niistä hoitopääsykäynneistä, jotka laillistetun terveydenhuollon ammattihenkilön tekemän hoidon tarpeen arvioinnin perusteella tuli toteutua 14 vuorokauden sisällä lääkärille, 63 prosenttia toteutui kahden viikon kuluessa. Hoitajan vastaanotolle pääsy alle kahdessa viikossa toteutui 82 prosentissa käynneistä. Digitaaliset käynnit eivät tilastoituneet hoitotakuukäynnteihin (27% kaikista lääkärikäynneistä), mikä parantaa olennaisesti keskimääräistä hoitopääsyä. Lääkäreiden

saatavuus perusterveydenhuoltoon on edelleen haastavaa lähes koko alueella. Lääkäreiden porraspalkkamalli on otettu käyttöön.

Lasten- ja nuorten terveystaluuissa panostetaan ennaltaehkäiseviin toimiin. Lakisäteiset terveystarkastukset ovat aikataulussa. Hoitotakuu toteutuu opiskeluhuollossa ja kuraattorille pääsee tarvittaessa samana päivänä. Tavoitteena on, että hoitoon pääsy psykologille korjaantuu palvelusetelin käyttöönnoton myötä sekä veto- ja pitovoimaohjelmalla.

Suunterveydenhuollon palveluita on pystytty toteuttamaan katkeamattomasti kaikissa yksiköissä. Hoitotakuun kiristymiseen on valmistauduttu palvelusetelijärjestelmän käyttöönnotolla.

Kuntoutuksessa hyviä tuloksia sairaalahoitajaksojen lyhentymiseen on saatu mm. osastojen työparimallin pilotoinnissa. Fysioterapeutin suoravastaanotto palvelun ja digitaalisten palveluiden laajentaminen on edennyt. Alueellinen apuvälinekeskus on perustettu ja logistiikkakuluja pystytty vähentämään. Erikoislääkäreiden sekä puhe- ja toimintaterapeuttien rekrytoinnissa on haasteita.

LÄÄKÄRIN VASTAANOTTOKÄYNNIT TOTEUMA 2023	
Enonkoski	1 603
Hirvensalmi	2 837
Juva	9 502
Kangasniemi	8 259
Mikkeli	94 855
Mäntyharju	8 063
Pertunmaa	1 822
Pieksämäki	37 539
Puumala	3 507
Rantasalmi	4 314
Savonlinna	40 017
Sulkava	3 791
Etelä-Savo	216 109

KÄYNNIT TOTEUMA 2023		
Avosairaanhoito	Sairaalan- / terveydenhoitajat	310 712
Äitiysneuvola	Sairaalan- / terveydenhoitajat	11 315
Äitiysneuvola	Lääkärit	3 362
Lastenneuvola	Sairaalan- / terveydenhoitajat	20 861
Lastenneuvola	Lastenneuvola; lääkärit	5 830
Perhesuunnittelu / ehkäisy	Sairaalan- / terveydenhoitajat	5 632
Perhesuunnittelu / ehkäisy	Lääkärit	2 716
Kouluterveys	Sairaalan- / terveydenhoitajat	27 156

Kouluterveys	Lääkärit	6 911
Opiskelijaterveydenhuolto	Sairaan- / terveydenhoitajat	14 605
Opiskelijaterveydenhuolto	Lääkärit	5 306
Seulonnat ja muut joukkotarkastukset	Kaikki ammatit	6 358
Muu terveydenhuolto	Kaikki ammatit	49 378
	Lakisääteinen työterveyshuolto	81 666
	Ei-lakisääteinen työterveyshuolto	122 500
Kotisairaanhoido	Lääkärit	7 830
Fysioterapia	Fysioterapeutit, toimintaterapeutit	45 675
Toimintaterapia	Fysioterapeutit, toimintaterapeutit	2 893
	Apuvälinepalvelut	5 047
	Puheterapia; psykologit, psykoterapeutit, puheterapeutit	2 409
Suun terveydenhuolto	Kaikki ammatit	116 685
	Kaikki yhteensä	854 847

2.3.2.4. Pelastus- ja turvallisuuspalvelut

Pelastus- ja turvallisuuspalvelujen määrärahojen toteutuminen (1000 €)	Talousarvio 2023	Muutettu Talousarvio	Toteuma 1-12 2023
Myyntitulot	56	1	2
Muut toimintatulot	15	71	84
TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	71	71	87
Palkat ja palkkiot	-8 601	-8 949	-9 004
Eläkekulut	-1 442	-1 503	-1 714
Muut henkilösivukulut	-325	-338	-332
Henkilöstömenot yhteensä	-10 369	-10 790	-11 050
Palvelujen ostot yhteensä	-2 160	-1 882	-1 831
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 067	-995	-942
Avustukset	-459	-286	-258
Muut toimintamenot	-1 100	-933	-728
TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	-15 156	-14 886	-14 809
TOIMINTAKATE	-15 084	-14 815	-14 722

Strategialinkitys	Toimialan tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo	Toteuma 31.12.	Tila
Sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut lähellä	Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti	Riskinarvio päivitetään vuosittain ja otetaan huomioon toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset. Muutokset huomioidaan valmiussuunnittelussa ja muussa toiminnassa. Onko tehty kyllä/ei.	Toteutuu	Valmis	Toteutuu

	Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna	Tehtävämäärät pelastustoiminta, toimintavalmiustilastot (Palvelutasopäätöksessä tarkemmat tavoitteet)	Pelastustoiminnan toimintavalmiustavoite toteutuu vähintään 50 % kiireellisistä tehtävistä I-III riskiruo- duissa.	I luokka 72% II luokka 86% III luokka 97%	Toteutuu
		Pelastustoiminnan keskimääräinen toimintavalmiusaika vuosittain tarkasteltuna.	Pysyy vuosien 2015-2019 tasolla 17:39	17:43	Toteutuu
	Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti	Pelastustoimen valvontatehtävät valvontasuunnitelman mukaisesti.	Toteutuu	Toteutui 90%	Toteutuu osittain
	Työsuojeluorganisaatio toimii hyvin.	Vaarojen- ja riskinarvio tehty turvallisuushavainnot ja työtaturmat käsitellään.	Toteutuu TTT suunnitelmassa määritellyyn määräaikaan mennessä.	Toteutuu TTT suunnitelmassa määritellyyn määräaikaan mennessä.	Toteutuu
		Työtaturmien määrä.	Vähenee, tavoite nolla taturmaa.	Työtaturmien määrä 772 (ei ole vertailutietoa vuodelta 2022)	Ei tietoa ☐
		Työpaikkaselvitykset toteutuvat tehdyn suunnitelman mukaisesti	Toteuma	Toteutuneet työpaikkaselvitykset 54kpl	Toteutuu
	Asiakas- ja potilasturvallisuus integroituu kiinteäksi osaksi organisaation päivittäistä toimintaa	Korvattavien potilasturvahinkojen määrä.	Vähenee	Vuoden 2023 kumulatiivinen lukema oli 75 kpl ratkaisuvuoden mukaan. Vuonna 2022 Etelä- ja Itä-Savon sairaanhoitopiirien alueella vastaava luku oli 52.	Ei toteudu
		Vakavien vaaratapahtumien määrä.	Vähenee	Koko vuoden vakavien vaaratapahtumailmoitusten määrä oli 231 kpl, joista 17 kpl johti vakavan vaaratapahtuman tutkintaan. Vertailua aiempiin organisaatioihin on hankala tehdä, koska prosessit ja käytännöt ovat olleet eriävät.	Ei tietoa ☐

Haluttu ja osallistava kumppani	Jokainen on tietoinen ja kantaa vastuunsa omasta ja yhteisönsä turvallisuudesta ja ympäröivästä turvallisuudesta.	Turvallisuusviestinnän toteuma.	15 % alueen asukkaista tavoitetaan vuosittain.	Toteutui 20%	Toteutuu
	Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.	Häiriötilannekeskustoimintamalli yhteistyössä kuntien kanssa. Toiminta on vakiinnutettu vuoden 2023-2024 aikana.	Toteutuu	Toteutui, termi muutettu suunnittelussa häiriötilannekeskukseksi. Häiriötilannekeskuksia ja niiden valmiutta suunnitellaan parhaillaan kuntien, hyvinvointialueen toimialojen, eri viranomaistahojen ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa.	Toteutuu

Etelä-Savon pelastuslaitos siirtyi osaksi Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisaa vuoden 2023 alussa. Hyvinvointialueelle laadittiin palvelutuotantosuunnitelma, jossa määriteltiin raamit myös pelastus- ja turvallisuuspalveluille. Näiden raamien puitteissa laadittiin tarkempi Etelä-Savon pelastustoimen palvelutasopäätös, jossa on kuvattu toiminnan tavoitteet, resurssit, tuotettavat palvelut ja niiden taso vuoden 2026 loppuun asti. Loppuvuodesta 2023 valmistuneen palvelutasopäätöksen pohjana käytettiin saman vuoden keväänä päivitettyä alueellista riskiarviota sekä siihen peilaten päivitettyä pelastustoimen riskianalyysia.

Turvallisuus on edelleen parantunut Etelä-Savossa. Pelastustehtävien määrä on laskenut jo kahtena peräkkäisenä vuonna. Etenkin liikenneonnettomuuksia sattui viime vuonna vähemmän kuin edellisvuosina. Pelastustoiminta ja työ onnettomuuksien ennalta ehkäisemiseksi on jatkunut tehokkaana, vaikka samaan aikaan pelastuslaitos on käynyt läpi monia muutoksia.

Turvallisuustyötä tehdään yli toimialarajojen. Vuoden 2023 aikana pelastustoimen yhteistyötä on tiivistetty sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Eloisassa on esimerkiksi otettu käyttöön sähköisten pelastussuunnitelmien alusta, tehostettu toimitilojen turvallisuuskäytäntöjä ja lisätty turvallisuuskoulutuksia. Lisäksi yhteistyössä ikääntyneiden toimialan kanssa kehitetään kotona asumisen turvallisuutta.

Pelastustoimi on myös ollut mukana kehittämässä koko Eloisan yhteistä tilannekeskusta, joka ylläpitää hyvinvointialueen kokonaisturvallisuuden tilannekuvaa sekä ohjaa, koordinoi ja yhteensovittaa eri toimialojen tehtäviä.

Pelastustoiminnan palvelut

Pelastustoimessa on otettu käyttöön uusi toiminnanohjausjärjestelmä, joka on vaatinut paljon työtä, mutta tehnyt toiminnasta läpinäkyvämpää ja siten tasavertaisempaa eri asemien välillä.

Pelastustehtävistä etenkin liikenneonnettomuuksien määrä laski. Etelä-Savon pelastuslaitoksella oli vuonna 2023 lähes 2 800 hälytystehtävää. Edellisvuonna niitä oli noin sata enemmän.

Kesäkuu oli jälleen vilkkain kuukausi pelastustehtävien osalta. Eniten hälytystehtäviä aiheuttivat liikenneonnettomuudet (382 kappaletta), muut tarkastus- ja varmistustehtävät (377 kappaletta) sekä automaattisten paloilmoittimien tarkastus- ja varmistustehtävät (362 kappaletta).

Tulipaloja oli yhteensä 334. Niissä menehtyi yksi ihminen. Tulipalojen pääasiallinen aiheuttaja oli ihmisen toiminta. Vahingontorjuntatehtäviä oli 342 ja ensivastetehtäviä 334. Lisäksi pelastuslaitos hoiti 98 öljyvahinkoa. Ihmisten pelastustehtäviä oli 71 ja eläinten 53. Virka-apua pelastuslaitos antoi kaikkiaan 274 kertaa.

Vuonna 2023 pelastuslaitos sai käyttöönsä yhden uuden sammutusauton.

Turvallisuusviestinnällä ja valvonnalla pyritään ennaltaehkäisemään onnettomuuksia. Turvallisuusviestinnällä pyritään tavoittamaan 15 % Etelä-Savon asukkaista. Keinoina ovat tiedotus pelastuslaitoksen omissa kanavissa ja median kautta, turvallisuusneuvonta ja -koulutukset sekä osallistuminen erilaisiin yleisötilaisuuksiin. Vuonna 2023 turvallisuusviestinnällä tavoitettiin noin 20 % alueen asukkaista.

Suunnitellusta valvonnasta toteutui 90 %. Palotarkastuksia tehtiin 434 kappaletta. Muita valvontatehtäviä, kuten asuinrakennusten itsearviointeja, paloteknisten laitteistojen pöytäkirjojen valvontaa, kemikaalilainsäädäntöön liittyvää valvontaa sekä asiantuntijapalveluita, toteutettiin 5 365.

Maakunnallinen valmius- ja varautumistyö jatkui tiiviinä. Etelä-Savon pelastuslaitos huolehti Etelä-Savon valmiusjohtoryhmän sekä laajemman valmiusfoorumin toiminnasta. Etelä-Savon valmiusfoorumi kokoontui noin kerran kuussa käsittelemään maakunnan yhteiseen varautumiseen, valmiuteen ja kokonaisturvallisuuteen liittyviä ajankohtaisia asioita.

Merkittävä yhteistyön tuotos oli alueellisen riskiarvion päivittäminen, joka valmistui keväällä 2023. Riskiarviota on käytetty pelastustoimen palvelutasopäätöksen pohjana. Sen ympärille päivitetään parhaillaan Eloisan ja alueen kuntien valmiussuunnitelmia, muita yhteisen varautumisen suunnitelmia sekä rakennetaan myös uutta hyvinvointialueen huoltovarmuuden toimintamallia, jonka on tarkoitus valmistua vuoden 2025 lopussa. (Hallintosääntö 9.2 § kohta 26)

Turvallisuuspalvelut

Turvallisuuspalvelujen tehtävänä on ollut huolehtia yhteistyössä eri toimialojen kanssa hyvinvointialueen oman organisaation riskienhallinnasta, valmiudesta ja varautumisesta, huoltovarmuudesta, organisaatioturvallisuudesta sekä turvallisuus- ja kriisiviestinnästä. Toiminnassa on korostunut hyvinvointialueen kaikki toimialat läpäisevä palveluprosessi ja eri asiantuntijoiden tiivis yhteistyö.

Turvallisuuspalveluihin on kuulunut asiakas- ja potilasturvallisuus ja työturvallisuus. Osana palvelutuotantosuunnitelmaa ja yhteistoimintaneuvotteluita asiakas- ja potilasturvallisuus siirtyvät vuoden 2024 alusta konsernipalveluihin ja yhdistyy valvontatoiminnan kanssa. Turvallisuustoiminnan päätavoitteena on edesauttaa sitä, että Etelä-Savon hyvinvointialue on luotettava ja haluttu yhteistyökumppani myös muille turvallisuuden toimijoille. Hyvä turvallisuuskulttuuri toimii myös veto- ja pitovoimatekijänä. (Hallintosääntö 9.2 § kohta 26)

Vuoden 2023 aikana kilpailutettiin vartiointipalvelut. Mikkelin alueelle valittiin STSEC Ky:ltä sopimuskaudelle 1.1.2024-31.7.2027, Savonlinnan alueelle Savonlinnan Vartiointikeskus Oy:ltä sopimuskaudelle 1.4.2024-31.7.2027 ja Pieksämäen alueelle STSEC KY:ltä sopimuskaudelle 1.4.2024-31.7.2027.

Työturvallisuus

Etelä-Savon hyvinvointialueen työsuojelun kohteena on koko työympäristö. Hyvällä työympäristöllä tarkoitetaan työturvallisuuden ja työterveyden lisäksi henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Lisäksi hyvä työympäristö tukee sekä työtä, että työntekijöitä mahdollistaen täysipainoisen ja laadukkaan työnteon toteutumisen.

Työsuojelun vaikuttavuutta mitataan vuosittain useilla eri mittareilla, kuten muun muassa seuraamalla turvallisuushavaintoja ja läheltä piti -ilmoituksia. Edellä mainittuja työturvallisuusilmoituksia tehtiin vuoden 2023 aikana 4254. Työturvallisuutta hyvinvointialueella pyritään parantamaan ja kehittämään työyksiköissä suoritettavien turvallisuuskävelyiden avulla, joita toteutettiin kaikkiaan 21 kpl sekä viestimällä ja toteuttamalla erilaisia koulutuksia ja tietoisuuksia liittyen työturvallisuuteen ja työsuojelun toimintaan. (Hallintosääntö 9.2 § kohta 26)

Yksi vuoden 2023 tavoitteista oli riskienhallinnan kehittäminen Etelä-Savon hyvinvointialueella työturvallisuusriskien osalta. Osana riskienhallinnan kehitystyötä päivitettiin yksikkökohtaiset riskienarvioinnit yksiköiden esihenkilöiden johdolla. Työpaikkaselvityksiä toteutettiin kaikkiaan 54 kpl. Etelä-Savon hyvinvointialueella kaikki sattuneet työtapaturmat pyritään arvioimaan ja niiden juurisyyt selvittämään, jotta tapaturman sattuminen kyettäisiin tulevaisuudessa ennalta ehkäisemään. Tapaturmataajuus on myös yksi työturvallisuuden seurattavista mittareista. Vuoden 2023 aikana hyvinvointialueella tapahtui kaikkiaan 772 työtapaturmaa.

2.3.2.5. Konsernipalvelut

Konsernipalvelujen määrärahojen toteutuminen (1000 €)	Talousarvio 2023	Muutettu Talousarvio	Toteuma 1-12 2023
Myyntitulot	2 756	1 990	2 157
Maksutulot	2		0
Tuet ja avustukset	9 729	4 737	14 546
Muut toimintatulot	2 832	2 842	3 020
TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	15 320	9 568	19 723
Palkat ja palkkiot	-32 325	-33 464	-35 018
Eläkekulut	-5 488	-5 659	-6 649
Muut henkilösivukulut	-1 206	-1 252	-1 275
Henkilöstömenot yhteensä	-39 019	-40 375	-42 942
Palvelujen ostot yhteensä	-53 216	-61 551	-61 646
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 303	-12 461	-12 600
Avustukset	-1 647	-1 103	-904
Muut toimintamenot	-29 986	-28 976	-27 239
TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	-136 171	-144 466	-145 331
TOIMINTAKATE	-120 851	-134 898	-125 608

Toiminnalliset tavoitteet

Konsernipalveluiden toimialan tärkeimmät toiminnalliset tavoitteet vuonna 2023 olivat tukea hallittua ja turvallista siirtymää hyvinvointialueelle sekä muuntua hallinto-organisaatiosta palveluorganisaatioksi. Keskeinen tavoite oli myös talouden ajantasaisen tilannekuva ylläpitäminen ja kokonais kuvan raportointi päätöksentekoon.

Konsernipalvelujen koko toimintavuosi oli hyvin vaativa. Palveluorganisaation rakentamisessa ja turvallisen siirtymän varmistaminen pystyttiin varmistamaan. Tämän myötä eteläsavolaisten ja muidenkin Eloisan asiakkaiden palvelut pystyttiin tuottamaan myös muutosvaiheessa.

Alkuvuoden merkittävimmät haasteet liittyivät myyntilaskutukseen. Vaikeudet pystyttiin viimein voittamaan. Hankintapalvelut ruuhkautuivat koko vuoden osin siitä syystä, että vuoden 2023 investointisuunnitelma hyväksyttiin vasta kesälomakauden jälkeen. Myös muita suunniteltuja kilpailutuksia, joilla haettiin ja saatiin merkittäviä kustannushyötyjä, oli toteutuksessa syyskauden aikana. Eloisan mediatiedotteet menivät mediassa läpi hyvin. Vuokratilojen vähentäminen ja palveluverkon tiivistäminen saatiin alkuun, ja tehokas palveluverkko on keskeisessä roolissa konsernipalvelujen kustannustenhallinnan näkökulmasta. Hyvän työnantajan ja esihenkilötyön pelisääntöjen rakentamista jatkettiin ja kaikki Eloisan esihenkilöt kävivät läpi yhteisen esihenkilövalmennuksen. Aktiivisella markkinoinnilla erotuttiin muista hyvinvointialueista vahvistaen Eloisan rekrytointiasemaa. Tietojärjestelmien yhtenäistäminen jatkui ja järjestelmien määrän merkittävä vähentäminen on edelleen tavoitteena. Digitalisaation edistämiseksi onnistuttiin vuoden aikana erinomaisesti, ja kunnianhimo tasoa nostetaan edelleen. Strategian jalkauttamisen malli, kehitysohjelma, valmisteltiin vuoden jälkipuoliskolla ja sen toimeenpano tapahtuu vuoden 2024 puolella. Samoin kumppanuusstrategian valmistely jatkuu vuoden 2024 puolelle. Eloisalle tärkeitä kumppaneita ovat muiden muassa kolmas sektori, kunnat ja yritykset. Kaiken kaikkiaan hallinnollisesti Eloisaa rakennettiin joustavaksi, kevyeksi ja ketteräksi toimijaksi, minkä vuoksi Eloisa erottuu edukseen jo nyt.

Valtuuston hyväksyttyä ensimmäisen muutostalousarvion, toimialoille voitiin tarjota ajantasaista talousraportointitietoa ja vertailua talousarvioon. Tärkeää on lisätä talousjohtamisen osaamista kautta organisaation, missä konsernipalvelut tukee toimialoja vuoden 2024 aikana vielä vahvemmin. Päätöksentekijöille tuotettiin ennen kaikkea hyvinvointialuetasoisista taloustietoa. Palvelujen tuotantosuunnitelman valmistelu sujui erinomaisessa yhteistyössä kaikkien toimialojen kesken.

Konsernipalvelujen työtyytyväisyys säilyi erittäin hyvänä, vaikka vuoden kolmannet yt-neuvottelut kohdistuivat ennen kaikkea konsernipalveluihin vähentäen henkilöstöresurssia noin 10 prosenttia.

Päätöksenteon tuen palvelut

Päätöksenteon tuen palveluiden toiminta on jatkunut pääsääntöisesti valmistelun aikana luotujen ja alkuvuonna päivitettyjen toimintamallien mukaisesti. Vaikka pääpaino on edelleen ollut toiminnan, prosessien ja niitä koskevan työnjaon vakiinnuttamisessa ja vakauttamisessa, myös pienimuotoista kehitystyötä on pystytty tekemään aiempaa enemmän yleishallinnon ja asiakirjahallinnon osalta. Myös luottamushenkilöiden työskentelyä on pyritty tukemaan esimerkiksi järjestämällä kokousjärjestelmän käyttökoulutuksia sekä puheenjohtajille tarkoitettu infotilaisuus.

Assistenttipalvelujen osalta suurin toiminallinen muutos on ollut assistenttipalvelujen esihenkilötehtävien siirtyminen hallintopäälliköltä vaikuttavuuspalveluista päätöksenteon tuen palveluihin siirtyneellä hallinnon asiantuntijalle, joka on jatkanut assistenttipalveluiden kehittämistä työnjakoa paremmin monipaikkaiseen toimintamalliin ja vähentyneisiin resursseihin soveltuvaksi.

Oikeudellisten palvelujen osalta resurssien riittävyttä koskevaan haasteeseen on pyritty vastaamaan osoittamalla lakimiehille enemmän avustavaa resurssia ja kirkastamaan edelleen työnjakoa suhteessa assistentteihin ja hankintapalveluihin.

Myös sisäinen valvonnan ja riskienhallinnan toiminnan jalkauttaminen jatkui, mutta samalla myös riskienhallintaan liittyvä toimintamallia on pyritty kehittämään paremmin nykyiseen toimintaympäristöön soveltuvaksi. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatiotehtävät ovat siirtyneet hallintopäälliköltä hallinnon asiantuntijalle.

Hankinta- ja talouspalvelut

Hankinta- ja talouspalvelujen palvelualue jakautuu viiteen palveluyksikköön: hankintapalveluihin, laskutuksen palveluihin, controller-palveluihin, rahoituksen palveluihin sekä talouspalveluihin.

Hankintapalvelut on Eloisan julkisten hankintojen asiantuntijayksikkö, joka vastaa keskitetysti laite-, tarvike- ja palveluhankintojen toteuttamisesta sekä hankintasopimusten hallinnoinnista hyvinvointialueen hankintaohjeistusten sekä julkisia hankintoja koskevien säädösten ja määräysten mukaisesti. Hankintapalvelut vastaa myös yhteishankintojen koordinoinnista.

Hankintapalvelut toteutti tilikauden aikana kaikkiaan 61 kynnysarvot ylittävää hankintaa sekä lukuisia kynnysarvot alittavia pienhankintoja. Lisäksi tilikauden aikana perustettiin henkilökuljetuksiin uusi dynaaminen hankintajärjestelmä eli DPS. Suurin yksittäinen toteutettu hankintakokonaisuus, vammaisten asumisen kokonaisuuden hankinta, oli arvoltaan noin 60 miljoonaa euroa. Tilikauden aikana hyvinvointialueen tarjouspyyntöihin tutustui yhteensä 998 eri tahoja, joka tarkoittaa keskimäärin 33,60 tutustujaa jokaista auki ollutta tarjouspyyntöä kohden. Hankintapalvelut hallinnoi myös hyvinvointialueella tilikauden aikana käyttöön otettua Cludia Sopimus -sopimushallintajärjestelmää, jonne tallennetaan kaikki hyvinvointialueen sopimukset (pl. työsopimukset ja paikallissopimukset). Hankintapalvelut toimi suurimman osan vuodesta 2023 vajaalla henkilöresurssilla henkilöstömuutosten johdosta.

Talouspalvelut vastaa talousarvion valmisteluprosessista ja organisaation sisäisestä laskennasta sekä seurantatietojen raportoinnista yhdessä toimialojen kanssa. Osana talouden peruspalveluja talouspalvelut huolehtii rahoituksesta, maksuvalmiudesta, omaisuuden hallinnasta, laskutuksesta ja rahaliikenteestä sekä talouden prosesseihin liittyvien lakisäätteisten tehtävien hoitamisesta – kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä, vero- ja vakuutusasioista, perinnän tehtävistä ja talouteen liittyvästä viiranomaisraportoinnista. Talouspalveluiden palvelutuotannossa ilmeni tilikauden alkuvaiheessa uuden organisaation käynnistymiseen liittyviä haasteita ja viivästystä etenkin myyntilaskutuksessa ja ostolaskujen käsittelyssä. Tilanne saatiin talouspalveluiden palvelutuotannon osalta stabiloitua syksyyn mennessä, ja talouden prosesseja tarkastellaan edelleen tehostamistarkoituksessa. Myyntilaskutuksen osalta käynnistettiin tilikauden aikana yhteistyö kilpailutetun laskujen elinaaripalveluja tuottavan yhteistyökumppanin kanssa. Controller-palvelut toimi hyvinvointialueen johdon ja toimialojen

tukena talouden suunnittelussa ja raportoinnissa sekä toteutti uuden talousarviovalmistelussa käytettävän taloussuunnitteluohjelmiston käyttöönottoprojektin. Controller-toimintoa työllistivät huomattavasti myös lukuisat tietopyynnöt, joita hyvinvointialueelle tehdään mm. median toimesta.

Viestintäpalvelut

Viestintäpalvelut vastaa hyvinvointialueen viestinnän linjaamisesta, tukemisesta ja kehittämisestä strategian mukaisesti. Viestintä on palveluna organisoitu niin, että jokaisella toimialalla on oma viestintäasiantuntijansa, joka tukee toimialan ammattilaisia henkilöstö- ja asukasviestinnässä.

Vuonna 2023 Eloisan strategisista tavoitteista priorisoitiin etenkin ”sujuvat ja oikea-aikaiset palvelut lähellä” ja ”paras ja joustavin työnantaja”, joihin on pyritty määrätietoisesti läpi vuoden. Ansaitun median määrä on ollut suurta: mediatiedotteita tehtiin vuonna 2023 yhteensä 148 kpl, joista 129 eli huikeat 87% meni mediassa läpi. Asukkaat myös löysivät digipalvelut hyvin. Viestinnän tehostamiseksi tehtiin myös lehti-ilmoituksia, jotka julkaistiin kaikkien 12 kunnan alueella. Näin toimittiin esim. influenssarokotusten alkamisessa ja kohdeyleisö tavoitettiin monikanavaisella viestinnällä erinomaisesti. Kaikkiin Etelä-Savon kotitalouksiin jaettiin tiedote keskeisistä yhteydenottokanavista heti alkuvuodesta. Vastaava laajempi palveluopas lähetettiin joka kotiin ja kesäasukkaille kesäkuussa. Turvallisuusviestintää on tehty aktiivisesti etenkin pelastuslaitoksen kanaviin. Kriisiviestinnän suunnittelua on viety tavoitteellisesti eteenpäin ja kriisiviestintäohje valmistui.

Asukasviestinnän pääkanavaa etelasavonha.fi -nettisivustoa kehitettiin vuonna 2023 edelleen eteenpäin ja palveluiden löydettävyyttä parannettiin. Vahvalle alulle saatiin englanninkielisen sivuston kehitystyö ja Vaalijalan sivuston siirto Eloisan nettisivustolle. Molemmat julkaistaan kevättalvella 2024 osana etelasavonha.fi -nettisivustoa. Sosiaalisen median sisältöihin panostettiin läpi vuoden. Keskeisimmissä kanavissa, Eloisan Facebookissa ja Instagramissa, oli kasvua: Facebookin seuraajamäärä kasvoi vuoden aikana noin 2200 seuraajalla, ollen vuoden lopussa reilut 15 500 sekä Instagramin seuraajamäärä kasvoi reilulla 700:lla, nousten noin 7000:een. Verrattuna YTA-kumppaneihin Eloisalla on hyvä etumatka. Kumppaneilla seuraajia on Facebookissa noin 3000-8000 ja Instagramissa noin 2000-6000.

Toisen keskeisen strategisen tavoitteen ”paras ja joustavin työnantaja” toteutumista viestintäpalvelut on pyrkinyt edistämään kehittämällä sisäistä viestintää ja tukemalla rekrytointia. Sisäisen tiedonjaon edistämiseksi henkilöstön intranettiä ja sen sisältöjä on kehitetty voimakkaasti vuoden 2023 aikana henkilöstön palautetta kuunnellen. Intranetistä on muodostunut todellinen sisäisen tiedon keskus, jossa jaetaan kaikki ohjeet, uutiset, tapahtumat ja esimerkiksi tiedot keskeisistä uudistuksista.

Johdon henkilöstöinfojen ja rennompien keskustelutuokioiden pitämiseen on panostettu. Henkilöstöinfoja pidettiin kaikilla toimialoilla ja hyvinvointialuejohtajan kanssa. Viestintäpalvelut pyrki järjestämään infot siten, että tieto keskeisistä asioista jaetaan ensin henkilöstölle ennen sen kulkemista ulos organisaatiosta ja päätymistä lehtiin. Yhteistyössä rekrytointin kanssa Eloisan työnantajamielikuvaa ja brändin tunnettuutta vietiin voimalla eteenpäin. Kampanja huomattiin laajalti ja sen vaikutus näkyi positiivisesti uusien työntekijöiden rekrytoinnissa.

Tila- ja tukipalvelut

Tila- ja tukipalvelujen osalta toiminnot toteutuivat suunnitellusti. Tilojen määrä supistui n. 5 % aiemmin tehdyn suunnitelman mukaisesti. Vuoden aikana tilojen tiivistämisen valmistelua jatkettiin ja niiden osalta ratkaisuja on tehty palveluverkkopäätöksen jälkeen. Kuntien kanssa käytävät tilojen vuokrasopimusehtoihin liittyvät neuvottelut jäivät alkuvuodelle 2024. Kokonaisuudessaan kiinteistökulut jäivät alle talousarvioon arvioidun. Merkittävin tekijä oli MKS:n osalta saatu kiinteistöveron oikaisu, jonka vuoksi kiinteistöveron loppusumma muodostui positiiviseksi.

Palvelutuotanto on toiminut suunnitellusti ja talousarvio korjattiin syksyllä toimintaa vastaavaksi. Kulu- van vuoden aikana on yhtenäistetty toimintatapoja eri palveluissa. Haasteena on ollut osaavan henkilöstön saatavuus. Yhteistoiminta-alueen yhteistyöhön mm. tila- ja tarvikkehankintojen varautumisasioissa osallistutaan aktiivisesti.

Sopimusten tarkistaminen sekä tarkentaminen saatiin vuoden aikana tehtyä. Tila- ja tukipalvelujen sopimusten arvo on n. 190 miljoonaa euroa. Vuoden aikana saatiin useita merkittäviä kilpailutuksia käynnistettyä ja käynnistettiin valmistelua tulevia hankintoja varten.

Investointiohjelma on päivitetty ministeriöiden vahvistamissa puitteissa yhdessä muiden toimialueiden kanssa. Keskeiset toteutuneet investoinnit olivat MKS:n A-osan katon korjaus, Mikkelin Vilhonkadun mielenterveyspalvelujen päivätoiminnan tilat sekä Nenonpellon rakennus 10:n peruskorjaus. Lisäksi kalustettiin uusi Vaahteran palvelutalo ja tehtiin mm. välinhuoltojen koneiden uusimista. Pääosa investointiohjelman mukaisista lainanottovaltuuden mukaisista investoinneista käynnistetään vasta tulevina vuosina.

Tukipalvelujen osalta kulut ovat toteutuneet arvioidusti. Kulujen vertaamista aiempiin vuosiin on mahdollista toteuttaa vuoden 2022 tilinpäätöstietojen kohdennuseroavuuksien vuoksi. Esimerkiksi kuntien tiedot tilakustannuksista vuodelta 2022 olivat vuokrasopimuksista poikkeavat.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalveluissa vuosi on sisältänyt organisaation kannalta erityisen kriittisiä tilanteita, joista selvittiin vähintäänkin kohtuullisesti. Työ- ja virkaehtosopimusten mukaiset yleiskorotukset, kerta-palkkio ja paikalliset järjestelyerät sekä useat paikalliset neuvottelut eri aiheista ovat vuoden aikana työllistäneet mittavasti koko osaston henkilöstöä. Järjestelyeräneuvotteluiden lopputuloksena saatiin yksimielinen ratkaisu ja siten voitiin tasata palkkoja jopa yllättäen etujassa. Eri yksiköiden välillä olleita palkkaeroja saatiin tasattua merkittäväällä tavalla SOTE- ja HYVTES-sopimusaloilla. Erityisesti on huomioitava vuoden aikana käydyt kolmet yhteistoimintaneuvottelut, joita käytiin yhteensä 18 viikon ajan.

Eloisan henkilöstöedut, lukuun ottamatta henkilöstön autoetua, ovat olleet henkilöstön käytössä ja niistä on saatu hyvää palautetta. Henkilöstökokemusta mitataan säännöllisesti ja tavoitteena on vuoden loppua kohti kasvava positiivinen kehitys kaikkien väittämien osalta sekä vastausprosentin kasvattaminen 60 prosenttiin. Positiivinen kehitys on väittämien osalta toteutunut, ainoastaan vastausprosentti on jäänyt alle tavoitteen. Suosittelemiseksi on koko organisaation osalta ollut hyvä ja kehittynyt parempaan suuntaan, ollen vuoden lopussa 13. Henkilöstökokemusta mitattiin vuoden aikana yhdeksän kertaa.

Rekrytoinnin osalta työvoimapula erityisesti hoitohenkilöstön osalta vaikeutti toimintaa ja erityisesti ikääntyneiden toimialalla. Vuoden aikana hoitohenkilöstön rekrytoinnissa saatiin kuitenkin hyviä tuloksia aikaan ja siten hoitohenkilöstön määrä kasvoi vuoden aikana, erityisesti digipalveluihin saatiin hakemuksia runsaasti. Työvoiman saatavuudessa on kuitenkin edelleen haasteita useilla ammattialoilla. Lääkäreiden saatavuuden paranemisesta ei ole merkkejä, kyseessä on valtakunnallinen ongelma. Eloisa panostaa kuitenkin voimakkaasti positiivisen työnantajakuvaan edistämiseen eri työkaluja ja vaihtoehtoja toteuttaen ja uusia avauksia kokeillen.

Osaamisen kehittämisen osalta osaamisen kehittämisen ohjelmaan (OSS) saatiin vietyä niiden aikaisempien organisaatioiden data, joilla oli käytössä joku osaamisen järjestelmä. Data sisälsi aikaisempia koulutuksia sekä pätevyyskysymyksiä. Esihenkilöitä on myös perehdytetty henkilöstökyselyn läpikäyntiin oman henkilöstönsä käyttöön ja tulosten läpikäynnit ovat lisääntyneet vuoden aikana. Tavoitteena on, että kaikissa Eloisan työyksiköissä tulokset ja toimenpiteet tulosten johdosta käydään läpi yhdessä henkilöstön kanssa.

Leidenschaftin vetämä organisaation toimintakulttuurin muutoksen edistäminen on edennyt hyvin. Esihenkilöiden valmennusta tehtiin laajamittaisesti koko vuoden ajan. Kevään aikana valmisteltiin myös Eloisan esihenkilön yleinen roolikuvaus. Roolikuvauksen valmisteluun osallistui johtoryhmän lisäksi laaja joukko esihenkilöitä ja henkilöstön edustajia eri toiminnoista. Kuvaus antaa raamit Eloisan esihenkilötyöskentelylle, jossa tulee korostua vaikuttaminen, välittäminen ja rohkaiseminen. Esihenkilövalmennus keskittyy näihin teemoihin ja jatkui loppuvuoden ajan.

Täydennyskoulutusyksikön toimesta aloitettiin henkilöstölle koulutusohjelma monikulttuurisista työyhteisöistä sekä englannin kielen keskustelupiirit toimialoittain. Näillä pyritään helpottamaan kansainvälisten hoitajien kotoutumista Etelä-Savon alueelle. Ensimmäiset Eloisan kv-hoitajat 40 kpl saapuivat elokuussa ja seuraavat 10 kpl marras-joulukuussa.

Digitaaliset- ja tietopalvelut

Vuonna 2023 sovellustiimin painopiste oli tietojärjestelmien yhtenäistämässä ja prosessien automatisoinnissa, tavoitteena kustannussäästöt ja tehokkuuden parantaminen. Merkittävä projekti oli Sosterin ja Essoten Lifecare-potilastietojärjestelmien yhdistäminen, jonka toteutus on suunniteltu tammikuulle 2024. Sosiaalihuollon järjestelmien yhtenäistäminen käynnistyi Pieksämäellä ja Sosterin alueella, ja se sisältää merkittävän versiopäivityksen sekä liittymisen Kanta-järjestelmään. Ruokahuollon järjestelmien yhtenäistäminen ja työajanseurantajärjestelmän kilpailutus olivat myös tärkeitä hankkeita.

Hyvinvointialueen ICT-muutosprojekti eteni suunnitellusti, kattaen palvelimet, työasemat, tietoverkot ja tietojärjestelmät. Eloisan ICT-kokonaisuus koostuu noin 400 eri tietojärjestelmästä, n. 500 palvelimesta, n. 6500 työasemasta sekä n. 5500 mobiililaitteesta, jotka sijoittuvat alueen n. 200 eri toimipisteeseen ja etäkäyttäjille. Perustietotekniikkaan sekä ydinsovelluspalveluihin liittyvät tuki-, ylläpito- ja valvontapalvelut on ulkoistettu ja ICT-yksikön funktiona on pääosin toimia toimintaa suunnittelevana, ohjaavana, kehittävästä sekä valvovana tahona. Vuoden aikana tehtiin useita toimenpiteitä tietoturvaan ja tietosuojaan liittyen, muun muassa

Digitaalisten palveluiden tiimi keskittyi asiointialustojen yhtenäistämiseen ja raportoinnin parantamiseen. Vuoden aikana tehtiin myös useita digitaalisia uudistuksia, kuten digiasiointialustan kilpailutus ja käyttöönotto sekä digituen ja muutosagenttitoiminnan koordinointi. Kotiin vietävien palveluiden, kuten etähoivan ja lääkeautomaattien, käyttöä laajennettiin.

Tietojohtamisen yksikön talous noudatti talousarviota, ja noin 400 000 euroa kohdistui muutosprojekteihin. Hyvinvointialueen aloitus aiheutti haasteita tiedon saannissa ja tuottamisessa toimialoille, mutta touko-kesäkuuhun mennessä raportointi saatiin johtamisen tueksi. Vuonna 2024 tietojen saannissa on vielä odotettavissa haasteita. Yksikön toiminta käynnistyi onnistuneesti, tukien toimialoja muutoksessa. Vuoden loppuun mennessä tietopohjaa laajennettiin ja uusia raportteja kehitettiin, mukaan lukien johdontyöpöytä.

Digitaaliset- ja tietopalvelut palvelualueen taloutta rasitti muilta toimialoilta siirtyneet ICT-kustannukset, joihin ei oltu varauduttu talousarviota valmistellessa. Siirtyneitä ICT-kustannuksia olivat mm. tietojärjestelmien käyttöoikeusmaksut, jotka olivat aiemmin olleet muiden toimialojen kuluissa.

Vaikuttavuuspalvelut

Lakisääteiset sekä vapaaehtoiset toimielimet jatkaneet suunnitelman mukaan työskentelyä. Eloisan kumppanuusanalyysi sekä työsuunnitelma alueellisen kumppanuusstrategian laatimiselle valmistuivat. Osana alueellista kumppanuusstrategiatyötä tehty yhteistyötä kuntien ja maakuntaliiton lisäksi mm. aktiivisesti järjestöneuvottelukunta YhES:in, Etelä-Savon yrittäjien ja Etelä-Savon kauppamarin kanssa. Eloisan strategian kehittämisohjelma valmistui, johon nostettiin 2 alastrategiaa; digistrategian jalkautus ja kumppanuusstrategian laatiminen ja jalkautus. Strategian kehittämisohjelman 3 päätavoitetta on palvelujen uudistaminen, Eloisa-kulttuurin sekä tiedollajohtamisen kehittäminen.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä on valmisteltu päätöksentekoon Etelä-Savon laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma. Hyten lautakunta valmisteli vuoden 2024 yhteisöavustusohjeen ja avasi haun. Osallisuusohjelma valmisteltu päätöksentekoon laaja-alaisena yhteistyönä kaikkien osallisuustoimielinten kesken. Asiakaspalauttejärjestelmän laajennus koko hyvinvointialueelle käynnistyi 16.11.2023. Tekstiviestipalautteen käynnistys siirtyi vuodelle 2024. Konsernipalvelujen sisäisen palautekyselyn valmistelu aloitettu. Vaikuttavuuspalvelujen henkilöresurssin väheneminen on vaikuttanut toimenpiteiden toteuttamiseen niitä hidastavasti. Hoitotyön laadun kehittämistyötä aloitettu Eloisassa vajaaravitsemuksen, painevaurioiden ja kaatumisten ehkäisyssä. Painehaavojen seurannassa Painehaavaprevalenssipäivänä tarkistettiin yhteensä vuoden aikana 10 311 potilaan/asiakkaan ihon kunto.

Suomen Kestävän kasvun ohjelmaan suunnitellut toimenpiteet ovat toteutuneet pääosin suunnitelman mukaisesti. Hanketoiminnan sidosryhmäarviossa 91% sidosryhmien vastaajista näki hankkeen olevan linjassa Eloisan strategian kanssa. Hankkeen tavoitteena oli tukea Eloisan digitaalisten palvelujen käyttöönottoa sekä ikääntyvien palvelujen etäpalvelukeskuksen rakentamista ja yhtenäistää palvelurakenteita hyvinvointialueella yhtenäisiksi. Esim. avoterveydenhuollon lääkäripalveluita tuotettiin loppuvuodesta jo 25-30% digitaalisin välinein. Kannustinmalli-hanke on tukenut sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kuntien nuorten ohjaamotoiminnan palvelujen integraatiota jatkuen edelleen vuonna 2024. Vetoa ja pitoa hoitotyöhön käynnistyi loppuvuodesta yhteistyössä Xamkin kanssa.

Lastensuojelun palveluja kehittävän Varikko-hankkeen rahoituspäätöstä ei saatu vuoden vaihteeseen mennessä. Tulevaisuuden sotekeskus -hankekokonaisuus sekä Tulevaisuus kotona-hanke päättyivät vuoden vaihteeseen. Näiden lisäksi Eloisa tehnyt yhteistyötä lukuisien hyvinvointia ja terveyttä edistävien hankkeiden kanssa.

Sosiaali- ja potilasasiamiestoiminnan toiminta yhdenmukaistettiin hyvinvointialueelle ja valmistauduttu lainsäädännön muutokseen toiminnassa. Edeltävien organisaatioiden asiamiestoiminnan selvitykset esiteltä hyten lautakunnalle. Vuonna 2023 sosiaali- ja potilasasiamiestoiminnassa käsiteltiin 1603 yhteydenottoa, joista 71% liittyi terveydenhuollon palveluun, 9% sosiaalipalveluihin, 7% ikäntyvien palveluihin ja 6% konsernipalveluihin. 7% yhteydenotoista eivät koskeneet hyvinvointialueen palveluita. Yhteydenotoista 48% koski hoitoa ja menettelytapoja, n. 20% potilasvahinkoja ja n.11% tiedon saantia ja tarkastusta. Konsernipalveluja koskevat yhteydenotot koskivat pääosin asiakaslas-kutusta ja korvaushakemusasioita, kuten asiakasmaksujen huojennusta, laskun viivästyksiä tai asiakas- ja potilastiedon arkistointia.

Hyvinvointialueen valvontatiimi toteutti valvontasuunnitelman mukaista valvontaa yhteistyössä toimialojen kanssa. Yhteistyö toimialojen, yksityisten palveluntuottajien, viranomaisten ja hyvinvointialueen turvallisuustiimin kanssa on tiivistynyt sekä valmistauduttiin potilasturvallisuus- ja valvontatiimin yhdistymiseen vuoden 2024 alusta alkaen. Valvonnan prosessit on kuvattu IMS-järjestelmään. Valvonnassa ollut käsittelyssä vuonna 2023 54 epäkohtailmoitusta, 43 palveluntuottajailmoitusta, 44 yksityisen palveluntuottajan asiakasturvallisuusilmoitusta sekä tehty 20 valvontakäyntiä ja 3 ilmoitusta aluehallintovirastolle asiakas- ja potilasturvallisuuden vaarantumisesta.

MITTARI	ARVIO	TOTEUMA 2023	VASTUUHENKILÖ
NPS (Net promoter score, kuinka todennäköisesti suosittelet hyvinvointialueen palveluja)	50 tai yli	NPS 9 avoin palaute koko Eloisa, NPS 62,5 tyytyväisyys osastojaksoon	Asiakas- ja palveluohjauspäällikkö
Palvelujen saatavuus ja vaikuttavuus	Lakisääteiset ajat: sosiaalihuolto ja terveydenhuolto		Toimialojen määrittelemät vastuuhenkilöt
Asiakaspalautteiden määrä ja laatu	Palautteiden määrä on kasvava. Positiivisen/kehittävän palautteen suhde	Asiakaspalauttejärjestelmän laajennus koko hyvinvointialueelle toteutui 16.11.2023. 16.11.-31.12.23 avoimia palautteita annettiin yht.150 kpl, joista kehitysideoita 30 kpl. Kehitysideoiden määrä 20% annetuista palautteista.	Vaikuttavuusjohtaja
HOPP (hoitotyön potilas-palaute)	Kerätään 4/krt/v	Hoitotyö potilaspalautetta kerättiin jatkuvana vuoden 2023 aikana, vastauksia yhteensä 516 kpl. HoPP keskiarvo (1-5) 4,7	Vaikuttavuusjohtaja

Muistutukset ja kantelut	Kuinka paljon tehdään vuosittain (hallinnolliseen ohjaukseen johtaneet). Määrä vähenee vuosittain.	Sosiaalihuollon oikaisuvaatimuksia 112 kpl, joista 17 itseoikaisua. Muistutuksia 84kpl, Kanteluita 30 kpl.	Johtajaylilääkäri, sosiaali- ja integraatiojohtaja
Vapaaehtoisten/kokemus-asiiantuntijoiden käyttö prosessien kehittämisessä	Heidän asiantuntemuksensa hyödyntäminen lisääntyy joka vuosi	Kokemusasiiantuntijatoiminnan hyödyntäminen enimmäkseen mielenterveyden ja riippuvuussien hoidossa sekä hanketoiminnassa. Kokemusasiiantuntijatoimintamalli valmistunut.	Toimialojen määrittelemät vastuuhenkilöt
eAsiakasraati	Käyttö laajenee kaikille toimialoille	eAsiakasraatia valmisteltu, digitaalisen kanavan hankintaprosessi käynnissä	Vaikuttavuusjohtaja/asiakas- ja potilasturvallisuus-päällikkö
PROM (asiakkaan/potilaan raportoimia terveyden tai toimintakyvyn mittareita) / PREM (asiakkaan kokemus palvelusta)	Käyttö laajenee (kansalliset laaturekisterit)	Laaturekisterien laajennus hva:lle kesken. Prom-mittarin valinnassa odotetaan kansallisen mittarin valintaa ja THL:n päätöstä.	Vaikuttavuusjohtaja

2.3.3. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

1 000 €	TOT 2023	Alkup. TA	TA- muutokset	Muutettu TA	Poikkeama	Poikkeama %
Toimintatulot						
Myyntituotot	67 461	63 620	-658	62 962	4 499	7 %
Maksutuotot	52 941	52 604	-4 461	48 143	4 798	10 %
Tuet ja avustukset	21 951	12 854	-1 945	10 909	11 042	101 %
Muut toimintatuotot	10 126	5 472	2 863	8 335	1 791	21 %
Toimintatulot yhteensä	152 479	134 550	-4 201	130 349	22 130	17 %
Toimintakulut						
Henkilöstömenot	-427 927	-426 077	10 290	-415 787	-12 140	3 %
Palvelujen ostot yhteensä	-328 676	-311 268	-13 197	-324 465	-4 211	1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-62 455	-65 419	2 394	-63 025	570	-1 %
Avustukset	-19 610	-18 223	-1 229	-19 452	-158	1 %
Muut toimintakulut	-34 399	-34 109	-636	-34 745	346	-1 %
Toimintakulut yhteensä	-873 067	-855 096	-2 378	-857 474	-15 593	2 %
Toimintakate	-720 587	-720 546	-6 579	-727 125	6 537	-1 %
Valtionrahoitus	694 504	703 251	-8 747	694 504	0	0 %
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	1 602	0	0	0	1 602	
Muut rahoitustuotot	641	450	600	1 050	-409	-39 %
Korkokulut	-3 269	-3 355	147	-3 208	-61	2 %
Muut rahoituskulut	-118	0	0	0	-118	
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-1 144	-2 905	747	-2 158	1 014	-47 %
Vuosikate	-27 227	-20 200	-14 579	-34 779	7 551	-22 %
Poistot ja arvonalentumiset	-15 720	-15 007	-718	-15 725	5	0 %
Tilikauden tulos	-42 947	-35 207	-15 297	-50 504	7 556	-15 %
Tilikauden yli-/alijäämä	-42 947	-35 207	-15 297	-50 504	7 556	-15 %

Valtion rahoituksen erittely

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama
Valtion rahoitus					
Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien rahoitus	686 869	-5 854	681 015	680 019	-995
Pelastustoimen rahoitus	16 382	-2 892	13 490	14 484	994
Lisärahoitus	-	-	-	-	-
Yhteensä	703 251	-8 746	694 505	694 504	-1

2.4. Investointiosan toteutuminen

	TOT 2023	Alkup. TA	TA-muutokset	Muutettu TA	Poikkeama	Poikkeama %
Investoinnit						
Sote laite- ja kalustohankinnat	1 013	8 482	-1 897	6 585	5 572	84,6 %
Tukipalvelut laite- ja kalustohankinnat	106	3 015	-1 275	1 740	1 634	93,9 %
Rakennukset	3 581	17 930	-7 260	10 670	7 089	66,4 %
<i>Privaatti, Rakennus 10</i>	2 135	2100		2 100	-35	-1,7 %
<i>Rakennus 23</i>		700	-700	0	0	-
<i>Rakennus 21</i>		800	-800	0	0	-
<i>Rakennus 26</i>		60	-60	0	0	-
<i>Kaukolämpövaihtimet</i>		30	-30	0	0	-
<i>Auto- ja pyöräkatos</i>		150	-150	0	0	-
<i>Varaus</i>		50	-50	0	0	-
<i>Vesi- ja viemäreiden kunnostus ja salaojat</i>		80	-80	0	0	-
<i>Uusien yksiköiden irtaimisto</i>		50	-50	0	0	-
<i>15+5 paikkainen palvelukoti Pieksämäki</i>		500	-500	0	0	-
<i>Aurinkosähköjärjestelmien ja latauspisteiden kehitt. palvelukodeilla</i>		50		50	50	100,0 %
<i>MKS, Q j a P rakennusten saneeraus</i>	22	300		300	278	92,7 %
<i>MKS, D ja E rakennusten saneeraus</i>	28	2000		2 000	1 972	98,6 %
<i>MKS, O-osan peruskorjaus</i>	0	100		100	100	100,0 %
<i>Mielen ja kuntoutuksen talo</i>		3410	-3 370	40	40	100,0 %
<i>Kuunsilta</i>	317		80	80	-237	-296,3 %
<i>Tehovalvonta</i>		3000		3 000	3 000	100,0 %
<i>SKS, G-osan peruskorjaus ja vainajakylmiö</i>	50	500		500	450	90,0 %
<i>SKS, B-osan vesikaton korjaus</i>	21	400		400	379	94,8 %

	TOT 2023	Alkup. TA	TA-muutokset	Muutettu TA	Poikkeama	Poikkeama %
SKS, A-osan vesikaton peruskorjaus		400		400	400	100,0 %
SKS, ABI-osa, keskusradion päivitys		150	-150	0	0	-
SKS, B-osa, 00 krs ent. fysiatrian tilojen muutos		150	-150	0	0	-
SKS B-osa, 1. krs. peruskorjaus + jäähdytyksen rakentaminen		1000	-1 000	0	0	-
SKS, A-osa, 6. krs. Peruskorjaus + jäähdytyksen rakentaminen		1000	-1 000	0	0	-
SKS, E-osan lämmönvaihtimen uusiminen		200		200	200	100,0 %
SKS, välinehuollon saneeraus	8			0	-8	-
Mäntykodin viilennys		50	-50	0	0	-
Varaus muihin korjauksiin		700	-600	100	100	100,0 %
Vilho	805		1 400	1 400	595	42,5 %
Vaahteran muutostyöt	24			0	-24	-
MKS, A-rakennuksen katto	171			0	-171	-
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	327	3 570	-680	2 890	2 563	88,7 %
Pelastustoimi	183	3 030	-150	2 880	2 697	93,6 %
Investoinnit yhteensä	5 210	36 027	-11 262	24 765	19 555	79,0 %
Investointituet						
Rahoitusosuudet (pelastustoimi)	64	0	0	0	-64	-
Rahoitusosuudet ICT-hankerahoitus	0	3 000	-3 000	0	0	-
Hyvinvointialue yhteensä	5 146	33 027	-8 262	24 765	19 555	79,0 %

2.5. Lainaottovaltuuden käyttö investointien rahoittamiseen

Valtioneuvosto päättää vuosittain hyvinvointialueelle seuraavalle vuodelle lainanottovaltuuden eli valtuuden nostaa pitkäaikaista lainaa investointien rahoittamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa pitkäaikaista lainaa ainoastaan investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseen. Lainanottovaltuuden määrään vaikuttavat sekä hyvinvointialueen tuottojen ja kulujen suhde, että lainojen määrä. Lainojen määrässä otetaan huomioon edellisen tilinpäätöksen lainamäärä sekä talousarvion mukaiset lainojen nostot ja lyhennykset.

Investointiosassa esitettävien varsinaisten kirjanpidollisten investointien lisäksi lainanottovaltuutta kuluttavat niin sanotut investointeja vastaavat sopimukset, käytännössä erilaiset leasing- ja vuokrasopimukset.

Etelä-Savon hyvinvointialueen lainanottovaltuus vuodelle 2023 oli Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti 102,4 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 lainanottovaltuus on nolla euroa. Hyvinvointialue käyttää talousarviovuoden 2024 sekä taloussuunnitelmavuosien investointien toteuttamiseen tilikaudelta 2023 käyttämättä jäänyttä lainanottovaltuutta. Seuraavassa taulukossa on esitetty tilikaudella 2023 käytetty lainanottovaltuus. Tilikauden aikana käyttämättä jäänyt lainanottovaltuus 85,75 miljoonaa euroa siirtyy käytettäväksi seuraavien tilikausien aikana. Käyttämättä jäänyt lainanottovaltuus käytetään tulevien tilikausien hankkeiden rahoittamiseen valtuuston hyväksymän investointisuunnitelman mukaisesti.

	Lainaottovaltuus	Valtuutta käytetty tilikaudella		Valtuutta käyttämättä
Vuosi 2023	102 387 622,00	Nettoinvestoinnit	5 146 201,93	85 746 823,73
		Uudet tilavuokrasitoumukset	6 880 000,00	
		Uudet leasingsitoumukset	4 614 596,34	
		Yhteensä	16 640 798,27	

Aluehallitus on 27.11.2023 § 345 hyväksynyt palveluasumisen Kortteli 8 -hankkeen yhteistyösopimuksen Mikalo Oy:n ja Mikkelin kaupungin kanssa. Mikalo Oy:n toteuttamassa rakennushankkeessa toteutetaan palvelu- ja vuokratilakäyttöön tarkoitettu uudiskohde, josta hyvinvointialueen on määrä vuokrata tiloja oman palvelutuotantonsa käyttöön. Arvioitu vuokravastuun kokonaismäärä vuokrasopimusluonnoksen mukaisesti 20-vuotisesta sopimuksesta on 9,64 miljoonaa euroa, joka on huomioitu hyvinvointialueen investointisuunnitelmassa. Hanke kuluttaa lainanottovaltuutta, kun hankkeen toteutuminen lopullisesti varmistuu ja vuokrattavista tiloista laaditaan lopullinen sitoumus/sopimus.

Aluehallitus on 16.10.2023 § 291 hyväksynyt hyvinvointialueen investointisuunnitelmaan sisältyvän Rantasalmen paloaseman uudisrakennushankkeen toteuttamisen vuokra- tai leasingmallilla. Viimeisimmän tiedon mukaan hanke tullaan toteuttamaan leasingmallilla, mikä vaatii uutta päätöksentekoa kevään 2024 aikana. Arvio Rantasalmen paloaseman 15-vuotisesta leasingvuokrasopimuksen vuokravastuun kokonaismäärästä on 2,79 miljoonaa euroa. Hanke kuluttaa lainanottovaltuutta sitoumuksen (leasingvuokrasopimuksen) laatimisvuonna 2024.

2.6. Rahoitusosan toteutuminen

1 000 €	TOT 2023	TA 2023	TA-muutokset	Muutettu TA	Poikkeama	Poikkeama%
Toiminta ja investoinnit						
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	-27 227	-20 200	-14 579	-34 779	7 552	-21,71 %
Tulorahoituksen korjauserät	4 659	0	0	0	4 659	-
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-5 210	-36 027	11 262	-24 765	19 555	-78,96 %
Rahoitusosuudet investointeihin	64	3 000	-3 000	0	64	-
Toiminta ja investoinnit, netto	-27 714	-53 227	-6 317	-59 544	-25 513	42,85 %
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten vähenn. muilta	2	0	0	0	2	-
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	36 027	0	36 027	-36 027	-100,00 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 132	-8 149	0	-8 149	17	-0,21 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-8 893	0	0	0	-8 893	-
Oman pääoman muutokset	-14 128	0	0	0	-14 128	-
Muut maksuvalmiuden muutokset	-9 116	0	0	0	-9 116	-

2.7. Yhteenveto aluevaltuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

1 000 euroa	TOIMINTATULOT						TOIMINTAKULUT					
	TOT. 2023	ALKUP. TA	TA-MUUT.	MUUTETTU TA	POIK- KEAMA	POIK- KEAMA %	TOT. 2023	ALKUP. TA	TA-MUUT.	MUUTETTU TA	POIK- KEAMA	POIK- KEAMA %
KÄYTTÖTALOUSOSA												
Sosiaalipalvelut	53 248	51 135	-3 809	47 326	5 922	12,51 %	159 989	159 811	-3 801	156 010	-3 979	-2,55 %
Ikääntyneiden palvelut	36 937	30 292	3 234	33 526	3 411	10,17 %	183 053	171 598	8 787	180 385	-2 668	-1,48 %
Terveyspalvelut	42 486	37 732	2 125	39 857	2 629	6,60 %	369 886	372 360	-10 633	361 727	-8 159	-2,26 %
Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	87	71	0	71	16	22,54 %	14 809	15 156	-270	14 886	77	0,52 %
Konsernipalvelut	19 723	15 320	-5 751	9 569	10 154	106,11 %	145 331	136 171	8 295	144 466	-865	-0,60 %
Yhteensä	152 481	134 550	-4 201	130 349	22 132	16,98 %	873 068	855 096	2 378	857 474	-15 594	-1,82 %
TULOSLASKELMAOSA												
Valtionrahoitus	694 504	703 251	-8 746	694 505	-1	0,00 %						
Poistot							15 720	15 007	718	15 725	5	0,03 %
Korkotuotot	1 602	0	0	0	1 602	-						
Muut rahoitustuotot	641	450	600	1 050	-409	-38,95 %						
Korkomenot							3 269	3 355	-147	3 208	-61	-1,90 %
Muut rahoitusmenot							118	0	0	0	-118	-
YHTEENSÄ	849 228	838 251	-12 347	825 904	23 324	2,82 %	892 175	873 458	2 949	876 407	-15 768	-1,80 %
INVESTOINTIOSA												
Sosiaalipalvelut												
Ikääntyneiden palvelut												
Terveyspalvelut							1 013	8 482	-1 897	6 585	5 572	84,62 %
Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	64	0	0	0	64	-	183	3 030	-150	2 880	2 697	93,65 %
Konsernihallinto ja -palvelut		3 000	-3 000	0			4 014	24 515	-9 215	15 300	11 286	73,76 %
YHTEENSÄ	64	3 000	-3 000				5 210	36 027	-11 262	24 765	-19 555	-78,96 %

1000 euroa	TOIMINTATULOT						TOIMINTAKULUT					
	TOT. 2023	ALKUP. TA	TA-MUUT.	MUUTETTU TA	POIK- KEAMA	POIK- KEAMA %	TOT. 2023	ALKUP. TA	TA-MUUT.	MUUTETTU TA	POIK- KEAMA	POIK- KEAMA %
RAHOITUSOSA												
Antolainauksen muutokset												
Antolainasaamisten väh.	2	0	0	0	2	-						
Lainakannan muutokset												
Pitkäaikaisten lainojen lis.	0	36 027	0	36 027	-36 027	-100,00 %						
Pitkäaikaisten lainojen väh.							8 132	8 149	0	8 149	17	0,21 %
Lyhytaik.lainojen lis.												-
Lyhytaik.lainojen väh.							8 893	0	0	0	-8 893	-
Oman pääoman muutokset							14 128	0	0	0	-14 128	-
Vaikutus maksuvalmiuteen							58 865	28 213	0	28 213	-30 652	-108,64 %
YHTEENSÄ	2	36 027	0	36 027	-36 025	-99,99 %	75 890	36 362	0	36 362	-39 528	-108,71 %

3. Tilinpäätöslaskelmat

3.1. Tuloslaskelma

1.1.-31.12.2023

Toimintatuotot			
Myyntituotot	67 461 463,95		
Maksutuotot	52 941 229,74		
Tuet ja avustukset	21 950 596,35		
Muut toimintatuotot	10 126 576,86	152 479 866,90	
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-345 467 085,15		
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-69 539 943,17		
Muut henkilösivukulut	-12 920 056,61		
Palveluiden ostot	-328 675 514,43		
Aineet ja tarvikkeet	-62 454 696,59		
Avustukset	-19 610 485,88		
Muut toimintakulut	-34 399 154,90	-873 066 936,73	
Toimintakate		-720 587 069,83	
Valtion rahoitus		694 503 744,60	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	1 601 974,59		
Muut rahoitustuotot	641 307,28		
Korkokulut	-3 269 151,76		
Muut rahoituskulut	-117 607,28	-1 143 477,17	
Vuosikate		-27 226 802,40	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot		-15 720 335,99	
Tilikauden tulos		-42 947 138,39	
Tilikauden yli-/alijäämä		-42 947 138,39	

3.2. Rahoituslaskelma

1.1.-31.12.2023

Toiminnan rahavirta

Vuosikate	-27 226 802,40	
Satunnaiset erät	0,00	
Tulorahoituksen korjauserät	4 658 444,17	-22 568 358,23

Investointien rahavirta

Investointimenot	-5 210 201,93	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	64 000,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	-5 146 201,93
Toiminnan ja investointien rahavirta		-27 714 560,16

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	
Antolainasaamisten vähennykset	2 103,78	2 103,78
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-3 704,09	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 128 026,03	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-8 893 612,53	-17 025 342,65
Oman pääoman muutokset		-14 127 536,92
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	11 860,11	
Vaihto-omaisuuden muutos	84 533,78	
Saamisten muutos	26 071 020,49	
Korottomien velkojen muutos	-35 283 313,92	-9 115 899,54
Rahoituksen rahavirta		-40 266 675,33

Rahavarojen muutos -67 981 235,49

Rahavarojen muutos

Rahavarat 31.12.	23 452 897,88	
Rahavarat 1.1.	91 434 133,37	-67 981 235,49

3.3. Tase

VASTAAVAA	31.12.2023	AVAAVA TASE	
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet			
Tietokoneohjelmistot		1 033 276,19	2 227 389,45
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	627 248,17		627 248,17
Rakennukset	214 023 841,59		225 184 258,50
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 883 258,61		7 005 415,34
Koneet ja kalusto	10 540 524,59		13 946 207,30
Arvo- ja taide-esineet	69 536,16		69 536,16
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	<u>3 458 453,49</u>	234 602 862,61	<u>866 768,03</u> 247 699 433,50
Sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	3 845 091,02		3 353 639,76
Muut lainasaamiset	6 227 780,00		6 227 780,00
Muut saamiset	<u>497 385,25</u>	10 570 256,27	<u>499 489,03</u> 10 080 908,79
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			
Toimeksiantojen varat			
			412 317,35
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet		3 803 386,55	3 887 920,33
Saamiset			
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	25 658 851,25		49 022 484,25
Lainasaamiset	8 754,32		0,00
Muut saamiset	9 110 475,61		8 601 477,47
Siirtosaamiset	<u>31 216 059,51</u>	65 994 140,69	<u>35 673 157,56</u> 93 297 119,28
Rahat ja pankkisaamiset		23 452 897,88	93 815 144,98
VASTAAVAA YHTEENSÄ		339 456 820,19	451 420 233,68

VASTATTAVAA	31.12.2023	AVAAVA TASE	
OMA PÄÄOMA			
Peruspääoma	46 284 798,92	46 284 798,92	
Muut omat rahastot	1 412 924,08	1 412 924,08	
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	8 548 759,65	17 715 798,02	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	<u>-42 947 138,39</u>	<u>4 960 498,55</u>	70 374 019,57
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET			
Poistoero	6 085 711,70	6 451 464,18	
Vapaaehtoiset varaukset		<u>1 028 733,93</u>	7 480 198,11
PAKOLLISET VARAUKSET			
Muut pakolliset varaukset	8 288 755,00		7 439 992,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT			
Muut toimeksiantojen pääomat	1 040 388,85		1 440 846,09
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen			
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	155 208 996,37	165 982 855,44	
Muut velat	<u>91 449,39</u>	<u>95 153,48</u>	166 078 008,92
Lyhytaikainen			
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 773 859,07	17 021 638,56	
Ostovelat	45 132 739,37	44 738 802,80	
Muut velat	9 245 710,48	12 501 973,40	
Siirtovelat	90 289 865,70	155 442 174,62	198 607 168,99
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	339 456 820,19		451 420 233,68

3.4. Konsernin tuloslaskelma

1.1.-31.12.2023

Toimintatuotot		161 153 255,30
Toimintakulut		-881 375 824,38
Osuus osakkuusyhtiön voitosta/tappiosta		-623 983,12
Toimintakate		-720 846 552,20
Valtion rahoitus		694 503 744,60
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	1 311 317,02	
Muut rahoitustuotot	642 650,08	
Korkokulut	-3 268 596,61	
Muut rahoituskulut	-118 145,17	-1 432 774,68
Vuosikate		-27 775 582,28
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot		-16 178 418,17
Tilikauden tulos		-43 954 000,45
Tilikauden yli-/alijäämä		-43 954 000,45

3.5. Konsernin rahoituslaskelma

1.1.-31.12.2023

Toiminnan rahavirta

Vuosikate	-27 775 582,28	
Tulorahoituksen korjauserät	<u>5 279 277,49</u>	-22 496 304,79

Investointien rahavirta

Investointimenot	-5 428 216,26	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	64 000,00	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>0,00</u>	-5 364 216,26

Toiminnan ja investointien rahavirta -27 860 521,05

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäykset	0,00	
Antolainasaamisten vähennykset	<u>2 103,78</u>	2 103,78

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 131 730,12	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>-8 893 612,53</u>	-17 025 342,65

Oman pääoman muutokset -15 017 656,05

Muut maksuvalmiuden muutokset

Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	11 860,11	
Vaihto-omaisuuden muutos	84 533,78	
Saamisten muutos	26 130 429,23	
Korottomien velkojen muutos	<u>-35 045 909,85</u>	-8 819 086,73

Rahoituksen rahavirta -40 859 981,65

Rahavarojen muutos -68 720 502,70

Rahavarojen muutos

Rahavarat 31.12.	25 321 873,79	
Rahavarat 1.1.	<u>94 042 376,49</u>	68 720 502,70

3.6. Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2023	
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet		1 200 531,62
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	627 248,17	
Rakennukset	219 006 892,53	
Kiinteät rakenteet ja laitteet	5 898 478,65	
Koneet ja kalusto	11 041 847,26	
Muut aineelliset hyödykkeet	52 370,60	
Arvo- ja taide-esineet	69 536,16	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>3 581 673,68</u>	240 278 047,05
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	669 974,63	
Muut asunto-osakkeet	757 345,70	
Muut osakkeet ja osuudet	1 088 127,05	
Muut saamiset	<u>538 722,19</u>	3 054 169,57
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		3 803 386,55
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		66 477 970,75
Rahat ja pankkisaamiset		25 321 873,78
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u><u>340 135 979,32</u></u>

VASTATTAVAA	31.12.2023	
OMA PÄÄÄOMA		
Peruspääoma	46 284 798,92	
Muut omat rahastot	1 412 924,08	
Edellisten tilikausien yli/-alijäämä	14 967 571,64	
Tilikauden yli/-alijäämä	<u>-43 954 000,45</u>	18 711 294,19
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset		8 288 755,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		1 040 388,85
VIERASPÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	155 208 996,37	
Pitkäaikainen koroton vieraspääoma	91 449,39	
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	10 773 859,07	
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	146 021 236,45	312 095 541,28
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u><u>340 135 979,32</u></u>

4. Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistä koskevat liitetiedot

1) Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintameno määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Johdannaisopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronavaihtosopimuksia. Suojaamistarkoituksessa tehdyt koronavaihtosopimukset on esitetty liitetiedoissa kohdassa Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt. Hyvinvointialue on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronavaihtosopimuksella kiinteään korkoon. Sopimus on voimassa 30.9.2024.

Valuuttamääräiset erät

Ei ilmoitettavaa

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusosuudet on merkitty ao. hyödykkeen hankintameno vähennykseksi.

2) Tilinpäätöksen tai sen esittämistavan muutos

Edellisen vuoden vertailutietoja ei ole esittää tuloslaskelmassa, taseessa, rahoituslaskelmassa eikä liitetiedoissa, koska hyvinvointialue aloitti toiminnan 1.1.2023. Taseen vertailutiedoissa on esitetty avaava tase.

Hyvinvointialueuudistuksen johdosta Islab-liikelaitoskuntayhtymä purettiin, ja sen toiminta siirtyi uuteen hyvinvointiyhtymään 1.1.2023. Uudistuksen johdosta liikelaitoskuntayhtymän omaisuuserät sisältyivät Essote- ja Sosteri-kuntayhtymien 31.12.2022 taseisiin ja siirtyivät osaksi Etelä-Savon hyvinvointialueen avaavaa tasetta. Hyvinvointiyhtymän muodostamisen johdosta omaisuuserät poistuivat Etelä-Savon hyvinvointialueen taseesta kirjauspäivällä 1.1.2023.

Avaavaan taseeseen sisältyy Islab hyvinvointiyhtymän omaisuuseriä seuraavasti:

Pysyvät vastaavat	799 423,97
Lyhytaikaiset saamiset	1 231 958,10
Rahoitusomaisuus	2 381 011,61
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	1 394 486,41
Lyhytaikaiset velat	1 633 900,96

Islab hyvinvointiyhtymä on maksanut hyvinvointialueelle ylijäämän palautusta 889 957,45, mikä on Etelä-Savon hyvinvointialueen omistuksen (15,75%) Islabin edellisten tilikausien voittovaroista.

3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Ei ilmoitettavaa

4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Edellisen vuoden vertailutietoja ei ole esittää, koska hyvinvointialue aloitti toiminnan 1.1.2023.

5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Ei ilmoitettavaa

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhtiö Mikkelin Sairaalaparkki Oy, osakkuusyhtiöt Järvi-Suomen Terveys Oy, Mikkelin Pesula Oy, Pieksämäen Tukipalvelut Oy sekä Islab hyvinvointiyhtymä. Osakkuusyhtiöt Kiinteistö Oy Säästömikko ja Asunto Oy Kotilahdentie on jätetty yhdistelemättä konsernin kannalta vähäisen merkityksen takia.

Laatimisperiaatteet

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on

vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja hyvinvointialueen omistaman hyvinvointiyhtymän keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Pysyviin vastaaviin ei sisälly sisäisiä katteita.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa hyvinvointialueen vapaaehtoiset varaukset ja poistoero on siirretty omaan pääomaan. Konserniyhteisöjen verotusperusteiset varaukset ja poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistö-osuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Hyvinvointialueen ja sen tytäryhteisöjen sekä hyvinvointiyhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Ei ilmoitettavaa

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Yhdisteltyjen yhteisöjen poistoja ei ole oikaistu erojen vähäisyyden vuoksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöksessä on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin Etelä-Savon hyvinvointialueen tilinpäätöksessä.

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuottojen erittely

Toimintatuotot tehtäväalueittain (1000 €)	Konserni	Hyvinvointialue
	2023	2023
Sosiaalipalvelut	53 248	53 248
Ikääntyneiden palvelut	36 937	36 937
Terveyspalvelut	42 486	42 486
Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	86	86
Konsernipalvelut	19 723	19 723
Muut palvelut	11 523	
Toimintatuotot yhteensä	164 003	152 480

7) Valtion rahoitus eriteltynä

Valtion rahoitus (1000 €)	
	2023
Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien rahoitus	680 019
Pelastustoimen tehtävien rahoitus	14 484
Valtion rahoitus yhteensä	694 503

8) Palvelujen ostot eriteltynä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin

Palvelujen ostot erittely (1000 €)	
	Hyvinvointialue
	2023
Asiakaspalvelujen ostot	187 910
Muiden palvelujen ostot	140 766
Palvelujen ostot yhteensä	328 676

9) Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet valtuustoryhmittäin eriteltynä

Valtuustoryhmille annetut tuet (1000 €)	
	Hyvinvointialue
	2023
Kaakkois-Suomen Vihreät	15
Kristillisdemokraatit	10
Keskusta	100
Kaakkois-Suomen Sosiaalidemokraatit	55
Liike NYT	30
Kaakkois-Suomen kokoomus	55
Kaakkois-Suomen vasemmisto	5
Valtuustoryhmille annetut tuet yhteensä	270

10) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenosta arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan. Poistomenetelmänä on tasapoisto.

Poistonalaisiin hyödykkeisiin on aktivoitu yli 10 000 euroa olevat hankinnat ja useamman kuin yhden kauden ajan palvelutoiminnan käytössä olevat hankinnat.

Aineettomat hyödykkeet	Poistoaika
Kehittämismenot	2 v. tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5 v. tasapoisto
Liikearvo	2 v. tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	
Atk-ohjelmistot	3 v. tasapoisto
Osake- ja vuokrahuoneistojen peruseränmenot	5 v. tasapoisto
Muut	3 v. tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet	
Maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa
Rakennukset	
Hallinto- ja laitosrakennukset	30 v. tasapoisto
Talousrakennukset	20 v. tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20 v. tasapoisto
Asuinrakennukset	30 v. tasapoisto
Kallioluolat ja -tunnelit, väestönsuojat	30 v. tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Maa- ja vesirakenteet	15 v. tasapoisto
Putki- ja kaapeliverkot	15 v. tasapoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 v. tasapoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	15 v. tasapoisto
Koneet ja kalusto	
Rautaiset alukset	
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	
Muut kuljetusvälineet	5 v. tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet	5 v. tasapoisto
Muut raskaat koneet	10 v. tasapoisto
Muut kevyet koneet	5 v. tasapoisto
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 v. tasapoisto
Atk-laitteet	3 v. tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	5 v. tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet	
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto

Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa
Pysyvien vastaavien sijoitukset	
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa

11) Olennaisiin kuluihin sisältyvät pakollisen varausten muutokset

Pakollisten varausten muutos 1 000 €	Konserni	Hyvinvointialue
	2023	2023
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	7 440	7 440
Lisäykset tilikaudella		
Vähennykset tilikaudella	-281	-281
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	7 159	7 159
Työriitoihin liittyvä palkkavarauus 1.1.		
Lisäykset tilikaudella	1 130	1 130
Vähennykset tilikaudella		
Työriitoihin liittyvä palkkavarauus 31.12.*)	1 130	1 130

*) Tilinpäätökseen on tehty pakollinen varaus vanhojen, hyvinvointialueeseen 1.1.2023 yhdistyneiden organisaatioiden työn vaativuuden arviointeihin ja palkkojen harmonisointeihin liittyvien riitatilanteiden ratkaisuihin, joissa keskustason neuvotteluissa on päädytty tai todennäköisesti tullaan päättämään maksusuorituksiin.

12) Satunnaisin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät sekä olennaiset muihin tuottoihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja olennaiset muihin toimintakuluihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot

Ei ilmoitettavaa

13) Rahoitustuottoihin sisältyvät olennaiset tuotot, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä

Osinkotuottojen erittely 1 000 €	
	2023
Osinkotuotot muista yhteisöistä	460
Yhteensä	460

14) Erittely poistoeron muutoksista

Erittely poistoeron muutoksista 1 000 €	
	2023
Investointivaraukseen liittyvä poistoero 1.1.	6085
Muutos	-
Poistoero 31.12.	6085

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

- 15) Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet aktivoidut kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset
Ei ilmoitettavaa

- 16) Pysyvät vastaavat

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet				
1 000 €	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakko-maksut ja kesk.er. hankkeet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	2131	0	0	2131
Lisäykset tilikauden aikana	37	0	270	307
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	0
Vähennykset tilikauden aikana	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	0	0	0
Tilikauden poisto	-1135	0	0	-1135
Arvonlennukset ja niiden palautukset				
Poistamaton hankintameno 31.12.	1033	0	270	1303
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	1033	0	270	1303

Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet								
1 000 €	Maa- ja vesi- alueet	Raken- nukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelli- set hyö- dykkeet	Arvo- ja taide- esineet	Ennako- maksut ja kesk.er. hankkeet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	627	225 184	6 988	13 403	0	70	608	246 880
Lisäykset tilikauden aikana	0	1 000	0	1 302	0	0	2 581	4 883
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	0	0	-64	0	0	0	-64
Vähennykset tilikauden aikana	0	-2 919	0	0	0	0	0	-2 919
Siirrot erien välillä	0	0	0	139	0	0	0	139
Tilikauden poisto	0	-9 241	-1 105	-4 239	0	0	0	-14 585
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0	0	0	0	0	0	0	0
Poistamaton hankintameno 31.12.	627	214 024	5 883	10 541	0	70	3 189	234 334
Arvonkorotukset								
Kirjanpitoarvo 31.12.	627	214 024	5 883	10 541	0	70	3 189	234 334

Maa- ja vesialueiden erittely

Maa- ja vesialueiden erittely		
1 000 €	ESHVA 2023	Konserni 2023
Maa- ja vesialueet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	35	35
Muut maa- ja vesialueet	592	592
Maa- ja vesialueet yhteensä	627	627

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset					
1 000 €	Osakkeet ja osuudet				
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet omistus- yhteisöt	Hyvinvoin- tiyhtymä osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	600	912	0	1819	3331
Lisäykset	0	0	494	20	514
Vähennykset	0	0	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.	600	912	494	1839	3845
Arvonlennukset tilikaudella	0	0	0	0	0
Arvonkorotukset	0	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	600	912	494	1839	3845

Pysyvien vastaavien sijoitukset					
1 000 €	Jvk-, muut laina- ja muut saamiset/hyvinvointialue				
	Jvk-saamiset	Saamiset konser-niyhteisöt	Saamiset hyvinvoin-tiyhtymiltä	Saamiset muut yh-teisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.		6228		495	6723
Lisäykset				2	2
Vähennykset					0
Siirrot erien välillä					0
Hankintameno 31.12.	0	6228	0	497	6725
Arvonlennukset tilikaudella					
Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	6228	0	497	6725

17-20) Omistukset muissa yhteisöissä

Tytäryhteisöt, hyvinvointiyhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Nimi	Y-tunnus	Omistus-osuus	Konsernin omistus-osuus	Konsernin osuus 1000 €		
				Omasta pää-omasta	Vieraasta pää-omasta	Tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt						
Mikkelin Sairaalaparkki Oy	2734125-1	100 %	100 %	-1106	6673	-256
Hyvinvointiyhtymät						
Islab hyvinvointiyhtymä	2126106-6	15,75 %	15,75 %	1769	1562	-126
Osakkuusyhteisöt						
Mikkelin Pesula Oy	0164980-5	48,57 %	48,57 %	178	6051	-662
Pieksämäen Tukipalvelut Oy	3299842-6	39,90 %	39,90 %	80	770	40
Asunto Oy Kotilahdentie 1	0166991-0	22,27 %	22,27 %	<i>Tietoja ei ole toimitettu</i>		
Järvi-Suomen Terveys Oy	3180984-9	25,00 %	25,00 %	235	460	-2
Kiinteistö Oy Säästömikko	0165423-3	20,70 %	20,70 %	<i>Tietoja ei ole toimitettu</i>		

- 21) Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, hyvinvointiyhtymiltä, joissa hyvinvointialue on jäsenenä sekä osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyksiltä.

Saamisten erittely	2023	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
1 000 €		
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Lainasaamiset	6 228	
Siirtosaamiset		
Myyntisaamiset		402
Yhteensä	6 228	402
Saamiset hyvinvointiyhtymältä, jossa hyvinvointialue on jäsenenä		
Myyntisaamiset		
Siirtosaamiset		
Yhteensä	0	0
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä		
Myyntisaamiset		1
Siirtosaamiset		
Yhteensä	0	1
Saamiset yhteensä	6 228	403

- 22) Siirtosaamiset

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
1 000 €		
	Hyvinvointi- alue	
	Konserni	
	2023	2023
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Muut siirtosaamiset muilta		
Kelan korvaus työterveyshuollosta	2 944	2 944
Kelan ensihoidon Kela korvaukset	528	528
Keha, korvaukset kuntoutt.työtoiminta	99	99
Keha, maahanmuuttokorvaukset	143	143
STM avustus	304	304
Valtiovarainministeriö, kertaerä	21 682	21 682
Hankkeiden rahoitusosuudet	4 925	4 925
Muut siirtosaamiset	604	591
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	31 229	31 216

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

23) Oman pääoman erien lisäykset ja vähennykset sekä siirrot näiden erien välillä

Oman pääoman erittelyt		
1 000 €	Konserni	Hyvinvointialue
	2023	2023
Peruspääoma 1.1.	46 285	46 285
Vähennykset *)	0	0
Lisäykset	0	0
Peruspääoma 31.12.	46 285	46 285
Muut omat rahastot 1.1.	1 413	1 413
Vähennykset	0	0
Lisäykset	0	0
Muut omat rahastot 31.12.	1 413	1 413
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	21 226	22 676
Lisäykset	7 870	0
Vähennykset	-14 128	-14 128
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	14 968	8 548
Tilikauden yli-/alijäämä	-43 954	-42 947
Oma pääoma yhteensä	18 712	13 299

Vaalijalan jakosopimuksen jakolaskelman mukaan Vaalijalan nettovarallisuus jakautuu hyvinvointialueiden kesken seuraavasti:

Pohjois-Savon hyvinvointialue	55,30 %	8 749 175
Etelä-Savon hyvinvointialue	43,43 %	6 871 187
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	1,27 %	200 930
	100,00 %	15 821 293

Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueen osuudet on kirjattu siirtovelkoihin.

Vaalijalan kuntayhtymän yhtymäkokous päätti 14.12.2022 § 38 Vaalijalan kirjanpidollisten ylijäämien osittaisesta palauttamisesta jäsenkunnille sekä § 39 kuntayhtymän vuoden 2022 ylijäämän maksamisesta jäsenkunnille. Etelä-Savon hyvinvointialue ja Varkauden kaupunki on valittanut em. päätöksistä Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Etelä-Savon hyvinvointialueen valituksen tekemisestä on päättänyt tilapäinen valiokunta päätöksellään 16.1.2023 § 3. Päätösten mukaisia ylijäämiä ei ole palautettu jäsenkunnille. Mikäli Etelä-Savon hyvinvointialueen valitus ei menestyisi ja Vaalijalan kuntayhtymän päätösten mukaiset ylijäämien palautukset tulisivat hyvinvointialueen maksettaviksi, olisi Etelä-Savon hyvinvointialueen osuus § 38 mukaisista aiempien vuosien ylijäämästä 4 670 884,58 § 39 mukaisesta vuoden 2022 tilinpäätöksen mukaisesta ylijäämästä 506 546,44, yhteensä 5 177 431,02. Mahdollisesti tilitettäväksi tuleva erä on kirjattu varovaisuuden periaatteella siirtovelkoihin.

Erittely peruspääoman ja sijoitusrahaston jakautumisesta (1000€)		
	Jäsenhyv.alue osuus peruspo:sta	Jäsenhyv.alue osuus sijoitus- rahastosta
Etelä-Savon hyvinvointialue	46 285	1 413
<i>Peruspääoma yhteensä</i>	<i>46 285</i>	<i>1 413</i>

24) Erittely poistoerosta

Erittely poistoerosta	
1 000 €	2023
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	6 086
Verotuspoistoihin liittyvä poistoero	0
<i>Poistoero yhteensä</i>	<i>6 086</i>

25) Myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua erääntyvät pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiset velat	
	2023
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	100 965
<i>Pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	<i>100 965</i>

26) Liikkeeseen lasketut joukkovelkakirjalainat
Ei ilmoitettavaa

27) Pakollisten varausten olennaiset erät

Pakolliset varaukset 1 000 €	Konserni	Hyvinvointialue
	2023	2023
Muut pakolliset varaukset		
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	7 159	7 159
Työriitoihin liittyvä palkkavaraukset	1 130	1 130
<i>Pakolliset varaukset yhteensä</i>	<i>8 289</i>	<i>8 289</i>

- 28) Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, hyvinvointiyhtymille, joissa hyvinvointialue on jäsenenä sekä osakkuus- ja muille omistusyhteisöille.

Vieraspääoma		
1 000 €	2023	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Velat tytäryhteisöille		
Ostovelat		59
Yhteensä		59
Velat hyv.yhtymille, joissa hyv.alue on jäsenenä		
Ostovelat		1229
Yhteensä		1229
Velat osakkuus -sekä muille omistusyhteisöille		
Ostovelat		2489
Yhteensä		2489

- 29) Sekkilimiitti
Ei ilmoitettavaa

- 30) Siirtovelat

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
1 000 €	Konserni	Hyvinvointi- alue
	2023	2023
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Tuloennakot	0	0
Menojäämät		
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	53 568	52 856
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	10 745	10 723
Korkojaksotukset	798	406
Nettovarallisuuden jako Vaalijalan edel.tilik. ylijäämästä	15 821	15 821
Valtiovarainministeriö VN/9666/2023	10 873	10 873
Potilasvahinkovakuutusmaksuvelka	634	634
Muut siirtovelat	745	671
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>93 184</i>	<i>91 984</i>
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>93 184</i>	<i>91 984</i>

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

- 31) Velat, joista vakuudeksi annettu kiinnityksiä
Ei ilmoitettavaa

32) Muista sitoumuksista kuin veloista vakuudeksi annetut kiinnitykset
Ei ilmoitettavaa

33) Konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta annetut vakuudet
Ei ilmoitettavaa

34) Muut vakuudet
Ei ilmoitettavaa

35) Vuokravastuut

Vuokravastuut		
1 000 €	Konserni	Hyvinvointialue
	2023	2023
Tilavuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	22 913	22 251
Myöhemmin maksettavat	66 548	66 548
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	4 593	4 555
Myöhemmin maksettavat	6 109	6 022
<i>Yhteensä</i>	<i>100 163</i>	<i>99 376</i>

36) Hyvinvointialueen antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta.
Ei ilmoitettavaa

37) Muut hyvinvointialueen antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut

Muut taloudelliset vastuut		
1 000 €	Konserni	Hyvinvointialue
	2023	2023
Yrityskortit, rah.yht.vastuu	15	15
Sopimusvastuut		
Huoltovarmuuskeskuksen varmuusvarastot	46	46
Käyttökorvaussopimukset		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	742	
Myöhemmin maksettavat	725	
<i>Muut taloudelliset vastuut yhteensä</i>	<i>1 528</i>	<i>61</i>

Konsernitason tietoihin sisältyvissä Islabin käyttökorvaussopimuksissa laitteista maksettava hinta määräytyy tuotantovolyymin mukaan. Islab on arvioinut vuosimaksut sopimusta tehdessä arvioitujen tuotantomäärien tai viimeisimpien sopimuspäivien tietojen mukaan.

38) Muut kuntayhtymää koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt

Huollettavien varat		
1 000 €	Konserni	Hyvinvointialue
	2023	2023
Itsenäistymisvarat	1350	1350

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt		
Järjestelyn tarkoitus	Konserni	Hyvinvointialue
	2023	2023
1 000 €		
Koronvaihtosopimus 1		
Koronvaihtosopimus 1 on tehty yksittäisen lainan koronkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimus erääntyy 30.9.2024		
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	250	250
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	-4	-4

Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

39) Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	
	2023
Sosiaalipalvelut	1526
Ikääntyneiden palvelut	1976
Terveyspalvelut	3250
Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	152
Konsernipalvelut	804
Yhteensä	7708

Muita lukuja löytyy henkilöstökertomuksesta

40) Taseeseen aktivoituneet henkilöstömenot Ei ilmoitettavaa

41) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueille tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	
	2023
Kaakkois-Suomen Kokoomus	1 472
Kaakkois-Suomen SDP	15 190
Kaakkois-Suomen Vasemmistoliitto	708
Keskusta Etelä-Savon piiri ry	14 634
Keskusta Itä-Savon piiri ry	7 524
Perussuomalaiset	2 044
Savo-Karjalan SDP	183
Suomen Kristillisdemokraatit	779
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	42 533

42) Lakisääteistä tilintarkastusta suorittavalle tilintarkastusyhteisölle maksettavat palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot	
1 000 €	2023
BDO Audiator Oy	
Tilintarkastuspalkkiot	45
BDO Oy	
Tilintarkastuspalkkiot	2
Tarkastuslautakunnan avustaminen	24
Muut palkkiot	7
KPMG Julkistarkastus Oy	
Tilintarkastuspalkkiot	26
Tarkastuslautakunnan avustaminen	1
Muut palkkiot	1
KPMG Oy	
Muut palkkiot	870
Palkkiot yhteensä	976

43) Intressitahotapahtumat

Ostot intressitahoilta 1000 €	2023
Hyvinvointiyhtymiltä	
Islab hyvinvointiyhtymiltä	15 723
Osakkuusyrittäjä	
Mikkelin Pesula Oy	4 009
Järvi-Suomen Terveys Oy	5 957
Pieksämäen Tukipalvelut Oy	3 637
Tytäryhteisöiltä	
Mikkelin Sairaalaparkki Oy	244
Ostot intressitahoilta yhteensä	29 570

Myynnit intressitahoille 1000 €	2023
Hyvinvointiyhtymille	
Islab hyvinvointiyhtymille	819
Tytäryhteisöille	
Mikkelin Sairaalaparkki Oy	303
Myynnit intressitahoille yhteensä	1122
Lainasaamiset tytäryhteisöltä 1000 €	2023
Tytäryhteisöiltä	
Mikkelin Sairaalaparkki Oy	6 228
Lainasaamiset intressitahoilta yhteensä	6 228

Hyvinvointialue on antanut Mikkelin Sairaalaparkki Oy:lle pääomalainan 6 227 780,00. Lainasta maksetaan korkoa 12kk Euribor + 1%. Lainan lyhennyksistä on sovittu erillisillä päätöksillä.

Hyvinvointialuejohtajan kanssa on 4.7.2022 solmittu johtajasopimus, jossa on sovittu 9 kk:n palkan suuruudesta erokorvauksesta.

5. Eriytetyt tilinpäätöslaskelmat

Vuoden 2020 alussa voimaan tullut kilpailulain 30 d § edellyttää, että kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa harjoittavan hyvinvointialueen tulee pitää tästä taloudellisesta toiminnastaan muusta toiminnastaan erillistä kirjanpitoa. Toiminnan hinnoittelun on mahdollistettava liiketaloudellisesti kannattava toiminta. Hinnoittelussa on huomioitava välittömien tuotantokustannusten ohella myös välilliset kustannukset, kuten hallinnon kulut. Kirjanpidon eriyttämisvaatimus koskee tilanteita, joissa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan liikevaihto on vuodessa vähintään 40 000 euroa.

Etelä-Savon hyvinvointialue esittää eriytetyt tuloslaskelmat kolmesta eri toiminnasta, joiden katsotaan tapahtuvan kilpailutilanteessa markkinoilla: ruokapalveluiden ja puhtauspalveluiden myymisestä sekä tilojen vuokrauksesta ulkopuolisille tahoille.

Ulos myytyjen palveluiden ja ulkopuolisille vuokrattujen tilojen hinnoittelun periaate on ollut sama kuin sisäisten yksiköiden hinnoittelussa. Poikkeuksen muodostaa henkilökuntaruokailu, jossa on noudatettu vuodelle 2023 verohallinnon päätöstä verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista.

Kilpailutilanteessa markkinoilla harjoitettavaan taloudellisen toiminnan kustannuksiin on laskettu kaikki siihen liittyvät välittömät ja välilliset kustannukset. Välittömät kustannukset on kohdistettu eriytetyissä laskelmissa aiheuttamisperiaatteella ja osuus välillisistä kustannuksista (yleis- ja yhteiskustannukset) on kohdistettu kertomalla välillisten kustannusten määrä markkinoilla tapahtuvan myynnin suhteellisella osuudella koko toiminnan volyyymista.

Kaikkiaan markkinatilanteessa tapahtuvan ulosmyynnin määrä vuonna 2023 oli n. 1,9 miljoonaa euroa, josta suurin yksittäinen tekijä oli henkilökunnalle tapahtuva ateriamyynti.

Ravintopalvelut

1.1.-31.12.2023

Tuloslaskelma	
Myyntituotot	1 121 216
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	1 121 216
Palkat ja palkkiot	-513 677
Eläkekulut	-99 282
Muut henkilösivukulut	-19 091
Henkilösivukulut yht	-118 373
Henkilöstökulut yht	-632 050
Palvelujen ostot yht	-52 972
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-445 930
Muut toimintakulut	-863
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-1 131 814
Sisäiset kulut	-122 087
TOIMINTAKATE	-132 685
Muut rahoitustuotot	-3
Muut rahoituskulut	-7
Rahoitustuotot ja -kulut yht	-9
VUOSIKATE	-132 695
Suunn.mukaiset poistot	-17 785
TILIKAUDEN TULOS	-150 480
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-150 480

Puhtauspalvelut

1.1.-31.12.2023

Tuloslaskelma	
Myyntituotot	128 412
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	128 412
Palkat ja palkkiot	-84 424
Eläkekulut	-16 127
Muut henkilösivukulut	-3 124
Henkilösivukulut yht	-19 251
Henkilöstökulut yht	-103 675
Palvelujen ostot yht	-3 999
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-2 929
Muut toimintakulut	-10
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-110 613
Sisäiset kulut	-3 357
TOIMINTAKATE	14 442
Muut rahoitustuotot	0
Muut rahoituskulut	0
Rahoitustuotot ja -kulut yht	0
VUOSIKATE	14 442
Suunn.mukaiset poistot	-296
TILIKAUDEN TULOS	14 146
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	14 146

Tilavuokraus

1.1.-31.12.2023

Tuloslaskelma	
Myyntituotot	652 000
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	652 000
Palkat ja palkkiot	-26 149
Eläkekulut	-4 945
Muut henkilösivukulut	-966
Henkilösivukulut yht	-5 911
Henkilöstökulut yht	-32 061
Palvelujen ostot yht	-52 904
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-86 581
Avustukset	-9
Muut toimintakulut	-316 120
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-487 675
Sisäiset kulut	-1 207
TOIMINTAKATE	163 118
Korkotuotot	495
Muut rahoitustuotot	1
Muut rahoituskulut	-65
Rahoitustuotot ja -kulut yht	431
VUOSIKATE	163 549
Suunn.mukaiset poistot	-143 556
TILIKAUDEN TULOS	19 993
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	19 993

6. Allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä

Tilinpäätös on allekirjoitettu sähköisesti.

Mikkelissä sähköisen allekirjoituksen päiväyksellä

Heikki Laukkanen
puheenjohtaja

Arto Seppälä
1. varapuheenjohtaja

Pirkko Valtola
2. varapuheenjohtaja

Erkki Huupponen

Jouni Koskela

Seija Kuikka

Janne Laine

Soili Moilanen

Panu Peitsaro

Eero Sistonen
(Sanni Saaren varajäsen)

Eija Stenberg

Jaana Strandman

Oskari Valtola

Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta kertomuksen sähköisen allekirjoituksen päiväyksellä.

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

Ulla-Maija Tuomela, JHT, KHT

7. Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT

Pääkirja
Päiväkirja
Talousarvion toteumavertailu
Investointien toteumavertailu
Tase
Tuloslaskelma
Rahoituslaskelma

TOSITELAJIT

1	Pankkitositteet	1-
2	Kassatositteet Ceepos	1-
3	Palkkatositteet	1-
4	Apteekkisiirrot MKS	1-
5	Keskusvarastosiirrot MKS	1-
6	Sijaismaksajan palkkiot	1-
7	Apteekkisiirrot SKS	1-
8	Matkalaskut M2	1-
9	Keskusvarastosiirrot SKS	1-
10	Muistiotositteet	1-
12	ProConsona	1-
13	Oima omais- ja perhehoito	1-
14	Kassatositteet manuaaliset	1-
16	Suoritustositteet Ropo	1-
17	Myyntilaskut Ropo	1-
18	YPH Effica Savonlinna	1-
19	YPH Effica Pieksämäki	1-
20	Ostolaskujen maksut (kuittaus)	1-
21	Ostoreskontralaskut	1-
87	Sumu-poistot	1-
89	Sisäinen laskutus	1-
90	Vyörytykset	1-
96	Kirjanpidon tulos	1-
97	Kirjanpidon tulos laskennallinen	1-
98	Sisäisen laskennan tulos	1-
99	Sisäisen laskennan tulos laskennallinen	1-

KIRJANPITOKIRJOJEN JA TOSITTEIDEN SÄILYTYS

Kirjanpitokirjat ja tositteet säilytetään joko sähköisessä muodossa tai paperitulosteina lain mukaisen säilytysajan.